

Hulûlî ile Müşerref Olduğumuz Harâm Aylardan
Zülka'de Ayınızı Tebrîk Eder, Cenâb-ı Mevlâ'dan
Hürmetlerini Muhâfazaya Muvaffakiyetler Niyâz Ederiz!

Lâlegül

Aylık İlim, Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi Yıl:9 Sayı:100 Şevvâl - Zülka'de 1442 HAZİRAN 2021 Fiyatı: 20 TL

Büyük Velîlerden Ebû Ömer Muhammed ibnü Kudâme
(*Kuddise Sirruhü*)**nun Hayâtından İbretlik Kesitler**
Ahmet Mahmut ÜNLÜ s.04

Mustafa Öztürk'ün İtikâden Sakat Görüşleri -1
Dr. Ahmet GELİŞGEN s.16

Devlet-i Aliyye'nin 38. Şeyhulislâmı,
Hanefî Mehmed Efendi
Hasan KUDUOĞLU s.22

Kur'an-ı Kerîm Evrensellik İddiasında
Bulunmuyor mu?
Ömer Faruk KORKMAZ s.28

İlmin Fazîleti -1
İsmailağa Fıkıh Heyeti s.32

Sevgi ve Nefrette Ölçülü Olmak
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER s.40

18 Yıl Önce Muhammed Ali Sâbûnî
Hocamla Yaptığım Söyleşi -1
Dr. İhsan ŞENOCAK s.50

İbni Teymiyye Kimdir? -3
Hüseyin Avni KANSIZOĞLU s.58

s.65-66 **Şevvâl Ayında Kılınacak Utekâ (Âzatlılar) Namazı**

s.67 **Şevvâl Ayının Son On Gününde 50 Fâtiha Okumanın Fazîleti**

s.68-69 **Haram Ay Orucunun Fazîletleri**

s.69 **Zülka'de Ayının Namazları**

s.69-71 **Her Hastalık İçin Devâ Olan Bir Sığınma Duâsı**

s.71-77 **Muhammed (Sallallahu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem)'in:**
"Bu Rukyeyi Gizleyen Felâh Bulmasın." Buyurarak
Öğrettiği Maddi-Manevi Hastalıkların İlacı
Alaca, Delilik, Cüzam, Karınlı İlgili Hastalıklar,
Verem, Sıtma ve (Sihir, Nazar, Akıl Kaybı, Korku,
Panik Atak, Çarpıntı ve Ritim Bozukluğu Gibi) Ruh
Hastalıklarından Şifâ Bulmak İçin Yazılacak Bir
Duâ ile Âyet-i Kerîmeler ve Yapılacak İşlemler

s.78 **Cin Çarpan Çocuğun Bu Hâlden Kurtulması**
İçin Yazılıp Taşınacak Nuska

s.78-79 **Kötü Rüyâlar Görmemek İçin Yapılacaklar**

s.79-80 **Kaybın Bulunması İçin Okunacak Duâ**

EDİTÖRDEN

Geçtiğimiz Ramazan Bayramı'nı yine hüzünlü ve bu-

ruk geçirdik. Hatırlayacağımız üzere Siyonist İsrail güçleri **Ramazan Ayı**'nda, hem de **Kadir Gece-si, Mescid-i Aksa**'da namaz kılan Müslümanlara saldırmışlardı. Sonra **Gazze**'ye hava operasyonu düzenleyerek saldırıları daha da genişletmişler ve kadın, çocuk demeden onlarca masum sivil katletmişlerdi.

Bu katil devlet son yıllarda yaptığı saldırıları, sürekliliği **Ramazan Ayı**'na denk getirip bu mübarek ayı ve **Ramazan Bayramı**'nı tüm İslam âlemine zehir etmektedir. Tabii bu bir tesadüf değildir, bilakis bir plan ve program çerçevesinde gerçekleştirilen bu saldırılar, aslında İslam âlemine yönelik bir hakaret ve meydan okumadır.

Kurulduğu günden bu yana birçok katliama imza atan ve uluslararası hukûku yerle bir ederek, işgal ettiği **Filistin** topraklarında Müslümanlara karşı her geçen gün şiddetini artıran Siyonist İsrail, kan dökmeye bir türlü doymuyor. O kadar İslam Ülkesi arasında gözüne kestirdiği **Filistin** halkına pervasızca saldırıyor. Vuruyor, kırıyor, yakıyor, yıkıyor... Tabiri caizse "sokmadan duramayan akrep" misali, **Filistin**'e saldırmadan duramıyor.

Huyum Kurusun Sokmadan Duramıyorum

Hani anlatılır; bir akrep nehrin karşı yakasına nasıl geçerim diye çare ararken, o sırada karşıya geçmek üzere olan bir kurbağa görmüş ve yanına yaklaşır:

- Beni de sırtına alıp karşıya geçirir misin? demiş. Fakat kurbağa endişeyle akrebe şöyle demiş:

- Seni karşıya geçireyim ama sen rahat durmazsın ve korkarım nehri geçerken beni sokarsın.

- Olur mu öyle şey, eğer seni sokarsam ben de boğulurum.

- Sokmayacağına söz veriyor musun?

- Namus ve şeref sözü veriyorum!

Kurbağa akrebi sırtına almış ve başlamış yüzme-ye. Tam nehrin ortasına gelmiş ki boynunda müthiş bir acı hissetmiş. Akrebin sözünde durmadığını ve zehirli iğnesini soktuğunu anlamış. Acılar içinde sormuş:

- Hani sokmayacağına söz vermiştin.

Akrep şöyle demiş:

- **Huyum kurusun sokmadan duramıyorum!..**

Akrep sokmadan, Siyonist İsrail vurmadan duramıyor. Dünyanın gözü önünde mazlum ve masum Filistin halkına her fırsatta vuruyor da vuruyor. Medeni(!) Dünya'nın gözleri önünde böylesine bir insanlık dramı cereyan ederken, dünya bu konuda sus-pus olmuş. Sanki ölü toprağı serpilmiş herkesin üzerine...

Peki bu gözü dönmüş canilere kim engel olacak, bu vahşete, bu işgale kim dur diyecek?!

Bilinmelidir ki, orada yaşanan dram, sadece Filistin halkının dramı değil, alev alev yanan, yıkılıp dökülerek harabeye çevrilen sadece o topraklar değil, aynı zamanda insanlığın onuru, haysiyeti ve izzetidir.

İslam Âlemi Adına Büyük Bir Utanç

İslam Coğrafyası'nın göbeğinde, bu kadar İslam Ülkesi'nin arasında, bu katil devletin her canı istediğinde **Gazze**'ye saldırıp altını üstüne getirmesi, ne yazık ki, İslam âlemi adına büyük bir utançtır! İşin en acı tarafı ise; Müslümanların en kutsal üç mabedinden biri olan **Mescid-i Aksa**'ya yapılan bu çirkin saldırıların, İslam Ülkelerinin başında bulunan kukla liderleri pek de rahatsız etmemesi.. Siyasi konjonktürü veya devletlerarası birtakım dengeleri bahane ederek **Mescid-i Aksa**'ya yapılan saldırılara karşı tepkisiz kalan bu kukla idareciler, barış için her türlü çabayı gösteren **Türkiye**'mizi pek çok konuda olduğu gibi maalesef bu konuda da yalnız bırakıyorlar.

Bu umursamaz tavırlarıyla, aslında kendi halklarına da ihanet içinde olan İslam Ülkeleri'nin başındaki bu şuursuz idareciler, şimdi konuşmayacaksa ne zaman konuşacaklar, **Filistin** konusunda kalıcı bir çözüm ortaya koymak için birleşmeyecekse ne zaman birleşecekler?!

Müslüman halkların başındaki, Müslümanların başına bela olan bu tür kukla idarecileri Allah-u Teala'ya havâle ediyor; başta **Filistin** toprakları olmak üzere, işgal altındaki tüm İslâm beldelerinin bir an önce din düşmanlarının tahakküm ve tasallutundan kurtulmasını Rabbimden niyaz ediyorum.

Fî emanillah!..

Mustafa Özşimşekler

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
TUANA YAYINCILIK A. Ş.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR
Gürsel YILDIZ

REKLAM İLETİŞİM
reklam@lalegulyayinlari.com

YAYIN TÜRÜ
Aylık İlim-Kültür ve Fikir Dergisi

BASIM YERİ
Matsis Matbaa Hizmetleri - Tevfikbey Mah.
Dr. Ali Demir Cad. No:51 Sefaköy / İSTANBUL
Tel: 0212 624 21 11 www.matbaasistemleri.com

ABONELİK ÖDEMESİ İÇİN
BANKA HESAP BİLGİLERİ
TUANA YAYINCILIK A. Ş.

❖ VAKIF KATILIM TL HESABI
İBAN: TR77 0021 0000 0000 8388 9000 01

❖ VAKIF KATILIM EURO HESABI
İBAN: TR66 0021 0000 0000 8388 9001 02

❖ VAKIF KATILIM DOLAR HESABI
İBAN: TR93 0021 0000 0000 8388 9001 01

POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI
TUANA YAYINCILIK A. Ş.
14851995

ABONE DAĞITIM
TUANA YAYINCILIK A. Ş.
0212 435 10 58

YURTIÇİ ABONELİK
0212 435 10 58

YURTDIŞI ABONELİK
+49 176 62512872

e-DERGİ ABONELİK
www.lalegul.net

WEB
www.herseybusepette.com
www.lalegulavrupa.com

ADRES
Tuana Basın Yayın - Çınar Mah. Osman Gazi Cad.
No: 50/A Bağcılar / İSTANBUL

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların
sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

İÇİNDEKİLER

■ AHMET MAHMUT ÜNLÜ

BÜYÜK VELÎLERDEN EBÛ ÖMER MUHAMMED İBNÜ KUDÂME (Kuddise Sirruhû) NUN HAYÂTINDAN İBRET LİK KESİTLER

► 04

DUÂLAR, ZİKİRLER VE FAZİLETLİ AMELLER

- 64 HAYIRLARA NÂİLİYET, ŞERLERDEN EMNİYET, ŞİFÂ VE RIZIK BEREKETİ İÇİN HİCRÎ AYIN BAŞINDA YAPILACAK MÜHİM VAZİFELER
- 65 Her Çarşambanın Özellikle Ayın Son Çarşambasının Uğursuzluğundan Korunmak İçin Her Salı Çarşambaya Bağlayan (Bâhusus 8 Haziran Salı) Gece(şi) Okunacaklar
- 65 ŞEVVÂL AYININ FAZİLETLİ AMELLERİ
- 65 ŞEVVÂL AYINDA KILINACAK ÇOK MÜHİM BİR NAMAZ OLAN UTEKÂ (ÂZATLILAR) NAMAZI
- 66 Şevvâl Ayı (Altı Günler) Orucu
- 67 Şevvâl Ayının Son On Gününde 50 Fâtiha Okumanın Fazileti
- 67 HARAM AYLARDA GÜNAHLARIN KATLANACAĞI
- 66 RAMAZÂN-I ŞERİF AYINDA TERÂVİH VE VİTİR NAMAZINDAN SONRA EVDE KILINACAK ÇOK FAZİLETLİ NÂFILE NAMAZLAR VE VAAD EDİLEN SEVAPLARI
- 68 HARAM AY ORUCUNUN FAZİLETLERİ
- 69 ZÛLKA'DE AYININ NAMAZLARI
- 69 HER HASTALIK İÇİN DEVÂ OLAN BİR SİĞİNMA DUÂSI
- 71 MUHAMMED (SALLELLÂHU TE'ÂLÂ ALEYHİ VE SELLEM)İN: "BU RUKYİYİ GİZLEYEN FELÂH BULMASIN." BUYURARAK ÜMMETİNE ÖĞRETTİĞİ MADDÎ-MÂNEVÎ HASTALIKLARIN İLACI OLAN SİĞİNMA DUÂSI VE ÂYET-İ KERÎMELER
- 78 MÜCERREBÂT-I SENÛSÎ'DEN FAYDALI İLİMLER
- 78 Cin Çarpan Çocuğun Bu Hâlden Kurtulması İçin Yazılıp Taşınacak Nuska
- 78 Kötü Rüyâlar Görmemek İçin Yapılacaklar
- 79 Kaybın Bulunması İçin Okunacak Duâ

MAHMUD EFENDİ HAZRETLERİ'NİN KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

►14

MUSTAFA ÖZTÜRK'ÜN İTİKÂDEN SAKAT GÖRÜŞLERİ -1

■ Dr. AHMET GELİŞGEN

►16

Devlet-i Aliyye'nin 38. Şeyhulislâmı HANEFÎ MEHMED EFENDİ

■ HASAN KUDUOĞLU

►22

KUR'AN-I KERİM EVRENSELLİK İDDİASINDA BULUNMUYOR MU? (Mustafa Öztürk'ün Konu Hakkındaki Bâtıl Görüşlerinin Tenkidi -6)

■ ÖMER FARUK KORKMAZ

►28

İLMİN FAZİLETİ -1

■ İSMAILAĞA FIKIH KURULU

►32

SEVGİ VE NEFRETTE ÖLÇÜLÜ OLMA

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

►40

ABDULLAH İBNİ ABBAS

(Radiyallâhu Anhüma)

-4. Bölüm-

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

►46

18 YIL ÖNCE MUHAMMED ALİ SÂBÛNÎ HOCAMLA YAPTIĞIM SÖYLEŞİ -1

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK

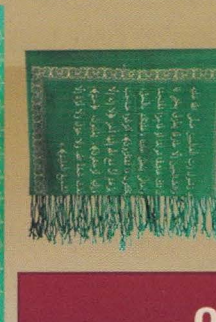
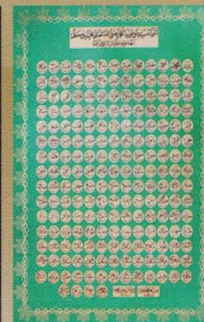
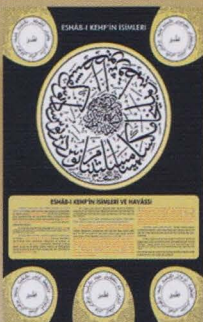
►50

İBNİ TEYMIYYE KİMDİR? -3

■ HÜSEYİN AVNİ KANSIZOĞLU

►58

Bulaşıcı Hastalıklardan
Vesair Belâlardan
Koruyan Bir Dua

Esmâ-i Ashâb-i Kehf

Silsile-i Şerîfe

201 İsm-i Şerîf

Hücre kasîdesi

Müvâcehe kasîdesi

Hilye-i Şerîf

Osmanlı Tuğrâsı

Buhârî İcâzetnâmesi

9 Adet Levha

99 TL

Cin Mektuplu Şal Hediye

BÜYÜK VELÎLERDEN EBÛ ÖMER MUHAMMED İBNÜ KUDÂME (*Kuddise Sirruhû*)NUN HAYÂTINDAN İBRET LİK KESİTLER

Bütün hamdler:

﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ﴾

“Âgâh olun; şüphesiz Allâh’ın velîleri ki, (insanlar korkuya kapıldığı zaman) onlar üzerine hiçbir (tehlikeyle karşılaşma) korku(su) yoktur ve (insanlar umduklarını bulamadıkları için üzüldüklerinde) ancak onlar mahzun olmayacaklardır.” (*Yûnus Sûresi:62*) buyuran Allâh-u Te’âlâ’ya mahsustur. Hudutsuz salât-ü selâmlar:

﴿إِنَّ أَوْلِيَاءِي مِنْكُمْ الْمُتَّقُونَ﴾

“Şüphesiz sizin içinizden benim dostlarım takvâ sâhibi olanlardır.” (İbnü Kâni‘, *Mu‘cemü’s-sahâbe*, 1/283; İbnü Hacer, *el-İsâbe*, 4/131; es-Süyûtî, *Câmi‘u’l-ehâdis*, rakam:200, 1/131) buyuran Rasûlüllâh (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e ve onun hakîkî dostları olan Ehl-i Beyti’nin ve sahâbesinin üzerine olsun.

Bu yazımızda sizlere bu ümmetin âlimlerinden ve büyük velîlerinden olan Muhammed ibnü Kudâme (*Kuddise Sirruhû*)nun fazîletlerinden, hem ibâdet hem kâfirlerle cihâd husûsundaki gayretlerinden ve bâzı kerâmetlerinden bahsedeceğiz. Zîrâ büyükler:

«حِكَايَاتُ الصَّالِحِينَ جُنْدٌ مِنْ جُنُودِ اللَّهِ تَعَالَى.»

“Sâlihlerin kıssaları (velîlerin menkıbelerinden bahsetmek kalplere kuvvet ve ibâdete destek verme husûsunda) **Allâh-u Te‘âlâ**’nın ordularından bir ordudur.” (İsmâ‘il Hakkî, *Rûhu’l-beyân*, 4/204; es-Safûrî, *Nüzhâtü’l-mecâlis*, 1/3; Sibte ibnü’l-Cevzî, *Mir’âtü’z-zamân*, 19/518) buyurmuşlardır ki

bir sonraki başlık altında bu sözün şerhini ve sâir kaynaklarını beyân edeceğiz.

Maddî imkânlarımızın kısıtlandığı ve mânevîyattan yoksun kaldığımız için mânevî desteğe çok ihtiyâcımız olan şu günlerde bu yazıyı okuyup okutmanızın sizlere çok tesellî bahşedeceği ve ibâdetlere kuvvet kesbetmemiz husûsunda bizleri çok teşvik edeceği âşikârdır.

Velîlerin Menkıbelerini Nakletmenin Önemi

İmâm-ı Tilmisânî (*Rahimehullâh*)ın nakli vechile; **Ebû Hanîfe** (*Rahimehullâh*):

وَقَالَ أَبُو حَنِيفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «الْحِكَايَاتُ عَنِ الْعُلَمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ كَثِيرٍ مِنَ الْفِقْهِ لِأَنَّهَا آدَابُ الْقَوْمِ.»

“Âlimlerden nakledilen menkıbeler fıkıhla ilgili birçok meselede bana daha sevgilidir. Zîrâ onlar **Allâh** dostlarının (Rablerine karşı takındıkları) edepleri(n-den bahsetmekte)dir.” demiştir. (Ahmed et-Tilmisânî, *Ezhâru’r-riyâz fî ahbâri’l-Kâzî ‘İyâz*, 1/21-22)

Yine bu hususta **Cüneyd-i Bağdâdî** (*Kuddise Sirruhû*):

وَقَالَ الْجُنَيْدُ قُدَسَ سِرُّهُ: «الْحِكَايَاتُ جُنْدٌ مِنْ جُنُودِ اللَّهِ يُقْوِي اللَّهُ بِهَا أَبْدَانَ الْمُرِيدِينَ.»

“Menkıbeler **Allâh-u Te‘âlâ**’nın ordularından bir ordudur ki onlar sebebiyle müridlerin bedenlerine kuvvet verir.” demiştir. (Ahmed et-Tilmisânî, *Ezhâru’r-riyâz fî ahbâri’l-Kâzî ‘İyâz*, 1/21-22)

İmâm-ı Safûrî (*Rahimehullâh*)ın nakline göre; **Cüneyd-i Bağdâdî** (*Kuddise Sirruhû*) bu hususta:

Filistin’deki Şam Kapısı

«هِيَ جُنْدٌ مِنْ جُنُودِ اللَّهِ يَقَوْمُ بِهَا أَحْوَالَ الْمُرِيدِينَ وَيُحْيِي بِهَا مَعَالِمَ أَسْرَارِ الْعَارِفِينَ وَيُهِجِّجُ بِهَا حَوَاطِرَ الْمُحِبِّينَ وَيُجْرِي بِهَا دُمُوعَ الْمُشْتَاقِينَ.»

“Menkıbeler **Allâh-u Te‘âlâ**’nın ordularından bir ordudur ki onlar sebebiyle müridlerin hallerini kıvâma getirir, onların vesîlesiyle âriflerin sırlarının nişanlarını canlandırır, yine onların bereketiyle muhiblerin kalplerini heyecanlandırır ve onların vâsıtasıyla âşıkların gözyaşlarını akıtır” demiştir.

O zaman kendisine: “Buna dâir bir delîl var mı?” diye sorulunca: “Evet! Var” dedikten sonra:

﴿وَكَلَّا نَقْصُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾

“O (ümmetleri tarafından inkârla karşılanıp, büyük eziyetlere mâruz kalmış bulunan kıymetli) **peygamberlerin haberlerinden her birini, o kendisiyle senin gönlüne (sabır ve) sebât vereceğimiz şeyleri böylece sana peş peşe anlatmaktayız.**” (*Hûd Sûresi:120*) kavli-i şerîfini okumuştur. (es-Safûrî, *Nüzhetü'l-mecâlis*, 1/3; Sibî ibnü'l-Cevzî, *Mir'âtü'z-zamân*, 19/518)

İmam Muhammed el-Mevâk (*Rahimehul-lâh*) “**Senenü'l-mühtedîn**” isimli eserinde **Ebu'l-Abbâs Ahmed ibnü'l-Arif** (*Rahimehullâh*)’ın şöyle anlattığını nakletmiştir:

“Bir gün ben üstâdım **Ebû Alî es-Sadefî**’nin ders meclisinde bulunuyordum, ondan hadîs dersi okuyordum. Bir gün hadîs-i şerîf okurken kitabı kapattı, velîlerin menkıbelerinden anlatmaya başladı. O zaman içime: “Şeyh Efendi, **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)’in hadîs-i şerîfini kesip evliyâ kıssaları anlatmayı nasıl câiz görebiliyor?” diye bir düşünce geldi. Daha düşüncem tamamlanmadan bana gözünün ucuyla bakarak:

«يَا أَحْمَدُ! الْحِكَايَاتُ جُنْدٌ مِنْ جُنُودِ اللَّهِ يُثَبِّتُ اللَّهُ بِهَا قُلُوبَ الْعَارِفِينَ مِنْ عِبَادِهِ.»

“**Ey Ahmed! Menkıbeler Allâh-u Te‘âlâ**’nın ordularından bir ordudur ki onlar sebebiyle kullarından ârif olanların kalplerine sebat vermektedir.” dedi.

Ben bu sözü duyunca bedenimdeki her tüy dibimden ter çıktı (kan ter içinde kaldım). Benim dehşete düştüğümü görünce bana: “**Ey Ahmed! Allâh**’ın Kitâbında bu sözü tasdik eden delil nerededir?” diye sordu. Ben bilemediğim için: “Siz daha iyi bilirsiniz” deyince **Allâh-u Te‘âlâ**’nın:

﴿وَكَلَّا نَقْصُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾

“O (ümmetleri tarafından inkârla karşılanıp, büyük eziyetlere mâruz kalmış bulunan kıymetli) **peygamberlerin haberlerinden her birini, o kendisiyle senin gönlüne (sabır ve) sebât vereceğimiz şeyleri böylece sana peş peşe anlatmaktayız.**” (*Hûd Sûresi:120*) kavli-i şerîfini okudu. (Ahmed et-Tilmisânî, *Ezhâru'r-riyâz fî ahbâri'l-Kâzî 'Iyâz*, 1/21-22)

Zîrâ Allâh-u Te‘âlâ bu âyet-i celîlesinde geçmiş peygamberlerin kıssalarını nakletmek sûretiyle **Habîbi** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)’in kalbine sebat verdiğini açıklamıştır.

Bu husustaki en büyük delillerden biri de tebe-‘ı tâbi‘înin ulularından olan büyük müctehid **Süfyân ibnü Uyeyne** (*Radiyallâhu Anh*)’ın:

عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ:
«عِنْدَ ذِكْرِ الصَّالِحِينَ تَنْزِلُ الرَّحْمَةُ.»

“**Sâlih kimseler (velîler) anıldığı zaman rahmet(ler) yağar**” şeklindeki mesûr sözüdür. (es-Sehâvî, *el-Makâsidü'l-hasene*, sh:467; es-Safûrî, *Nüzhetü'l-mecâlis*, 1/3; es-Seyyid Murtezâ ez-Zebîdî, *İthâfü's-sâdeti'l-müttakîn*, 6/350)

Bu hususta **İmâm Ahmed er-Rifâ‘î**

(*Kuddise Sirruhû*)nun naklettiği bir haberde de şöyle vârid olmuştur:

وَفِي الْخَبَرِ: «أَذْكُرُوا الصَّالِحِينَ، عِنْدَ ذِكْرِ الصَّالِحِينَ تَنْزِلُ الرَّحْمَةُ.»

“**Sâlih kimseleri** (Allâh dostlarını) **zikredin** (onların menkıbelerinden bahsedin). **Çünkü sâlihler yâdedilince rahmet iner.**” (es-Seyyid Ahmed er-Rifâ‘î, *Hâletü ehli'l-hakîkati me‘allâh*, sh:60)

Muhammed ibnü Kudâme (*Kuddise Sirruhû*) Hakkında Hepimizi İlgilendiren Faydalı Bilgiler

Doğum Yeri, Şemâili, Eşleri ve Çocukları

İmâm-ı Zehebî (*Rahimehullâh*)ın nakli vechile; **Muhammed ibnü Kudâme** (*Kuddise Sirruhû*) H. 522 senesinde (Filistin topraklarına tâbi olan Nablus’a bağlı) Cemmâ‘îl’de doğmuştur.

Kendisi çok uzun boylu da değildi, çok kısa boylu da değildi. Gözleri çok olmasa da hafif mavi renkli idi, elâ rengine meyilli idi, alını çok açıktı, ön dişleri çok güzeldi, yüzü çok güzel ve nurlu idi, sakalı çok gür ve büyük idi ve bedeni çok zayıftı.

Ebü Muzaffer (*Rahimehullâh*)ın beyânı vechile; **Muhammed ibnü Kudâme** (*Kuddise Sirruhû*) orta boylu idi, yüzü çok güzeldi, üzerinde ibâdet nurları parlamakta idi, sürekli tebessüm edici halde bulunurdu, çok namaz ve oruçtan dolayı bedeni zayıf düşmüştü.

İlk eşi **Fâtıme** kendisinden yaşlı olup âhir ömründe kötürüm oldu ve ondan birkaç sene önce vefat etti ki kendisinden **Ömer**, **Hadîce** ve **Âmine** isminde çocukları

oldu. Yine ondan başka çocukları da olmuştur, fakat onlar küçükken öldüler.

İlk eşinin vefâtından sonra Beyt-i Makdis’ten **Tâvus** isimli bir kadınla evlendi, ondan iki kızı oldu, fakat o eşi de kızları da Şeyh Efendi’nin hayatında öldüler. Sonra **Fâtıme ed-Dimeşkiyye** isimli bir hanımla evlendi, ondan da **Abdullâh** ve **Zeyneb** isminde iki çocuğu oldu.

O da vefat edince **Âmine binti Ebî Mûsâ** isimli bir hanımla evlendi, ondan da **Ahmed**, **Abdurrahmân**, **Âişe**, **Hâbibe** ve **Hadîcetü’s-suğrâ** isimli çocukları oldu.

Devlet-i Aliyye devrinde Mescid-i Aksâ-i Şerîf

Çocuklarından **İmâm Şerefüddîn Abdullâh** uzun süre (Şam'da Hanbelîlerin mescidi olarak bilinen) el-Câmi'ü'l-Muzafferî'de hutbeler okudu, onun çocuklarında da çok ulemâ ve sulehâ yetişti ki özellikle allâme zâhid el-'İzz **İbrâhîm ibni Abdillâh** ile kâzî'l-kuzât **Şerefüddîn Hasen ibni Abdillâh** onların başında gelmektedir.

Şam'ın müsnidi (hadîsleri senedleriyle zikreden âlimi) **Takıyyüddîn Süleymân ibni Hamze** ve **İmâm-ı Zehebî**'nin şeyhinin dedesi **Cemâl Ebû Hamze ibni Ömer** (*Rahimehumullâh*) da **Muhammed ibnü Kudâme Hazretleri**'nin torunlarından. (*ez-Zehebî, Târîhu'l-İslâm, terceme rakamı:361, vefât senesi:601-610, sh:274-275, 276, 278*)

Şeyhleri ve Talebeleri

İmâm-ı Zehebî (*Rahimehullâh*)ın nakline göre; tercemesini beyan etmekte olduğumuz **Muhammed ibnü Kudâme** (*Kuddise Sirruhû*)nun kız kardeşinin oğlu büyük muhaddis **Zıyâüddîn el-Makdisî** (*Rahimehullâh*)ın beyânı vechile; **İbnü Kudâme** (*Kuddise Sirruhû*) Filistin'de doğup bir zaman orada kaldıktan sonra Dimeşk'a (Şam'a) intikal etmiştir.

Orada babası **Ahmed ibnü Muhammed ibni Kudâme**'den, **Abdülvâhid ibnü Hilâl**, **Ebû Temîm Selmân er-Rahbî**, **Ebu'l-Fehm Abdurrahmân el-Ezdî** ve **Ebû Nasr Abdürrahîm el-Yûsufî** (*Rahimehumullâh*) gibi büyük âlimlerden ders okumuştur.

Daha sonra Mısır'a intikâl ederek orada **Abdullâh ibni Berrî en-Nahvî** ve **İsmâ'îl ibni Kâsim ez-Zeyyât** (*Rahimehumullâh*) gibi daha nice âlimden istifâde etmiştir.

Kendisinden rivâyette bulunan talebelerine gelince; **Muhammed ibnü Kudâme** (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri**'nden rivâyette bulunan ulemânın başında **eş-Şeref Abdullâh** ile **eş-Şems Abdurrahmân** gelmektedir.

Hanbelî fıkhındaki en büyük eser olan "**el-Muğnî**" sâhibi **Muvaffaküddîn ibnü Kudâme** (*Rahimehullâh*), kendisinin küçük kardeşi olup ondan ders okumuş ve rivâyetler yapmıştır.

Ayrıca on ciltlik "**el-Muhtâra**" sâhibi büyük muhaddis **Zıyâüddîn el-Makdisî** (*Rahimehullâh*), hadîs ilmine dâir İslâm âlemindeki en meşhur eserlerden "**et-Terğîb ve't-terhîb**" sâhibi **Abdülazîm Hâfız el-Münzirî**, **Şems ibnü Halîl**, **eş-Şihâb el-Kûsî**, **ez-Zeyn ibnü Abdiddâim**, **el-Fahr Alî** (*Rahimehumullâh*) gibi daha nice büyük âlim ondan rivâyette bulunmuştur. (*ez-Zehebî, Târîhu'l-İslâm, harfû'l-mîm, terceme rakamı:361, vefât senesi:601-610, sh:266-267*)

İbâdetler Husûsundaki Gayreti

Şu bilinsin ki; ulemâ-i kirâm hazarâtı geçmiş büyüklerden nakledilen duâları ezberlemeye ve rivâyet olunan fazîletli namazları kılmaya çok ihtimâm gösterirdi. Bu fazîletler hakkında zikredilen kaynakları araştırma bahânesiyle amel-

den üşenen tembellerin bahanelerine îtibâr etmezlerdi.

Nitekim büyük muhaddis **Hâfız Zıyâüddîn el-Makdisî** (*Rahimehullâh*)ın, dayısı ve aynı zamanda şeyhi **Muhammed ibnü Kudâme Hazretleri** hakkında yazdı-

ğı müstakil risâlesindeki beyânı vechile; Şeyh **Muhammed ibnü Kudâme** hangi duâyı işitse mutlakâ onu ezberler ve o duâ ile **Allâh-u Te'âlâ'**ya yalvarırdı, hangi namazın bahsini duysa mutlakâ onu kılardı, (fazîletli ameller bâbında) hangi hadîsi işitse mutlakâ onunla amel ederdi.

Şa'bân'ın yarısında (Berâat Gecesi'nde) insanlara yüz rekât namaz kıldırırdı. Kendisi pîr-i fânî olduğu hâlde cemâatin en neşatlısı (canlısı) o olurdu. Gençliğinden beri gece ibâdetini terk etmezdi.

Gecenin tümünü ibâdetle ihyâ eder, uykusu geldiği zaman elinde bulunan asâ ile ayağına vurarak uykusunu kaçırdı.

Gazâyâ katıldığı zaman insanlar uyu-yacağına herkese: "Siz uyuyun, ben sizi beklerim." derdi. Kendisi kalkıp namaz durur ve aynı zamanda insanları korurdu.

Seferde de hazarda da çok oruç tutardı. Âhir ömründe sürekli oruç tutmaya başlayınca eşi böyle yapmaması gerektiğini söylediğinde: "Ben günlerimi ğanîmet bilerek oruç tutuyorum. Zîrâ bir zaman sonra daha zayıf düşeceğim ve oruç tutmaktan âciz kalacağım, öldüğümde ise amelim tümünden kesilecek." diye cevap verdi.

Hangi cenâzeyi duysa uzak yakın demeden mutlakâ katılırdı. Hangi hastayı duysa mutlakâ ziyâret ederdi. Hangi cihâdî

işitse mutlakâ o cihâda katılırdı.

Gençliğinden beri gece namazına devâm ederdi ve teheccüdde her gece tertîl üzere sübu' (Kur'ân-ı Kerîm'den yedide bir miktârı) okurdu. Gündüz de öğle ile ikinci arası o miktar (Kur'ân-ı Kerîm'den yedide bir nisbetinde sûreler) okurdu.

Sabah namazından sonra duâ, tesbîh ve zikirle meşgul olurdu. Âyâtü'l-hares diye bilinen koruma âyetlerini, Yâsîn, Vâkı'a ve Tebârake sûrelerini okurdu. Onları bir kâğıda yazmış ve mihrabına asmıştı, uyku bastırıp da yanlış okuma tehlikesinden dolayı bâzen kâğıda bakarak okurdu.

(Koruma âyetleri, Ezkâr kitabımızın 1. cildinin sağdan başlayan Arapça kısmındaki 569 rakamında kayıtlı ve 128-131 sayfa-larında yazılı bulunan 33 âyet-i kerîmedir.)

Daha sonra kuşluk vaktine kadar ders okutur, sonra uzun uzun kuşluk namazı kılardı, günde iki kere uzun secde yapardı, bu secdelerin birini gece diğerini gündüz yapar ve o secdelerde çok uzun kalırdı.

Kubbetü's-Sahrâ

Akşamla yatsı arası kıldığı dört rekâtta Secde, Yâsîn, Tebârake ve Duhân sûrelerini okur, her cumâ gecesi akşam namazı ile yatsı namazı arasında uzun sûrelerle tesbîh namazı kılar, her cumâ günü de yüz “Kulhüvellâh” okuyarak iki rekât namaz kılar, her gün ve gece yetmiş iki rekât nâfile namaz kılar.

Her cumâ ikindiden sonra mezarlıkları ziyâret eder, yanında yeşillikler götürür, onları kabirlerin üstüne dikerdi. Cumâ günü guslü (boy abdesti almayı) terk etmez, her cumâ namazına çıkışta mutlakâ yanında sadaka verecek bir şeyler bulundururdu ve: “Sâhibiyle berâber kabre ne girecekse ben onu bilirim, siz sadaka vermezseniz kimse sizin yerinize sadaka vermez, fakire siz vermezseniz başkası verir (o kazanır, siz kaybedersiniz).” derdi.

Yatmadan evvel her gece mutlakâ “Âyâtü'l-hares” diye bilinen koruma âyetlerini okur, onları hiç terk etmezdi.

(Koruma âyetleri, Ezkâr kitabımızın 1. cildinin sağdan başlayan Arapça kısmındaki 569 rakamında kayıtlı ve 128-131

sayfalarında yazılı bulunan 33 âyet-i kerîmedir.)

Ayrıca Fâtîha, Âyete'l-Kürsî, Vâkı'a, Tebârake, Yâsîn ve Kâfirûn sûrelerini okur ve otuz üç tesbîh, otuz üç hamd, otuz dört tekbir getirdikten sonra sünnette vârid olan «اللَّهُمَّ اسَلِّمْتُ...» duâsı gibi zikirleri okurdu.

(Bu duâ, Ezkâr kitabımızın 1. cildinin sağdan başlayan Arapça kısmındaki 508 rakamında sh:116'da kayıtlıdır.)

Sabahın sünneti ile farzı arasında kırk kere:

«يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ! لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.»

“Yâ Hayyu! Yâ Kayyûm! Senden başka hiçbir ilâh yoktur.” zikrini söylerdi. Daha sayılamayacak kadar virdleri ve zikirleri vardı.

(Bu zikrin fazîleti, Ezkâr kitabımızın 1. cildinin 220. sayfasında zikredilmiştir.)

Bu başlık altından zikredilenler için bkz: (ez-Zehebî, Târîhu'l-İslâm, terceme rakamı:361, vefât senesi:601-610, sh:267-268)

Nâfile Namaza Ara Vermediği İçin Selâhaddîn Eyyûbî'nin Ordusunda Cihâda Katıldığı Hâlde Onunla Görüşmeyi Kabûl Etmedi

Muhammed ibnü Kudâme (Rahimehullâh), **Selâhaddîn Eyyûbî** (Rahimehullâh) döneminde Kudüs fethine de katılmıştı. Hattâ çok sıcak bir günde çadırında nâfile namazlar edâ ederken **Selâhaddîn Eyyûbî** onun çadırına geldi, o sırada yanına gidip hükümdârın geldiğini bildirdilerse de: “Ben onunla ne yapacağım?” dedi ve yanına gitmedi.

Sonra tekrar şeyh efendinin yakınları gidip ısrâr edince ona ve arkadaşlarına yanında bulunan ekmekleri hediye gönderdi,

onlar oturup yediler. Hükümdar uzun zaman onunla görüşmek için beklediyse de namazını kesmediği için pâdişah onunla görüşmeden ayrılmak durumunda kaldı.

Bundan dolayı bâzı ulemâ: “Bize bir insan geldiği zaman amelimizi bırakıp onunla meşgul oluruz ama **Muhammed ibnü Kudâme** insanlar arasına karışsa da kimsenin hatırı için virdlerini terk etmez.” demişlerdir. (ez-Zehebî, Târîhu'l-İslâm, terceme rakamı:361, vefât senesi:601-610, sh:270)

İnsanlarla İlgilenmesi ve İhtiyaçlarını Görmesi

Muhammed ibnü Kudâme (*Kuddise Sirruhû*) âilesinin, akrabâsının ve bütün insanların işlerini görür, fetvâlar verir, hasımlar (dâvâlılar) arasında hükümler verir, yola çıkanların çoluk-çocuklarını arayıp sorar, misâfirlerin ardından çok duâ ederdi.

Irmakların ıslâhı (temizlenmesi ve tıkanıkların giderilmesi gibi düzenleme çalışmaları), üretim tesislerinin inşâsı ve insanları suvarma gibi faydalı işleri takip eder ve onları insanların istifâdesine sunar.

Oğlu **Ebû Muhammed Abdullâh** (*Rahimhullâh*)'ın anlattığına göre; kendisinde bulunan imkânları akrabâsına ve diğer muhtaçlara dağıtma husûsunda onları kendi nefesine tercih ederdi.

Bâzen üzerindeki elbiseleri fakirlere verir, kendisi iç elbisesi olmaksızın sâdece dış elbisesiyle kalırdı, kış mevsiminde altında hiç elbise bulunmaksızın bir cübbe ile durduğu olurdu.

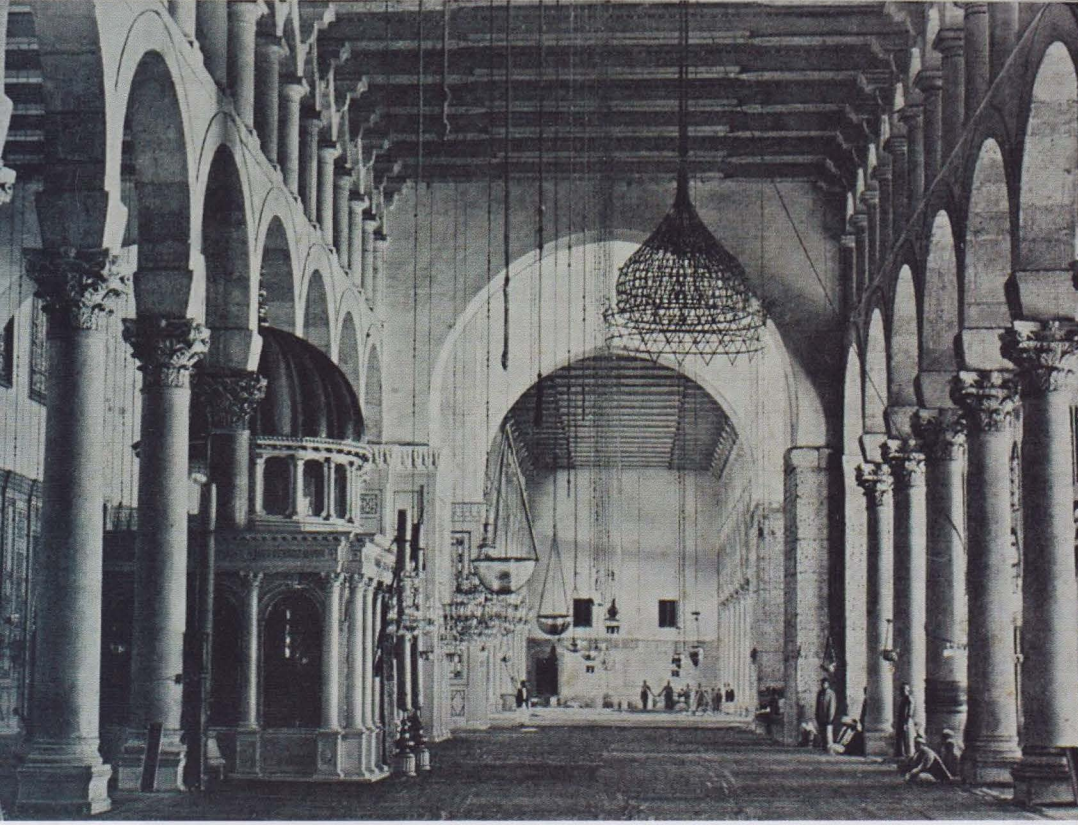
Evine gelen her rızıkı mutlakâ dağıtırdı. Evinde yemekler pişirtir, mahallesindeki erkek-kadın bütün insanlar onun yemeğini yerlerdi.

Müslümanların derdiyle çok dertlenirdi. Kendisine bir kadın gelip kardeşinin hapse atıldığını ve çok eziyet gördüğünü anlatınca üzüntüsünden bayılıp düştü.

(Teyze çocuklarından olan büyük hadîs hâfızı) **Abdülğânî el-Makdisî**'ye bid'at ehli eziyet ettiği zaman kendisine bunun haberi gelince kalbinin yumuşaklığından ve dîn-i İslâm'a ve ehline karşı şiddetli ihtimâmından dolayı bayıldı ve ancak bir saat sonra ayılabildi.

Mescid-i Aksâ avlusundaki Sultan Kayıtbay Sebîli

Devlet-i Aliyye devrinde Şam Emeviyye Câmii

Küçük kardeşi allâme **Muvaffakuddîn ibnü Kudâme** (*Rahimehullâh*) ağabeyi hakkında şunları söylemiştir: “O benim hem ağabeyim hem şeyhim idi, bizi büyüttü, bize ilim okuttu ve bizimle çok ilgilendi. Cemâati için bir baba gibi şefkatli davranırdı, onların mühim işlerini yoluna koyardı.

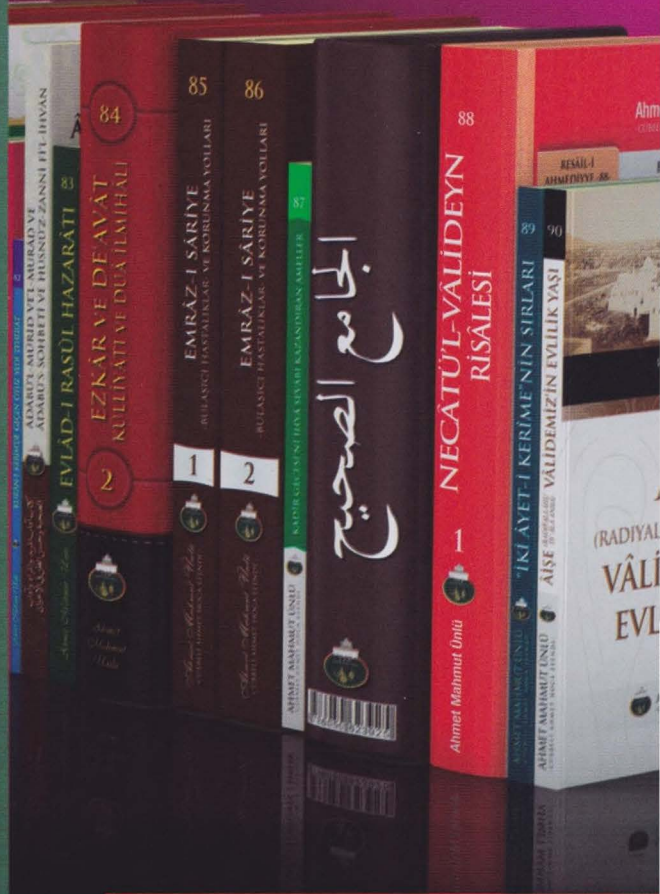
Âilesinin yanında bulunmayanların yerine kendisi onların gerekli ihtiyaçlarını temin ederdi. Bizi Bağdat’a götürdü, Bağdat’tan döndüğümüzde bizi evlendirdi, bize ev yaptı, bununla birlikte bütün gazâlara da katılırdı, hiçbir cihaddan geri kalmazdı” demiştir. (*ez-Zehabi, Târîhu’l-İslâm, terceme rakamı:361, vefât senesi:601-610, sh:269-271*)

Bu makâlemize burada nihâyet veriyor ve bu zâtın diğer bâzı fazîletlerini ve kerâmetlerini bir dahaki yazımıza havâle ediyoruz.

Muhammed ibnü Kudâme Hazretleri’nin ilgi ile okuyacağınızı düşündüğüm nice menkıbelerini Temmuz sayımızda inşâallâh bulacaksınız. **Allâh-u Te’âlâ** cümlemize bu dostlarının himmet ve şefâatlerini nasîb eylesin.

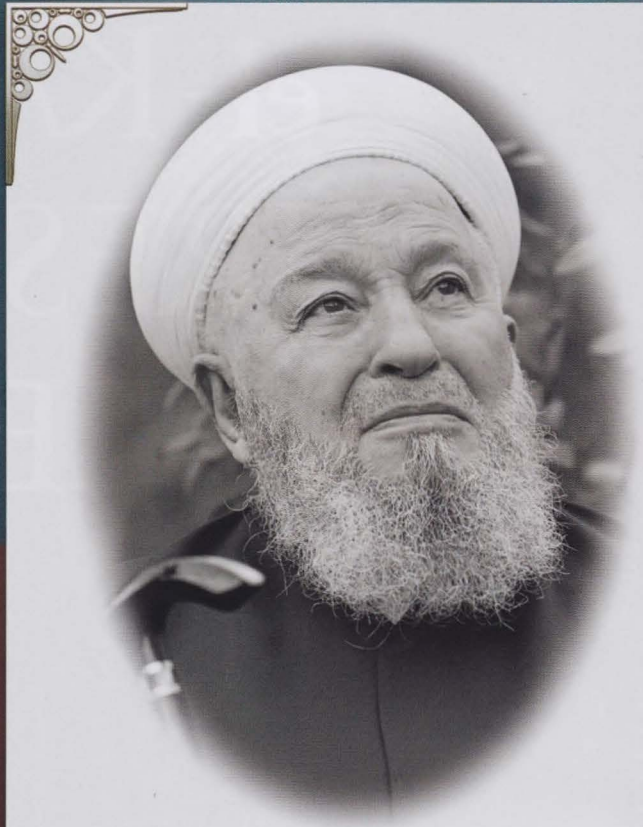
eI-KADR SÛRESİ'NİN FAZÎLETLERİ

YENİ KİTAP

Mahmud Efendi Hazretleri'nin KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

• Bazı hocalar teheccüde kalkmıyorlar, bazıları sabah namazını da kılmıyorlar, üstelik onların bu hallerini talebeleri görüyor. Hiçbir âlimin, hiçbir velînin teheccüd namazı kılmadığı görülmemiştir.

• Bir gece teheccüde kalkamazsan kahrından ölmelisin.

• Her gün kuşluk namazı kılıyorsun. Şayet bir gün kılamazsan, her ne kadar onun kazası olmasa da fırsat bulunca gün içinde o miktarı kılmalısın.

• **Efendi Babam** (*Kuddise Sirruhû*)dan duymuştum. Derdi ki: “Bütün meşâyih ittifak etmiştir ki gece kalkamayanın kalbi ölüdür.” Gece kalkamadıysan kalbin öldü demektir. Bu ne kadar büyük bir zarar değil mi arkadaşlar?!

Vaktinde yatmadığından vaktinde kalkamıyorsun. Kalksa bile kafası uykulu, uyku karıştırıyor kafasını bir şey anlamıyor okuduğundan, şaşırıp kalıyor.

• Geldik gidiyoruz, ömür sermayesini zayi etmeyelim.

• Dünyaya ne için geldikse onu bilip, onun için çalışalım. Kimse bilmiyor, insan ağaç gibi yaşıyor, açıyor ve kuruyor. Böyle olmamalı!

• Bir daha bu dünyaya gelecek değiliz, bu kadar sene geçti kaç sene kaldı. Bu kadar sene bitti de o kaç sene mi bitmeyecek, o da bitecek. Sonra gideceksin âhirete!

• Ölecek misin? Evet! Öyleyse kendini şimdiden ölü bil!

• Hepimiz dosdoğru çalışsak bütün dünyaya hâkim oluruz.

• Boş vakit geçirmek büyük âfettir, belaların en büyüğüdür. **İmâm-ı Âzam** (Rahimehullâh) öyle buyuruyor.

• Alçak işleri yapan alçak olur, yüksek işleri yapan yüksek olur.

• Hatır için konuşmayalım. Beğensinler-beğenmesinler diye konuşmayalım, tesir etmez.

• Bu sohbet meclisinde oturmak cennette oturmaktır. İnsanlar bir görseydi işin hakikatini, burada yer bulamazdın.

• Bir araya geldiğiniz zaman bir âyet okusanız, bir beyit okusanız, bir hadîs-i şerîf okusanız bu sizlere feyiz olur. Böylece birbirinize vaaz-ı nasihat ede ede İslâm kuvvetlenir. Zorla İslâmiyet'i yükseltmeye çalışıyoruz.

• Bu sohbet için toplanmaları az bir şey zannetmeyin. Az zannedilir ama öyle değildir.

• İnsan sohbetle yaşar, sohbetle tetikte durur, sohbetle mesafe aşılır.

• Sohbetten pek çok hakikatler tecellî eder.

• Vaazsız olmaz. Arazinin suyu kesilse arazide bir şey bitmez. Kalp tarlalarında kalp yağmuru da vaazdır. Vaaz sebebiyle çok hayırlar bitiyor, İslâmiyet eskimiyor.

• Vaaz-u nasîhatten tesirlenmemek gaflettendir. Onun için çok iyi dinlemeli, iyi anlamaya çalışmalıyız.

• Taş duymaz, görmez, işitmez, gezmez. Ancak yuvarlarsan onu, yuvarlanır. İşte insan da hakikati duymazsa, vaazı duymazsa, o taş gibi olur.

(Mahmud Efendi Hazretleri'nden Duyulan Hikmetli Sözler, sh:218, 224-225, 243)

MUSTAFA ÖZTÜRK'ÜN İTİKÂDEN SAKAT GÖRÜŞLERİ - 1

DR. AHMET GELİŞGEN Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

Adana İlahiyat Fakültesi'nden, İstanbul Marmara İlahiyat Fakültesine transfer edilen Mustafa Öztürk'ün İslam itikadına aykırı bazı görüşleri eser ve konuşmaları üzerinden aşağıda sıralanmıştır.

İncelendiği takdirde yazar Mustafa Öztürk'ün çoğu yazısında sakıncalı fikirlerin tespit edilebileceği düşüncesindeyiz. Yazılarının tamamını incelemek, bizim işimiz olmayacağı gibi, harcanan vakte de yazık olur. Bu hususta maksat, din adına sakıncalı fikirler ortaya koyan şahısları objektif olarak tanımak ve tanıtmaktan bir şey değildir. Onun için birkaç kitap, makale ve videosunu incelmeyi yeterli olacağını düşünüyoruz.

1) “KUR'ÂN DİLİ VE RETORİĞİ” KİTABI

Mustafa Öztürk'ün Kitabiyat yayın kuruluşu tarafından yayınlanan “KUR'ÂN DİLİ VE RETORİĞİ” adlı kitabında yer verdiği fikirlerinden birkaç örnek özetle şöyledir:

a) “Kur'ân karmakarışık, usandıracak derecede düzensiz, anlaşılmaz, bitmez tükenmez tekrarlar, insanın nefesini kesen pasajlar ve anlaşılmaz ifadelerle doludur. Kısacası Kur'ân kahrı çekilmez saçmalıklarla doludur.” (s. 24-25)

Thomas Carlyle'den naklen verilen bu cümleyi, yazar şöyle özetliyor: “Kur'ân'daki tekrarlar, yazılı bir metni okunamaz hale getiren bir eksiklik, kusur ve ifade zafiyetidir.” (s. 25)

Yazar, şarkiyatçı gâvurun bu iddiasına İslam âlimleri tarafından verilen cevabı küçümseyerek, bu cevapların savunmacı tutumdan ve Kur'ân'ı her türlü kusurdan tenzih etme gayretinden kaynaklandığını söylemektedir. (s. 25-26)

Yazar, İslam âlimlerinin bu savunmalarının “Kur’ân’ın yazılı bir metin olarak algılamaya yanılığısına dayandığını” iddia etmektedir. (s. 26)

Yazara göre Kur’ân, yazılı bir metin değildir; zira yazılı bir metin edebî olur, edebî metinde tekrarlar olmaz. Halbuki Kur’ân’da tekrarlar vardır. Kur’ân, bilinen anlamda bir kitap değil, sözdür (!);

ilk muhataplara şifahi olarak aktarılmıştır. (!) (s. 17-19, 27, 173-175)

b) Yazar Mustafa Öztürk yukarıda verilen sayfalarda Thomas Carlyle gâvurunun Kur’ân aleyhine iftiralalarını eleştirmek şöyle dursun, İslam âlimlerinin bu gâvurluğa olan eleştirilerini de bertaraf etmeye çalıştıktan sonra sözü şöyle noktalamaktadır:

“Bu noktada bir kez daha altını çizerek ifade etmek isteriz ki, farklı zaman ve mekânlarda, farklı hâdiseler üzerine nâzil olmuş vahiy birimlerini iç bütünlüğe sahip (mütecânis) yazılı bir metin olduğu kabulüyle okumak, son derece yanlış bir okumadır. Zira, biz bu kabulden hareketle Kur’ân’ı salt yazılı bir metin olarak okuduğumuzda, Ömer Özsoy’un da ifade ettiği gibi, çifte standartlara yaslanmadıkça, şöyle bir manzarayla karşılaşmaktayız: Kur’ân’da birbiriyle çelişik gözükten ifadeler vardır. Kur’ân metninin kompozisyonunda belli bir mantık yakalamak mümkün değildir. Çünkü Kur’ân ne kronolojik bir tertiptir, ne konulara göre (tematik) bir tertiptir, ne de sistematik bir tertiptir. Buna bağlı olarak Kur’ân iç bütünlüğe sahip olmaktan da uzaktır. Sûre içi bütünlük yoktur. Mevcut formun en küçük birimleri olan âyetler bile her zaman gerçek bir bütünlüğe tekâbül etmemektedir. ... Bu özellikler yazılı bir metin için kusur kabul edilebilecek niteliklerdir. (s. 27. Ayrıca bkz. Ömer Özsoy, “Çeviri Kuramı Açısından Kur’ân Çevirisi Sorunu”, 2. Kur’ân Sempozyumu, Bilgi Vakfı, Ankara 1996, s. 262).

Yukarıda içeriğini tenkit ettiğimiz kitabı yayımlayan Kitabiyat Yayınevi, Mehmet Görmez, M. Emin Özafşar,¹ Bünyamin Erul² ve Yavuz Ünal³ gibi Diyanet üst kademe erkânıyla, Kur’ân’dan bazı âyetlerin çıkartılıp atılması gerektiğini ileri süren İlhami Güler ve Kur’ân’ın sadece onda birinin geçerli olduğu anlamına gelen iddialarda bulunan Ömer Özsoy gibi akademisyenlerin yayın kuruluşunu oluşturduğu eski İslamiyyat adlı derginin

kardeş yayın kuruluşudur. Kitabiyat ve Ankara Okulu da birbiriyle kardeş yayın kuruluşudur.

3) “KISSALARIN DİLİ” KİTABI

Ankara Okulu tarafından 2016 yılında Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası’nda bastırılan, Mustafa Öztürk’e âit “Kıssaların Dili” adlı kitapta yer alan bazı sakat görüşler özetle şöyledir:

a) Sayfa 73'te: "Muhammed daha çok 'Eski Ahid' kıssalarına başvurmuş ve onları nesilden nesle tekrar eden bir azap modeli olarak kullanmıştır."

(Yâni Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e Kur'ân'da anlatılan kıssalar Allah tarafından bildirilmemiş, Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) kendisi Eski Ahid'den aktarmış hâsâ!)

b) Sayfa 73'te: "Kurânî anlatımdan edebî açıdan bir şey ummak zâiddir. ... Muhammed, Kitab-ı Mukaddes'teki malzemeyi iktibas ederken, eski ahit yazarlarının (Chronisten) edebî hikâyeciliğiyle rekabet etmek gibi bir amaç taşımıyor-du..."

Görüldüğü gibi ifadede, Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in, açıkça, Kitâb-ı Mukaddes'ten iktibas yaptığı ileri sürülüyor. Bu durum Kur'ân'ın, Allah tarafından vahyedilmediği, hâsâ Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in, Kur'ân'ı oradan buradan aktardığı ve Allah adına Kur'ân'ı uydurduğu anlamına gelir(!). Halbuki âyet-i kerîmede "Şayet o Peygamber, bizim aleyhimize bir söz uydursaydı, onu sağ elimiz (gücümüz)le yakalar şah damarını koparırdık" buyrulmaktadır. (*Hâkka*, 69/46)

c) Sayfa 74'te: "Kur'ân'daki kıssalar, tarihi gerçeğe bire-bir örtüşmez. Buna itiraz eder de, bire bir örtüşür dersiniz, o zaman, 'Geçmişte öyle de şimdi niye böyle?' sorunu ortaya çıkar. İlahi iradeye zorunluluk atfetmek imkânsızdır. Allah'ın hesap sisteminde 2+2 her zaman 4 etmez. Oysa Allâh kendisini mutlak hâkim olarak nitelendirmektedir..."

Bu ifadelerden anlaşılana, Kur'ân'da anlatılan her şeyin doğru olmadığıdır, hâsâ! Halbuki Kur'ân ilk başında "Bu kitapta en ufak bir şüphe yoktur, muttakilere yol gösterici olarak (indirilmiştir)" buyrulur. (*Bakara*, 2/2)

Pek çok âyette de Kur'ân'ın, Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e, Allah tarafından indirildiği açıkça ifade edilmiştir. O zaman, hâsâ Allah yalan söylüyor da asrın oryantalistleri mi doğru söylüyor acaba?!..

4) "HAZRETİ PEYGAMBER VE VAHİY" BAŞLIKLİ SUNUMU

Mustafa Öztürk'ün 17-19 Ekim 2014 tarihlerinde Gaziantep Üniversitesi'nde düzenlenen "Hazreti Peygamber'in Nübüvvetinin Süresi ve Kapsamı" konulu çalıştaydaki "Hazreti Peygamber ve Vahiy" başlıklı konuşmasında;

Mustafa Öztürk bizim, Kur'ân'ın ve Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in söylemi aracılığıyla, Kur'ân'ın Allah kelâmı olduğuna, Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in de Allah'ın peygamberi olduğuna inanmamızın mümkün olamayacağını (!) ifade etmektedir. Bu saçmalıkta gerekçesi, Cebrâîl'in vahiy getirmesine şahit olmayışımız gerçeğiymiş. (!)

Bu bağlamda, gerek Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in, "Ben Allah'ın peygamberiyim, bana vahiy geliyor" beyanının, gerekse Cebrail'in ona vahiy getirdiği iddiasının ve dolayısıyla, Kur'ân'ın Allah kelâmı olduğu hususunun ispatlanamayacağını ifade etmektedir. Bu sözlerinin arkasından ise Öztürk, kendisinin, bu vasıta ile değil, Hazreti

Peygamber (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in yalan söylediğinin görülmemesi dolayısıyla, güven yoluyla Hazreti Peygamber (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in hayat tecrübesine itimat edip iman ettiğini söyle-

mektedir. (Mustafa Öztürk, “Hazreti Peygamber ve Vahiy”, Hazreti Peygamber’in Nübüvvetinin Süresi ve Kapsamı, s. 215, 216). Bu nasıl bir imandır düşünülür?..

Öztürk’ün ilgili sözlerinin tıpa tıp aşağıdadır:

“Şimdi siz nübüvveti Kur’ân’dan hareketle ispattan söz ediyorsunuz. Ama bu ispat tarzı bana çok problemlili görünüyor. Çünkü burada siz bir şeyi yine kendisinden hareketle ispatlamaya çalışıyorsunuz ve böylece mantık açısından ‘müsâdere ale’l-matlub’ya da ‘safсата’ diye ifade edilen çok sıkıntılı bir durumla karşılaşıyorsunuz. Sanki ‘Hazreti Peygamber’in nebi ve rasul olduğunu Kur’ân ispatlıyor’ diyorsunuz ve peşinden de ‘Kur’ân, Allah’ın kelamıdır’ diye ekliyorsunuz.

Peki, şimdi sorarım size, Kur’ân’ın Allah kelamı olduğunu nereden öğrendiniz? Yahut Kur’ân’a ilk olarak nasıl ulaştınız, onu nereden aldınız? On beş asır öncesinde Hicaz bölgesinde, Hira dağındaki bir mağarada Muhammed b. Abdullah isimli kişiye, yani Peygamber Efendimiz’e geldiğine inandığımız ve itimat ettiğimiz bir haberle Kur’ân’ın Kur’ân olduğuna vâkıf olduk değil mi? Peki, Hazreti Peygamber’in Allah’tan vahiy aldığına bizzat şahit olduk mu? Cibril’le karşılaşmış konuştuk mu? Hayır! Aksine Hazreti Peygamber yaşadığı vahiy tecrübesini ilk olarak eşi Hazreti Hatice’ye anlattı. Hazreti Hatice buna inandı, derken haber yayıldı ve nihayet on beş asır sonra bugün burada Hira’da yaşanan o hâdisenin mütevâtir haber haline gelmesi sonucunda Kur’ân, vahiy, mucize ve nübüvvet gibi meseleleri tartışıyoruz.

Şu halde Hazreti Peygamber’in kendi kendine, ‘Ben rasulüm, bu da Allah’ın kelamı olan Kur’ân’ demesinin nasıl ispatlanacağı meselesini hiç dikkate almadan, Hazreti Peygamber’in bu beyanının ilk olarak peşin iman ve itimattan başka bir yolla doğrulanması imkanının bulunmadığını akılda tutmadan, sanki Kur’ân bize bizzat Allah tarafından gönderilmişçesine, âyetler üzerinden nübüvveti ispata çalışmak ne kadar tutarlı bir yaklaşım olabilir? Kur’ân’ın Allah kelamı olduğunu kabul, öncelikle ve özellikle Hazreti Peygamber’in gerçek nebi ve rasul olduğuna itimattan geçer. Bu yüzden de Hazreti Peygamber’e bigâne kalan ve onu dışarıda tutmaya çalışan, buna mukabil sürekli olarak ‘Varsa yoksa Kur’ân’ deyip onu ön plana çıkararak yaklaşımı hem tutarsız, hem de gayr-ı ciddi bulduğumu söylemek zorundayım.” (Mustafa Öztürk, “Hazreti Peygamber’in Nübüvvetinin Süresi ve Kapsamı”, sayfa, 215, 216)

Değerlendirme: Kanaatimizce bu sözlerle, Kur'ân'ı ve Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)'in nübüvvetini doğrudan reddetmek yerine muğâlata yoluyla, çelişkili beyanlarla zihinlere şüphe atılıyor.

Halbuki Kur'ân'ın daha ilk sayfalarında, Allah'ın kelamı olduğu ve yol gösterici olduğu konusunda kendisinde hiçbir şüphenin bulunmadığından ve gayba kesin olarak iman eden müminlerin hidayet üzere olduklarından söz edilmektedir. (*Bakara, 2/2-5*)

Müminler, Allah'a iman gereği olarak Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)'e ve Kur'ân'a iman ederler. Mustafa Öztürk'ün bu muğâlatasında ise, güya Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)'in doğru sözlülüğüne itimat ettiği için Allah'a inanır gibi tersine bir durum anlaşılıyor. Bu da tam değil. Önce Allah ve Peygamber'in inkâr yolu gösteriliyor, sonra da zann ve ihtimal üzere, Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) üzerinden imana kapı aralanmaya çalışılıyor, güya.

O zaman, zannımıza göre itimat edilen başka zatların gösterdiği yollara da iman etmek mi gerekir acaba? Ya da daha güvenilir biri çıktığında onun yoluna mı inanmak gerekir?

Mesela bir kimse çıkar da “*Evrenesoğlu bana daha çok itimat telkin ediyor, görmediğim Muhammed'e inanacağıma (hâşâ), gözümün önünde görüp itimat ettiğim Evrenesoğlu'na güveniyorum*” derse, durum ne olacaktır?! Böyle muğâlata ile iman olmaz. İman, Allah'ın verdiği akıl ve iradeyle, Kendisi'ne, Kitab'ına ve Peygamber'ine mutlak teslimiyet ve kesin tasdikle olur.

5) “KUR'ÂN'IN TÂRİHSEL BİR HİTAP OLUŞ KEYFİYETİ” BAŞLIKLİ MAKALESİ

Mustafa Öztürk, İslami İlimler Dergisi, Yıl 1, Sayı 2, Güz 2006, sayfa 59-77 aralığında yer alan makalesinde de akıllara durgunluk verecek sakat fikirler ileri sürüyor. Şöyle ki:

- Kur'ân'ın ahkam ayetlerinin târihsel olduğunu, bunların evrensel olmadığını, Kur'ân'ın sadece kendi çağına hitap ettiğini ve Arap adeti üzere indiğini, Arap adeti üzere gelen hükümlerin bugüne taşınamayacağını (s. 59 ,60, 64, 66, 76), Kur'ân'ın, sadece ilk dönem Müslümanlarının sorunlarını halletmek için indiğini (s. 72) ifade etmektedir.

- Kur'ân'ın şanını yücelme amacıyla da olsa, târihsel örnekleri evrenselleştirme adına anlam düzeyinde tahrifin çok yanlış olduğu söylemektedir. (Bundan şu da anlaşılır: Kur'ân'ın güya tarihsel hükümlerine evrensel demek, Kur'ân'ı tahriftir hâşâ!).

- Kur'ân'da sadece ahkâm ayetlerinin değil, ahiretle ilgili bütün tasvirlerin de tarihsel olduğunu (s. 60), meselâ, cennet ve cehennem tasvirlerinin (s.70), bazı ahlaki hükümlerin (s. 74) ve hatta tevhid inancına ilişkin bazı Kur'ân ifadelerinin bile (s. 60) tarihsel olduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda, Kur'ân hakkında savunulan evrensellik söyleminin, gerçekte sloganik bir söylem olduğunu, bunun sahici bir değerinin olmadığını söylemektedir (s. 61).

- Kur'ân'da yer alan savaş, haram aylar ve hilalin halleri ile ilgili ayetlerin yanı sıra, nikah, talak, zihar, lian, iddet, süt

emme süresi, kısas, kasâme ve bayanların özel halleri (hayız) gibi konuların da tarihsel olduğunu ifade etmektedir (s. 63,72, 76).

- Kur'ân'daki -güya- târihsel hükümleri evrensel yoruma zorlamının, Kur'ân'a şiddet uygulamak anlamına geldiğini ifade etmektedir (s. 65).

- Ahkâm âyetlerinin evrensel olduğunu kabul etmeyi, "kraldan çok kralcılık" olarak nitelemektedir.

- Kur'ân'ın gelecek nesillerin birebir (tikel) sorunlarına çözüm sunmak için gelmediğini (s. 72), Müslümanların, Kur'ân'daki hitabın değil, mesajın muhatabı olduğunu, yani Kur'ân'ın bir konuya ilişkin açık hükümlerinin Müslümanı bağlamadığını, Müslümanın, sadece o hükümlerden genel olarak anlaşılacak mesajla sorumlu olduğunu belirtmektedir (s. 64). (Bu maddede ileri sürülen fikirlerin aynısını Mehmet Görmez ve M. E. Özafşar da savunmaktadır. Târihsellik zaten vazgeçilmezleri!)

- Öztürk'e göre Allah, -güya- zihinlerde Araplara anlatabilmek için, sınırsız güç ve iktidarın timsali olarak krala benzetilmiştir. (!) Ona göre, Kur'ân'da Allah'ın güçlü gösterilmesi de tarihselmiş. (!) Ona göre Kur'ân'da Allah'ın zatı, elinden yüzünden, tuzak kurmasından ve intikamından bahsetmekle nesnelleştirilmiştir (s.67, 69). (Güya cisme veya insana benzetilmiştir). Bunlar da tanrı hakkında insanlarda var olan iptidai düşünce biçimiymiş (s.69).

- Kur'ân'da tartışmaya konu olan sorunlu ibarelerin bulunduğunu ileri sürmektedir (s.62).

- Öztürk, sahabeden bahisle de bizim vazifemizin, sahabenin fazileti-ne sahip çıkmak olmadığını, aksine vazifemizin, faziletli yaşam sergilemek olduğunu ifade etmektedir (s. 64). (Bu yaklaşım, sahabeyi kirlatmenin dolaylı bir yöntemidir.)

Devâm edecek inşâallâh.

Bu makale www.ahmetgelisgen.com adresinden alınmıştır.

Dipnotlar:

1 Özaşar'ın, cemaatler aleyhine röportajı için bkz. <http://www.ahmetgelisgen.com/Makale-Detay.aspx?ID=69#20290277> ; <http://www.ahmetgelisgen.com/Makale-Detay.aspx?ID=73#20290265>

2 Bünyamin Erul'un fikirleri için bkz. <http://www.ahmetgelisgen.com/Makale-Detay.aspx?ID=10420290287#>

3 Yavuz Ünal'ın fikirleri için bkz. <http://www.ahmetgelisgen.com/Makale-Detay.aspx?ID=71#20290283>

HASAN KUDUOĞLU

DEVLET-İ ALİYYE'NİN OTUZ SEKİZİNCİ ŞEYHULİSLÂMI

HANEFÎ MEHMED EFENDİ

(Rahimehûllâh)

Vilâdet târihi: Bilinmiyor - Vefât târihi: 1069 / 1658

Şeyhulislâmlık târihi: 25 Ramazân 1066 / 17 Temmuz 1656 - 3 Safer 1067 / 21 Ekim 1656

Şeyhulislâmlık müddeti: 4 ay, 15 gün - Şeyhulislâmlar arasındaki sırası: 38. Şeyhulislâm

Meşîhat makâmındaki sırası: 50 - Meşîhat dönemindeki pâdişah: 4. Mehmed

- Târihçe-i Hayâtı -

Hanefî Mehmed Efendi bugün Azerbeycan topraklarına dâhil olan Nahcivan'da doğdu.

- İlmî Hayâtı ve Vazîfeleri -

Bir süre doğduğu yer olan Nahcivan'da tahsil gördükten sonra İstanbul'a gitti. İstanbul'da çeşitli hocalardan ders aldı, ardından mülâzım olarak 40 akçe ile tahsil hayâtına başladı. 1034'te (1625) Tekirdağ'da (Rodosçuk) Rüstem Paşa Medresesi'ne hâriç elli derecesiyle tâyin edildi. (Bkz: Resim-1)

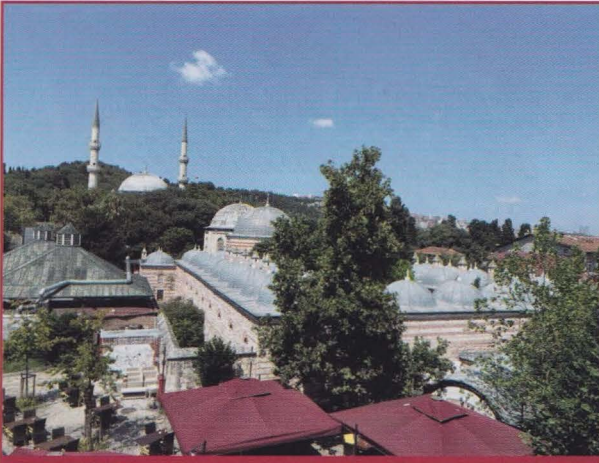
Ertesi yıl Osman Paşa Medresesi'ne, iki sene sonra da Kadırğa Limanı'nda Mehmed Paşa Medresesi'ne, 1039'da (1630) İsmihan Sultan Medresesi'ne, (Bkz: Resim-2) 1041'de (1631) Sahn-ı Semân medreselerinden birine, bunun ardından

da Edirne'de Beyazıt Medresesi'ne (Bkz: Resim-3) ve Selîmiye Medresesi'ne müderris oldu. (Bkz: Resim-4)

1043 (1634) yılında kadılık mesleğine geçen **Mehmed Efendi**'ye Medîne kadılığı verildi, 1048'de (1638) mâzul oldu. Daha sonra Mısır (1051-1053) ve Edirne (1056-1057) kadılığı yaptı. 1058'de (1648) Anadolu kazaskerliğine getiril-diyse de aynı yıl görevinden azledildi.

1- Tekirdağ'da 16. yüzyılda inşâ edilen Rüstem Paşa Külliyesi'nin medresesi 1880'lerde harap olmuştur

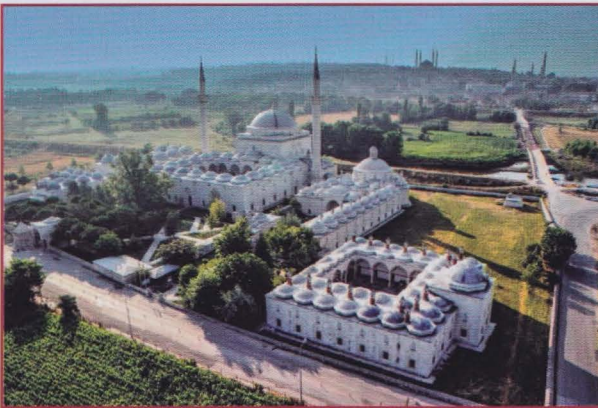

2- Sokullu Mehmet Paşa'nın eşi, 2.Selim'in kızı olan İsmihan (Esmâ Hanım) adına Eyüp'te inşa ettirdiği İsmihan Sultan Medresesi

- Şeyhulislâm Olması -

17 Ramazan 1061'de (3 Eylül 1651) şeyhulislâm, Rumeli ve Anadolu kazaskerleri, İstanbul kadısı tâyinleriyle ilgili olarak pâdişah huzûrunda sancak-ı şerîf önünde yapılan toplantıda **Sadrizam Siyavuş Paşa**'nın desteğiyle şeyhulislâmlığa getirildi.

Huzûra kabûl edilip meşihat hattını aldığı hâlde aynı gün **Ebû Saîd Mehmed Efendi** taraftarlarının ağır basması ile şeyhulislâmlıktan alınarak Rumeli kazaskerliğine nakledildi. Kendisinden meşihat hattı geri istenince evde olduğunu söyleyerek onu iâde etmediği ve hâtıra olarak sakladığı belirtilir. Bir yıl sonra Ankara kazası kendisine arpalık olarak verildi.

3- Edirne'deki Sultan 2.Beyazıt Külliyesi

Hanefî Mehmed Efendi 25 Ramazân 1066'da (17 Temmuz 1656) **Hocazâde Mesûd Efendi**'den boşalan şeyhulislâmlık makamına getirildi. (Bkz: Resim-5)

Ancak ihtiyarlığı ve bilhassa sağırılık derecesinde kulağının ağır işitmesi sebebiyle dört buçuk ay kadar bu makamda kalabildi, 21 Kasım'da azledildi.

Ardından arpalıkları Ankara'dan Diemetoka ve Dağardı kazâlarına, Muharrem 1068'de de (Ekim 1657) Gümülcine ve Yenice kazâlarına çevrildi.

- Şahsiyeti -

17. yüzyıl ortalarında saltanat ve dîvan idâresinin ocak ağalarının ve **Vâlide Kösem Sultan**'ın nüfûzuna girdiği, ulemânın siyâsete bulaştığı dönemde kazasker ve şeyhulislâm olarak görev yapan **Hanefî Mehmed Efendi, Sultan İbrâhîm**'in hal'î ve öldürülmesi, **Kösem Sultan**'ın katli, **4.Mehmed**'in cülûsu hâdiselerine şâhit olmuş ve bu konularla ilgili fetvâlar vermiştir.

Sultan İbrâhîm'in hal'î sırasında, **Şeyhulislâm Abdürrahim Efendi** ve **Karaçelebizâde** ile birlikte **Vâlide Kösem Sultan**'a durumun vehâmetini ve hal'in gerekli olduğunu sert bir üslupla anlatmış, **Vâlide Sultan**'ın **İbrâhîm**'in hal'inden sonra yedi yaşındaki bir çocuk olan **Şehzâde Mehmed**'in saltanatının şer'an nasıl mümkün olacağını sorması üzerine de Hanefî mezhebinde akılsız büyüğün saltanatının değil akıllı çocuğun saltanatının câiz olduğunu, sadrazamın vekil olarak iş yapabileceğini, bu konuda verilmiş fetvâların bulunduğunu belirterek şehzâdenin tahta çıkmasını sağlamıştır.

4- Edirne Selîmiye Câmîi'nin önündeki Selîmiye Medresesi

Daha sonra **Vâlîde Kösem Sultan**'ın öldürülmesinin ardından ortalığın yatıştırılması için **Hocazâde Mesûd Efendi** ile birlikte gayret göstermiştir.

- Vefâtı -

Hanefî Mehmed Efendi 3 Muharrem 1069'da (1 Ekim 1658) vefât ederek Eyüp'te Lala Mustafa Paşa Türbesi'nin arkasına gömüldü.

Dîvan kâtiplerinden **Mehmed Efendi** vefâtına şu ibâre ile târih düşürmüştür:

جَتِّي إِيدَهٗ مَقَامِ حَنَفِي رَبِّ مُجِيبِ

“Cenneti ide makâm-ı **Hanefî, Rabb-i Mücîb.**” (1069)

(Duâları kabûl eden Rabbimiz, cenneti Hanefî Mehmed Efendi'nin makamı eyesin.)

Vefâtına düşürülen bir diğer târih de şöyledir:

أَوْلَهٗ عُقْبَادَهٗ مَقَامِ حَنَفِي بَيْتِ جِنَانِ

“Ola ukbâda makâm-ı **Hanefî** beyti Cinân.” (1069)

(Mehmed Hanefî Efendi'nin âhiretteki makamı cennetler yurdu olsun.)

Rûhu için el-Fâtiha.

زید زوجه ہند فخر فیضہ وقف ابدوب تولیت کل من کتبہ و بوجہ
غلیظ مہینہ تو اسنے شرط و بوجہ اوزنہ رد فیضہ جزا تیرد بے بیہند واقفہ
اولا کین بکیت اوزرہ مفسرہ لیکن ہند فونست اولر بوجہ زینہ فونست اوزرہ
بدینہ تلو لمر خود بوجہ فیضہ اولر بوجہ جزا اوسردن اوجہ خود اوزرہ زینہ ہند فونست
اولر بوجہ فونست ابدوب کتہ فیضہ جزا اولر بوجہ جزا
اولاز
کسب الہم
۱۰۶۹

5- Hanefî Mehmed Efendi'nin bir fetvâsı, cevap kısmı kendi el yazısıdır:

“Allâhümme yâ Veliyye'l-ismeti ve't-tevfik Nes'elüke'l-hidâyete ilâ sevâi't-tarîk

Zeyd zevcesi Hind'in menzilinı fuzûlen vakf idüp tevliyet ve süknâsın kendüye ve ba'dehu gallesin Medîne fukarâsına şart ve bu vech üze bir kâdiya tahrîr itdirüp ba'dehû Hind vâkıfa olmadın mülkiyet üze mutasarıfa iken Hind fevt olup ba'dehu Zeyd dahi fevt oldukda Medîne mütevellîsi mücerred Zeyd böyle fuzûlî vakfiye tahrîr itdüdü idi deyü verese-i Zeyd ve Hind'i menzîl-i mezbûru tasarrufdan men' idüp kendi zabta kâdir olur mu? Beyân buyrula.

el-Cevâb: Allâhu a'lem, olmaz

Ketebehû Hanefî el-fakîr, ufiye anh.”

Kaynaklar:

(Mehmet İpşirli, Tdv İslâm Ansiklopedisi, 15/554; Müstakimzâde Süleymân Sa'düddîn, Devhatü'l-meşâyih, sh:66-67; Aynı mlf., Devhatü'l-meşâyih (me'a-zejl), Süleymâniye Ktp., Yazma Başılar, rakam:5497, verak:28b-29a; Şeyhî, Vekâyi'u'l-fuzalâ, 1/264-265; İlmiyye Salnâmesi (haz. Seyid Ali Kahraman, Ahmed Nezih Galitekin, Cevdet Dadaş), sh:385, 759; Ahmed Sıdkî, Mu'cemü şüyûhi'l-İslâm fi'l-'ahdi'l-'Osmânî, 1/492-495; M.Orhan Bayrak, İstanbul'da Gömülü Meşhur Adamlar, sh:69; Abdülkadir Altunsu, Osmanlı Şeyhülislamları, sh:85-86; Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'nde Şeyhülislam Fetvaları, sh:14; Serhat Başar, Osmanlı Şeyhülislamları, sh:95; İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, 5/127; Uzunçarşılı, Osmanlı Târihi, 3/257-258; 4/475; Münecimbaşı, Sahâifü'l-ahbâr, 3/701; Na'imâ, Târih, 4/9, 288; 5/123-124, 6/247)

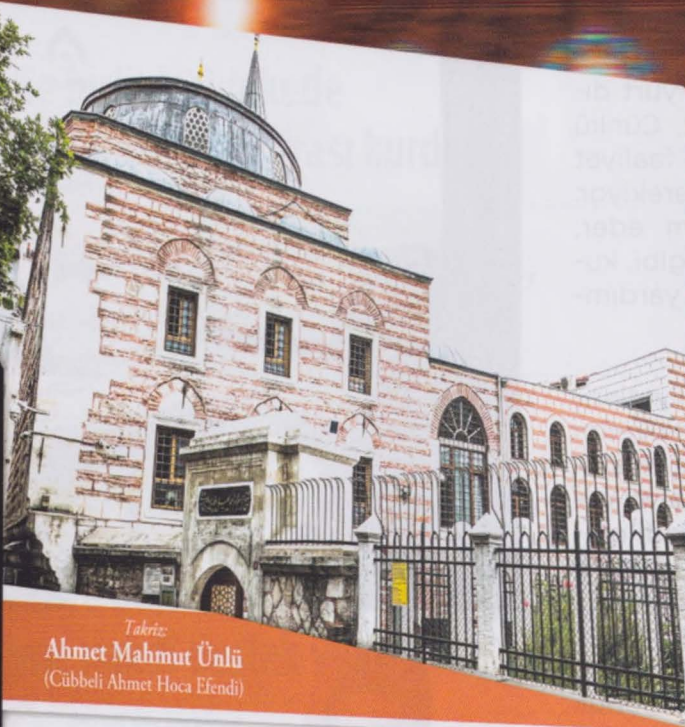
İletişim adresi: hasan.kudu@hotmail.com

İSMÂİLAĞA CÂMİİ'NİN TÂRİHÇESİ VE HAZİRESİNDEKİ ŞEYHULİSLÂMLAR

Takriz: Ahmet Mahmut ÜNLÜ

Yazar: Hasan KUDUOĞLU

Takriz:
Ahmet Mahmut Ünlü
Müellif:
Hasan Kuduoğlu

Takriz:
Ahmet Mahmut Ünlü
(Cübbeli Ahmet Hoca Efendi)

İSMÂİLAĞA CÂMİİ'NİN TÂRİHÇESİ VE HAZİRESİNDEKİ ŞEYHULİSLÂMLAR

Müellif:
Hasan Kuduoğlu

İSMÂİLAĞA CÂMİİ'NİN TÂRİHÇESİ VE
HAZİRESİNDEKİ ŞEYHULİSLÂMLAR

0212 912 10 58
www.herseybusepette.com

YENİ KİTAP

KUR'AN-I KERİM EVRENSELLİK İDDİASINDA BULUNMUYOR MU?

ÖMER FARUK KORKMAZ

(Mustafa Öztürk'ün Konu Hakkındaki
Bâtıl Görüşlerinin Tenkîdi - 6)

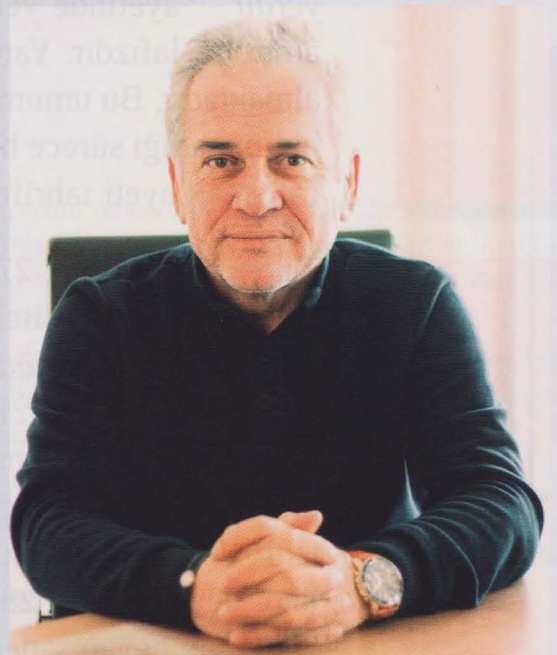
Kur'ân âyetlerinin tamamının târihsel olduğunu iddia eden Öztürk, mezkûr iddiasını muhtelif Kur'ân âyetlerini kendince yorumlamak sûretiyle ispat gayreti gütmeye devam etmektedir. Öztürk, geldiğimiz noktada Kur'ân'ın evrensellik iddiasında bulunmadığını da iddia ederek şöyle demektedir: “Kısaca söylemek gerekirse Kur'ân nâzil olduğu vasatta evrensellik iddiasında bulunmamaktadır.”¹

Yukarıdan beri Öztürk'ün târihsellik tezine dair ispata medar kılmak istediği ayetlere bakınca, böyle bir iddiayı neye dayandığını kestirmek de çok zor olmasa gerektir. Biz buna mukabil -kısmen de tekrara düşerek- bazı âyetler üzerinden Kur'ân'ın evrenselliğini bizâtihi kendisinin ispat ettiğini ortaya koymaya gayret edelim. Bu bağlamda söyleyeceklerimizi de şöyle serdetmemiz mümkündür:

1. Kur'an'ın ikinci sûresi olan Bakara Sûresi'nin ikinci âyetine bir bakalım. İlgili âyet meâlen şöyledir: “O, müttakîler (sakınanlar ve arınmak isteyenler) için bir yol göstericidir.”² Arapça aslı هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ olan bu âyet-i kerîmeye baktığımızda âyette umumi bir ifadenin olduğunu görmekteyiz. Zira başına lâm-ı târif gelmiş olan “muarraf cemi”nin -belirli bir zümrenin kastedilmediği durumlarda- umum lafızlarından biri olduğu³ bilinen bir husustur. Buna göre âyet-i kerîmenin tam manası: “(Bu kitap) tüm müttakiler için bir öğüttür” şeklinde olacaktır. Âyet-i kerîmede bu husus umumi bir

ifade ile dile getirildiğine ve “şu zamanda yaşayan müttakîler” yahut “sadece şu tür müttakîler” gibi kayıtlarla sınırlandırılmadığına göre Kur’ân kendisinin kıyamete dek yaşayacak “takva sahipleri” için bir öğüt olduğunu bizatihi kendisi tasrih etmektedir. Bu sebeple ayette yer alan “müttakîler” ifadesi Süddî gibi büyük müfessirlerce “Ümmet-i Muhammed” olarak tefsir edilmiştir.⁴ Buna rağmen nasıl oluyor da Öztürk gibileri tarafından Kur’an’ın evrensellik iddiasında bulunmadığı iddia edilebiliyor?

2. Bakara Sûresi’nin 285. son âyeti olan ve özellikle yatsı namazlarından sonra camilerimizde her gün okunan “Âmene’r-Rasûlü” diye mâruf âyet-i celîle de husûsen Kur’ân’ın umûmen Efendimiz ﷺ’in getirdiği mesajın dünya var olduğu sürece yaşayacak tüm mükellef varlıklar için umumi olduğunun bir delilidir. Nitekim âyet-i kerîme şöyle demektedir: *“Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler).”*⁵ Âyetin Arapça metninde yer alan ve âmene fiilinin mef’ûlü olan ب نın mecrûrû م ifadesi de ism-i mevsul olup umum ifade eden lafızlardandır. Hâkezâ âyette yer alan ve muarref cemi olan “mü’minûn” lafzı da böyledir. Buna göre ayetin manası, ‘hem peygamberin hem de ona inananan müminlerin Kur’ân’a top yekun iman ettikleri’ şeklindedir. Bu durum Kur’an’ın kendi evrenselliğini ilan ettiği ayetlerden biridir. Muhtemeldir ki Öztürk, bu istidlale karşı, bu ayetin, hemen sonrasında gelen ayette bahsedilen “Allah ﷻ’a, meleklerle, peygamberlere” iman gibi evrensel esaslarla ilgili olduğunu söyleyerek bir savunmada bulunabilir. Fakat bu son derece sübjektif bir istidlaldir. Zira bu ayette Peygamber ﷺ’in ve tüm müminlerin inandığı ifade edilen şey Kur’an’ın tamamıdır. Bu hem luga-vi, hem usûlî, hem rivaî, hem de mantıkî açıdan böyledir. Bunu tahsis edecek olan herhangi bir somut delil mevcut değildir. Delil olmadan umumun tahsis edilmesi mantığa aykırı olduğu kadar ilmî kıstaslara da muhalif bir tavidir. Hem, bu esasların evrensel olduğunu, diğer esasların ise olmadığını kim belirlemiştir? Bunu hangi ölçülere göre taksim edebiliyorsunuz? Delilsiz ve menheçsiz istidlallerle ayetlere mana yüklemeye kalkmak ancak muharriflere yakışan bir tutumdur.

Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK

3. “Âlemlere uyarıcı olsun diye kulu Muhammed’e Furkan’ı indiren, Allah, yüceler yücesidir.”⁶ şeklindeki âyet-i kerîme de Kur’ân’ın Allah Resülü ﷺ’ne, tüm âlemlere uyarıcı olması için indirildiğini ifade buyurmaktadır. Bu ayette yine umum lafızlar kapsamına girecek şekilde muarraf cemi kalıbıyla zikredilen “العالمين/ âlemler” ifadesini sadece Hazreti Peygamber ﷺ’in yaşadığı çağa ve bulunduğu bölgedeki âlemlere tahsis edecek hiçbir delil yoktur. Zira kelime umumdur ve kıyamete dek var olacak tüm âlemleri içine almaktadır. Bu âlemler insanlık ve cinler âlemi olarak ifade edilmektedir.⁷ Melekler de bu umuma dahildir.⁸ Buna göre Hz. Peygamber ﷺ kıyamete dek tüm mahlukata uyarıcı olarak gönderilmiş bir resuldür.⁹ Tüm âlemlere uyarı olarak gelen bir kitap olduğunu açıkça tasrih eden Kur’an’ın evrensellik iddiasında bulunmadığını söylemek nasıl bir düşüncedir? Hazreti Peygamber ﷺ kendisinden sonra gelecek tüm insanların peygamberi olduğu gibi getirdiği kitap da insanlığın tamamına gönderilmiş bir kitaptır. Bu ise evrenselliğin ta kendisidir.
4. En’am Sûresi’nin 19. âyeti olan “Bu Kur’ân bana, kendisiyle sizi ve ulaştığı herkesi uyarmam için vahyolundu” şeklindeki âyet-i kerime de hem Kur’an’ın evrenselliğini hem de Allah Rasûlü ﷺ’nün risâletinin kıyamete dek tüm insanlığı kapsadığını ispat eder mahiyettedir. Zira diğer âyetlerde olduğu gibi bu ayette yer alan من ifadesi de elfâz-ı umumdandır ve mana olarak “ulaştığı herkes” anlamına gelmektedir.¹⁰ Dolayısıyla âyette yer alan “herkes” ifadesi kıyamete kadar yaşayacak olan “herkes”i içine almaktadır. Nitekim “Zümrelerden hangisi onu inkâr ederse işte cehennem ateşi onun varacağı yerdir”¹¹ âyetinde yer alan الأحزاب kelimesi de muarraf cemi olan âmm bir lafızdır. Yani kıyamete kadar gelecek tüm zümreleri içine almaktadır. Bu umumi ifadeleri tahsis edecek muayyen bir muhassıs bulunmadığı sürece hevâî yorumlarla bu ayeti dar kalıplara sokmaya çalışmak ayeti tahrife yeltenmek anlamına gelecektir.
5. Tekvir Sûresi’nin 27 ve 28. âyetleri de Kur’ân’ın evrenselliğini haykırmaktadır. Nitekim ilgili âyet-i kerimelerde Kur’an için “O, herkes için, bir öğüttür, Sizden doğru yolda gitmek isteyenler için de” buyrulmaktadır. Bu âyetlerin ilkinde -yukarıda da örneği geçtiği üzere- Kur’ân’ın tüm âlemler için öğüt olduğu ifade edilerek kıyamete kadar insan ve cin taifesinden gelecek tüm fertler kastedilmektedir.¹² Bu evrensellik iddiasının ta kendisi olmaktadır. Bununla birlikte devamındaki 28. âyette Kur’ân’ın kimler için bir “zikir/öğüt” olduğunu beyan sadedinde zikredilen “من” ifadesinin de umûmiliği keza evrenselliği ispat etmektedir.

Makalemizin çok daha fazla uzamaması adına şimdilik bu beş delille iktifâ edeceğiz. Zira bunlardan bir tanesini dahi güzel bir şekilde kavrayan biri Kur'an'ın, ayet ayet evrenselliğini haykırdığını görür. Fakat meseleyi anlamaktan ziyade yokuşa sürme derdinde olanlara beş değil yüz ayet de delil olarak getirilse anlamayacaklardır. Zira kör taassup devası olmayan müzmin bir hastalıktır.

Zikrettiğimiz âyetlerde dikkat çeken nokta, âyetlerin tamamında umum la-

fızlarının kullanılmış olması ve bunları tahsis eden herhangi somut bir muhassısın da bulunmayışıdır. Bunlar gibi onlarca âyette Kur'an'ın getirdiği mesajın evrensel olduğu ispat edilmekteyken atı arabanın arkasına vererek meseleyi mihevverinden saptırmak isteyenler, hevâlarına istinâden savundukları hükümleri Kur'an'a yamamaya çalışmaktadırlar. Ez cümle meseleye sadece bu beş delil üzerinde bakmak bile Öztürk'ün bu iddiasının ne kadar mesnetsiz ve yersiz olduğunu görmek için kâfidir.

Dipnotlar:

1 Öztürk, *Kur'an ve Tefsir Kültürümüz*, s. 14

2 Bakara, 2

3 et-Teftâzânî, *Şerhu't-telvîh ale't-Tavdîh*, I/89; el-Âmidî, Ali b. Muhammed, *el-İhkâm fî Usûli'l-Ahkâm*, Daru'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut, 1404, Baskı: I, II/226; Fahrüddin er-Râzî, *el-Mahsûl fî ilmi'l-Usûl*, Cami'atu'l-İmam Muhammed b. Suud el-İslâmiyye, Riyâd, 1400, Baskı: I, II/584

4 İbn Ebî Hatim er-Râzî, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, I/135

5 Bakara, 285

6 Furkan, 1

7 İbn Kesir, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, I/132; es-Sem'ânî, *Tefsîru's-Sem'ânî*, IV/5

8 el-Bikâ'î, *Nazmu'd-Dürer*, VII/70

9 Fahrüddin er-Râzî, *Mefâtihu'l-Ğayb*, XXIV, 429

10 Taberî, *Cami'u'l-Beyân*, XI/290

11 Hûd, 17

12 Öztürk, Zuhuf Sûresi'nin 44. âyetinde Kur'an için "Bu senin ve kavmin için bir zikirdir" ifadesindeki "zikir" kelimesine mecazi anlamı olan "şeref" manasını vermişti. Bunun izahı sadedinde de Kur'an'ın dilinin Arapça olması hasebiyle hâiz olduğu edebî üstünlüğün kendileri Arap olan Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ve kavmi için bir şeref vesilesi olduğunu söylemişti.

Bu noktadan hareketle de Kur'an'ın bir öğüt olmadığını imaen tarihselliğe delil getirmeye çalışmıştı. O halde Öztürk'e Tekvir Sûresi'nin 27. âyeti üzerinden de sormuş olalım: Bu âyette Kur'an'ın Hazreti Peygamber (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in kavmi için değil "tüm âlemler için" zikir olduğu ifade ediliyor.

Buradaki zikir ifadesi de "şeref" manasında mı? Cevap evetse o halde Zuhuf 44'deki zikre "şeref" manasını verirken gösterdiğiniz gerekçe ne olacak? Hayırsa, bu durumda siz de Kur'an'ın tüm âlemler için bir öğüt olduğunu kabul ettiniz demektir. Bu durumda târihselciliği Kur'an'dan temellendirmeye kalkmanızın ve Kur'an'ın evrensellik iddiasında bulunmadığını söylemenizin hiçbir anlamı kalmamaktadır.

İlm-i Hâl

İSMAİLAĞA FİKİH KURULU

İLMİN FAZİLETİ - 1

A lîm olan Allah'a hamd, muallim olarak gönderilen peygamberine, Kur'ân ve sünnetten aldıkları ilmi dünyanın dört bir tarafına ulaştıran sahâbe-i kirâma, ehl-i beyte ve kıyâmete gününe kadar ilmi öğrenmeye, öğretmeye, yaymaya çalışan her bir ümmete ferdine salat ve selam olsun.

İlim ile ilgili yazacağımız yazımızı ana ve tâli başlıklara ayıracağız. Makalemizde inceleyeceğimiz konuları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. İlmî ve ehlinin üstünlüğü
2. İlmi yaymanın fazileti ve doğru nakle riâyet
3. İlmi gizlemenin mesûliyeti
4. Dünyalık çıkarlar için ilim öğrenmenin zararı

5. Kıyâmete yakın zamanda ilmin kaldırılacağı

6. İlim öğreneceğimiz kimse de arayacağımız özellikler

7. Amelsiz ilmin fayda veremeyeceği

İlmî ve Ehlinin Üstünlüğü

Şimdi maddeler halinde sıraladığımız konuları elimizden geldiğince âyet ve hadisler eşliğinde incelemeye çalışalım.

Yüce kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'deki birçok âyette birbirinden farklı ifadelerle ilmin faziletine değinildiğini görüyoruz. Biz burada konuyu uzatmamak adına can alıcı birkaç âyeti serdetmek istiyoruz.

- İlmimizi artırması için Rab-bimize dua edeceğimiz:

وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

1. “De ki: Ey Rabbim! İlmimi artır.” (Tâhâ Sûresi, 114)

Rabbimizin yüce kitabında başka şeylerin arttırılmasını niyaz etmemizi istemezken, bu âyette ilmin arttırılması için dua etmemizi emretmesi ilmin üstünlüğüne işarettir.

- Bilenlerle bilmeyenlerin hiçbir zaman bir olmadığı;

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ
وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

2. “De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?” (Zümer Sûresi, 9) âyetiyle ilim ehlinin ilim ehli olmayandan üstün olduğu veciz bir üslupla beyan ediyor.

- Allâh’ın iman eden ve ilimle uğraşanların derecelerini yükselttiği,

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ
وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ

3. “Allah içinizden iman edenlerin ve kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltir.” (Mücâdele Sûresi, 11)

“İlim rütbesi, rütbelerin en üstünüdür.” cümlesi bu âyetin manasından alınmış ve medrese, câmi ve mescid gibi ilim meclislerin en baş köşesine asılmıştır.

- Allah’tan ancak ilim sahiplerinin korktuğunu,

أَنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

4. “Allah’tan kulları içinde ancak ilim sahibi olanlar korkar.” (Fâtır Sûresi, 28)

Allah’ın yüceliği, ululuğu, ferşten Arş’a, zerreden küreye bütün kainatın sahibi, mâliki, yaratıcı, rızık vereni, ya-

şatanı, öldüreni ve sonrasında dünyada yaptıklarının karşılığı olarak mükafat ve ceza vereceğini ilim sahibi bilir ve saygı duyar, karşısında eğilir ve yüceliği karşısında tir tir titrer. İlimden bîhaber cahil ise eserden müessire, masnûdan sânia, mahluktan hâlika ve binâdan bâniye geçemediğinden saygı duymaz, teslim olup baş eğmez ve korkmaz.

Konumuza yüce kitabımızın hakiki tercümanı, müfessiri ve ayan beyân açıklayıcısı olan Efendimizin (salat ve selam üzerine olsun) ilim ve ehlinin üstünlüğüne dair hadisleri ile devam edelim:

1. Efendimizin ilim halkasına oturması

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو : أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- مَرَّ بِمَجْلِسَيْنِ فِي مَسْجِدِهِ فَقَالَ : « كِلَاهُمَا عَلَى خَيْرٍ وَأَحَدُهُمَا أَفْضَلُ مِنْ صَاحِبِهِ ، أَمَّا هَؤُلَاءِ فَيَدْعُونَ اللَّهَ وَيُرْعَبُونَ إِلَيْهِ فَإِنْ شَاءَ أَعْطَاهُمْ وَإِنْ شَاءَ مَنَعَهُمْ ، وَأَمَّا هَؤُلَاءِ فَيَتَعَلَّمُونَ الْفِقْهَ وَالْعِلْمَ وَيُعَلِّمُونَ الْجَاهِلَ فَهُمْ أَفْضَلُ ، وَإِنَّمَا بُعِثْتُ مُعَلِّمًا » قَالَ : ثُمَّ جَلَسَ فِيهِمْ

Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) mes-cidde halka olmuş iki gruba rastlar ve şöyle buyurur: “İkisi de hayır üzeredir. Ama biri, diğerinden daha üstündür. Bir kısmı Allah’a dua ediyor ve ondan bir şey istiyorlar. Allah onlara ister verir, isterse vermez. Diğerleri ise dini anlamaya ve ilim öğrenmeye çalışıyorlar ve bilmeyene öğretiyorlar. Bunlar daha üstündür.” dedikten sonra “Şüphesiz yok ki, ben de sadece bir öğretici olarak gönderildim.” diyerek ilim öğrenenlerin yanlarına oturmuştur.” (Dârimî, Mukaddime, 32)

2. Allah’ın hakkında hayır istediği kimseye ilim verdiği,

عَنْ مُعَاوِيَةَ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ »

Muâviye (Radyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: **“Allah, hak-kında hayır dilediği kimseye din hususunda büyük bir anlayış verir.”** (Buhârî, İlim 10, Humus 7, İ'tisâm 10; Müslim, İmâre 175, Zekât 98, 100. Ayrıca bk. Tirmizî, İlim 4; İbni Mâce, Mukaddime 17)

3. Gıpta edilecek iki kişiden birisinin ilim sahibi olduğunu,

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ : رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَطَهُ عَلَى هَلَكْتِهِ فِي الْحَقِّ ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا ، وَيُعَلِّمُهَا » مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ . وَالْمَرَادُ بِالْحَسَدِ الْغِبْطَةُ ، وَهُوَ أَنْ يَتَمَنَّى مِثْلَهُ .

Abdullah İbni Mes'ûd (Radyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: **“Yalnız şu iki kimseye gıpta edilir: Allah'ın kendisine ihsân ettiği malı hak yolunda harcayıp tüketen kimse;**

Allah'ın kendisine verdiği ilimle yerli yerince hükmeden ve onu başkalarına da öğreten kimse.” (Buhârî, İlim 15, Zekât 5, Ahkâm 3, İ'tisâm 13, Tevhîd 45; Müslim, Müsâfirîn 268. Ayrıca bk. Tirmizî, Birr 24; İbni Mâce, Zühd 2)

4. Melekler, yer-gök ehli, karınca ve balıkların dahi ilim öğrenenlere dua ettiği

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ : « مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَبْتَغِي فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ

الْعِلْمِ رِضًا بِمَا يَصْنَعُ ، وَإِنَّ الْعَالِمَ لَيَسْتَعْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ حَتَّى الْحِيتَانِ فِي الْمَاءِ ، وَفَضَّلَ الْعَالِمَ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضَّلَ الْقَمَرَ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ ، وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورَثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَإِنَّمَا وَرَثُوا الْعِلْمَ ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحِظِّ وَافِرٍ » . رواه أبو داود والترمذی .

Ebü'd-Derdâ (Radyallâhu Anh) şöyle dedi: Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)'i şöyle buyururken işittim:

“Bir kimse, ilim elde etmek arzusuy-la bir yola girerse, Allah o kişiye cen-netin yolunu kolaylaştırır. Muhakkak melekler yaptığından hoşnut oldukları için ilim öğrenmek isteyen kimsenin üzerine kanatlarını gererler. Göklerde ve yerde bulunanlar, hatta suyun içindeki balıklar bile âlim kişiye Allah'tan mağfiret dilerler. Âlimin âbide karşı üstünlüğü, ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Şüphesiz ki âlimler, peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler altın ve gümüşü miras bırakmazlar; sadece ilmi miras bırakırlar. O mirası alan kimse, bol nasip ve kıs-met almış olur.” (Ebû Dâvûd, İlim 1; Tirmizî, İlim 19. Ayrıca bk. Buhârî, İlim 10; İbni Mâce, Mukaddime 17)

5. Âlimin ibadet edene üstünlüğünün en alt seviyedeki bir kimsenin peygamberle durumu gibi olduğunu,

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « فَضَّلَ الْعَالِمَ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضَّلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ » ثُمَّ قَالَ : رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحُوتَ لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِي النَّاسِ

«الخَيْرُ» رواه الترمذي وقال : حَدِيثٌ حَسَنٌ .

Ebû Ümâme (Radiyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: **“Âlimin âbide üstünlüğü, benim sizin en aşağı derecede olanınıza üstünlüğüm gibidir.”**

Sonra Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: **“Şüphesiz ki Allah, melekleri, gök ve yer ehli, hatta yuvadaki karınca ve balıklar bile insanlara hayrı öğretenlere dua ederler.”** (Tirmizî, İlim, 19)

6. İlim tahsili için bir yola girene cennet yolunun kolaylaştırılacağını,

عن أبي هريرة ، رضي الله عنه ، أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : « ... وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا ، سَهَّلَ اللهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ » رواه مسلم .

Ebû Hüreyre (Radiyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: **“Kim ilim tahsil etmek için bir yola girerse, Allah o kişiye cennetin yolunu kolaylaştırır.”** (Müslim, Zikr 39. Ayrıca bk. Buhârî, İlim 10; Ebû Dâvûd, İlim 1; Tirmizî, Kur'ân 10, İlim 19; İbni Mâce, Mukaddime 17)

7. İlim tahsili için yola çıkanın evine dönünceye kadar Allah yolunda olduğunu,

عن أنس ، رضي الله عنه قال : قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ حَتَّى يَرْجِعَ »

Enes (Radiyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: **“İlim tahsil etmek için yolculuğa çıkan kimse, evine dönünceye kadar Allah yolundadır.”** (Tirmizî, İlim 2)

8. Sona ermeyen üç amelden birinin de faydalanılan ilim olduğu,

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال : « إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ : صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ » رواه مسلم

Yine Ebû Hüreyre (Radiyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“İnsanoğlu öldüğü zaman bütün amellerinin sevabı da sona erer. Şu üç şey bundan müstesnadır: Sadaka-i câriye, istifade edilen ilim, kendisine dua eden hayırlı evlat.” (Müslim, Vasiyyet 14. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Vasâya 14; Tirmizî, Ahkâm 36; Nesâî, Vasâyâ 8)

9. Şefaat hakkı olmaları

يَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثًا لِأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ثُمَّ الشُّهَدَاءُ

“Kıyamet günü üç sınıf insan şefaat eder: Peygamberler, âlimler, şehitler.” (Buhari, Tevhid, 24) Şehit kanı ile âlim ilim yolunda çalışması ve gayreti ile Allah-u Teala'nın bu lütfuna mazhar olur

10. İlim öğrenme ve öğretmenin sadaka olduğu

«أفضل الصدقة أن يتعلم المرء المسلم علما ثم يعلمه أخاه المسلم.»

”En faziletli sadaka müslüman bir kişinin ilim öğrenmesi ,sonrada o ilmi başka bir müslüman kardeşine öğretmesidir. (İbn Mace, Mukaddime, 20)

11. Dünya ve içindeki her şeyin değersiz olduğunu ve sadece alim ve öğrenci olmanın bunun dışında olduğunu,

عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ : « الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا ، إِلَّا ذَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى ، وَمَا وَالَاهُ ، وَعَالَمًا ، أَوْ مُتَعَلِّمًا »

Yine Ebû Hüreyre (Radiyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Dünya ve onun içinde olan şeyler değersizdir. Sadece Allah’ı zikretmek ve O’na yaklaştıran şeylerle, ilim öğreten âlim ve öğrenmek isteyen öğrenci bundan müstesnadır.” (Tirmizî, Zühd 14. Ayrıca bk. İbni Mâce, Zühd 3)

Bu âyet ve hadisleri bilen sahabe ve İslam âlimleri ilim öğrenmek ve öğretmek uğruna bir çok zorlu katlandılar. Kimi zaman aylarca süren yolculuklar yaptılar, kimi zaman yeme, içme ve giyinme vb. temel ihtiyaçlarını karşılayamadılar. Dünya ve ahirete dair birçok fazileti sayılan ilme, amele ve ihlase hadiste ifade edildiği gibi hiç doymadılar, son nefeslerine kadar bu uğurda canhıraş çalıştılar.

- Müminin cennete girmeye kadar hiçbir hayra doymadığını,

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « لَنْ يَشْبَعَ مُؤْمِنٌ مِنْ خَيْرٍ حَتَّى يَكُونَ مُتْتَهَاهُ الْجَنَّةَ »

Ebû Saîd el-Hudrî (Radiyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: **“Mü’min, cennete girinceye kadar hiçbir hayra doymaz.”** (Tirmizî, İlim 19)

İLMİ YAYMANIN FAZİLETİ

1) Hidayete çağırnlara, kendisine uyanların sevabı kadar sevap verileceği, عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « مَنْ دَعَا إِلَى

هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورٍ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا » رواه مسلم.

Yine Ebû Hüreyre (Radiyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah(Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Hidâyete davet eden kimseye, kendisine uyanların sevabı kadar sevap verilir. Bu onların sevaplarından da hiçbir şey azaltmaz.” (Müslim, İlim 16. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Sünnet 6; Tirmizî, İlim 15; İbni Mâce, Mukaddime 14)

2) Vahiy bilgisiyle bir kişinin doğru yolu bulmasının vadiler dolusu develerden hayırlı olduğunu,

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيِّ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : « فَوَ اللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ » متفق عليه.

Sehl ibni Sa’d (Radiyallâhu Anh)'den rivayet edildiğine göre, Nebî (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) Ali (Radiyallâhu Anh)'a şöyle dedi:

“Allah’a yemin ederim ki, Cenâb-ı Hak’ın senin aracılığınla bir tek kişiyi hidayete kavuşturması, senin, en kıymetli dünya nimeti olan kırmızı develere sahip olmandan daha hayırlıdır.” (Buhârî, Fezâilü'l-ashâb 9, Meğâzî 38; Müslim, Fezâilü's-sahâbe 34)

3) İlim sahibinin bereketli yağmura benzediğini,

وَعَنْ أَبِي مُوسَى ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « مِثْلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمِثْلِ غَيْثٍ أَصَابَ أَرْضًا ، فَكَانَتْ مِنْهَا طَائِفَةٌ طَيِّبَةٌ قَبِلَتْ الْمَاءَ فَأَنْبَتَتِ الْكَلَاءَ ، وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ ، وَكَانَ مِنْهَا أَجَادِبُ

أَمْسَكَتِ الْمَاءَ ، فَفَنَعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ ، فَشَرِبُوا مِنْهَا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا ، وَأَصَابَ طَائِفَةٌ مِنْهَا أُخْرَى إِنَّمَا هِيَ قَيْعَانٌ ، لَا تَمْسِكُ مَاءً ، وَتُنْبِتُ كَلًّا ، فَذَلِكَ مِثْلُ مَنْ فُقِيَ فِي دِينِ اللَّهِ ، وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ فَعَلِمَ وَعَلَّمَ ، وَمِثْلُ مَنْ لَمْ يَزِفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا ، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ « متفق عليه .

Ebû Mûsâ el-Eş‘arî (Radıyallâhu Anh)’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Allah’ın benimle göndermiş olduğu hidâyet ve ilim, yeryüzüne yağan bol yağmura benzer. Yağmurun yağdığı yerin bir bölümü verimli bir topraktır: Yağmur suyunu emer, bol çayır ve ot bitirir. Bir kısmı da suyu emmeyip üstünde tutan çorak bir yerdir. Allah burada biriken sudan insanları faydalandırır. Hem kendileri içer, hem de hayvanlarını sular ve ziraatlarını o su sayesinde yaparlar.

Yağmurun yağdığı bir yer daha vardır ki, düz ve hiçbir bitki bitmeyen kaypak ve kaygan arazidir. Ne su tutar, ne de ot bitirir. İşte bu, Allah’ın dininde anlayışlı olan ve Allah’ın benimle gönderdiği hidâyet ve ilim kendisine fayda veren, onu hem öğrenen hem öğreten kimse ile, buna başını kaldırıp kulak vermeyen, Allah’ın benimle gönderdiği hidâyeti kabul etmeyen kimsenin benzeridir.”

(Buhârî, İlim 20; Müslim, Fezâil 15)

4) Dinî ilmin yayılması gerektiğini,

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : «بَلِّغُوا عَنِّي ، وَلَوْ آيَةً ، وَحَدِّثُوا عَنِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ »
رواه البخاري

Abdullah ibni Amr İbni'l-Âs (Radıyallâhu Anh)ümâ'dan rivayet edildiğine göre, Nebî (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Benim tarafımdan (tebliğ edilen Kur’an’dan) bir âyet bile olsa insanlara ulaştırınız. İsrailoğulları(nın ibretli kıssaları)ndan da haber verebilirsiniz. Bunda bir sakınca yoktur. Kim bile bile bana yalan isnad ederse, cehennemdeki yerine hazırlansın.” (Buhârî, Enbiyâ 50. Ayrıca bk. Tirmizî, İlm 13)

İLMİ DOĞRU AKTARMAYA RİAYET

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : «نَضَرَ اللَّهُ أَمْرًا سَمِعَ مِنْ شَيْئًا ، فَبَلَّغَهُ . كَمَا سَمِعَهُ فَرُبَّ مُبَلِّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ » .
رواه الترمذی وقال : حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ .

İbni Mes’ûd (Radıyallâhu Anh)’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Bizden bir şey işitip, onu aynen işittiği gibi başkalarına ulaştıran kimsenin Allah yüzünü ağartsın. Kendisine bilgi ulaştırılan nice insan vardır ki, o bilgiyi, bizzat işiten kimseden daha iyi anlar ve korur.” Tirmizî, İlim 7. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, İlim 10; İbni Mâce, Mukaddime 18; Menâsik 76

Devam edecek
inşâallâh

...

Hadîs-i Şerîfler

Ebû Hüreyre (Radiyallahü anh) dan rivâyete göre, Rasûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Kim bir Müslüman’ın dünya sıkıntılarında bir sıkıntısını kaldırırsa Allah-u Teala da onun âhiret sıkıntılarında bir sıkıntısını kaldırır. Yine kim, darda kalan bir Müslümanın imdadına yetişirse, Allah-u Teala da o kimsenin hem bu dünyada hem de âhirette imdadına yetişir ve işlerini kolaylaştırır. Kim dünyada bir Müslüman kardeşinin ayıbını örterse Allah-u Teala da o kimsenin dünya ve âhirette ayıplarını örter. Kul, kardeşinin yardımında oldukça Allah-u Teala da o kula yardım eder.

(Müslim, Birr ve Sıla: 17; Buhârî, Edeb: 34)

Süfyan İbni Üseyd (Radiyallahü anh), Rasûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Sana inanan bir kardeşine yalan söylemenden daha büyük bir hıyanet yoktur.”

(Ebu Davud, Edeb: 79)

Enes İbni Mâlik (Radiyallahü anh) anlatıyor. Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki:

“Bir Müslüman bir ağaç diker veya bir tohum eker de, bunların mahsûlâtından bir kuş veya insan veya hayvan yiyecek olursa, bu onun için bir sadaka olur.”

(Buhârî, Hars 1, Edeb 27; Müslim, Müsakat 12; Tirmizî, Ahkâm 40)

Ebu Katâde (Radiyallahu anh)’dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Rüya Allah’tandır. Hulm (sıkıntılı rüya) şeytandır. Öyle ise, sizden biri hoşuna gitmeyen kötü bir rüya (hulm) görecektir, sol tarafına tükürsün ve ondan Allah-u Teala’ya istiâze etsin (sığınsın). (Böyle yaparsa şeytan) kendisine asla zarar veremeyecektir.”

(Buhârî Tıbb 39, Bed’ü’l-Halk 11, Tabir 3, 4, 10,14, 46; Müslim, Rüya 5, (2262); Ebu Dâvud, Edeb 96, (5021). Tirmizî, Rüya 4, (2288)

Ukbe bin Amir (Radiyallahü anh)’dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Kur’an-ı kerim’i açıktan okuyan, açıktan sadaka veren gibidir. Gizli okuyan ise gizlice sadaka veren kimse gibidir.”

(Tirmizî, Fezâil-i Kur’an: 20.)

Ebû Saîd (Radiyallahü anh)’dan rivâyete göre, Rasûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah’a da şükredermez.”

(Ebû Dâvud, Edeb: 11)

Enes İbni Mâlik (Radiyallahü anh)’dan rivayet edildiği üzere, Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Zalim de olsa mazlum da olsa kardeşine yardım et.”

Bunun üzerine birisi;

- Ey Allah’ın Resûlü! Eğer mazlum ise yardım ederim, ancak zalimse ona nasıl yardım edeceğim? Deyince, Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu ki:

- Onu zulümden uzaklaştırırsın veya onun zulmüne engel olursun.

İşte bu ona yapacağın yardımdır.”

(Buhârî, Mezâlim: 4; Müslim, Birr: 62)

Güldeste Mustafa Özşimşekler

SEVGİ VE NEFRETTE ÖLÇÜLÜ OLMAK

İslâm Dini her konuda bize ölçülü ve mutedil olmayı, “ifrat” ve “tefrit”ten uzak durup “vasat”ı yani orta yolu tavsiye etmiştir. Orta yol hem insan fıtratına uygundur, hem de insanın güç yetirilebileceği şeylerdir. Bir Müslüman aşırılıktan uzak durmalı, her işinde orta yolu tercih etmelidir. Zira orta yolu tutmak İslam ümmetinin özelliklerindedir. Nitekim **Allah-u Teala:**

“**Böylece sizi vasat (orta, mu’tedil) bir ümmet kıldık..**” (Bakara: 143) buyurmuştur.

Bir başka âyet-i kerime’de ise:

“**Göğü O (Allah-u Teala) yükseltti, dengeyi ve ölçüyü koydu.** (Siz de, bu

düzeni örnek alın ve) **Taşkınlık edip ölçüyü kaçırmayın!**” (Rahman: 7, 8) buyurulmuştur.

Allah-u teala kâinatta şaşmaz bir denge ve düzen kurmuştur. Yani yaratılmış olan mükevvenâtın belirli bir sistem dahilinde yürümesini sağlayan bir ölçü ve denge vardır. Âyet-i kerime’de bu beyan edildikten sonra, bize de “**taşkınlık edip ölçüyü kaçırmayın**” buyrulmuş, kâinattaki bu dengeyi koruma sorumluluğumuz olduğu gibi, her işimizde ölçülü ve dengeli davranıp aşırıya kaçmamamız gerektiği ifade edilmiştir. Çünkü insanın dünyevî ve uhrevî yönden mutlu olması, işlerinde ölçülü ve mutedil olmasına bağlıdır.

İbadet Konusunda Ölçülü Olmak

Tüm işlerimizde olduğu gibi, ibâdet konusunda da ifrat ve tefrite kaçmadan orta yolu tutmamız gerektiği husûsunda **Peygamber Efendimiz** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bizi uyarmış ve şöyle buyurmuştur:

“Din kolaylıktır. Dini aşmak isteyen kimse, ona yenik düşer. O halde, orta yolu tutunuz...” (Buhârî, İman/29 No: 39; Nesâî, İman/28 No: 5037)

Bir diğer hadis şerifte ise:

“Siz, (devamına) güç yetirebileceğiniz amellere gayret edin. Vallâhi siz yorulmadıkça Allah-u Teala (sevap vermekten) yorulmaz.” Buyrulmuştur.

(Buhârî, İmân 32 No: 43; Müslim, Müsafirîn/221 No: 1834; İbni Mâce, Zühd/28 No: 4238)

Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) birçok hadis-i şeriflerinde, ashabına ibâdet konusunda i'tidali elden bırakmamalarını ve orta yolu tutmalarını tavsiye etmiştir. Bununla birlikte, ibâdet aşırı düşkün olan bazı sahabeleri de özel olarak ayrıca uyarmış ve ikaz etmiştir. Nitekim bununla alakalı olarak **Enes İbni Mâlik** (Radıyallahü anh) şöyle bir olay nakletmektedir:

“Ashabı kiram’dan üç kişi, farz ibâdetlerin dışında **Resûlüllah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)’in evinde yaptığı nâfile ibâdetleri öğrenmek istediler. Ve zevce-i pâklerinin hâne-i saadetlerine gelip ibâdetinden sual ettiler.

Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)’in yaptığı nâfile ibâdetleri öğrendiklerinde, bunu kendileri için azımsadılar ve; “Allah Resûlü nerede biz neredeyiz? Şüphesiz **Allah-u Teala** O’nun geçmiş ve gelecek

bütün günahlarını bağışlamıştır. (O ma-sum, biz ise günahkârız. Onun için bizim daha fazla ibâdet yapmamız lazım)” diye düşündüler. Bunun üzerine içlerinden biri şöyle dedi:

- **Ben artık bundan sonra hayatım boyunca, her gece (uyumaksızın) namaz kılacağım.**

Bir diğeri ise:

- **Ben de hayatım boyunca hep oruç tutacağım ve oruçsuz gün geçirmeyeceğim, dedi. Üçüncüsü de:**

- **Ben de kadınlardan uzak duracak ve asla evlenmeyeceğim, diye söz verdi.**

Daha sonra bu durumdan haberdar olan **Resûlüllah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) onları çağırttı ve şöyle buyurdu:

- **Şöyle şöyle söyleyen sizler misiniz?.. Sizi uyarıyorum! Allah’a yemin ederim ki, Allah’tan en çok korkanınız ve O’nun yasaklarından en çok sakınanınız Benim. Fakat Ben bazen oruç tutar bazen tutmam. (Gecenin bir kısmında kalkıp) Nâfile namaz kılar, (bir kısmında ise istirahat için) uyurum. Kadınlarla da evlenirim. (Benim sünnetim budur) Kim Benim sünnetimden yüz çevirirse, o Benden değildir!**

(Buhârî, Nikâh/1 No: 5063; Müslim, Nikâh 5, No: 3403; Nesâî, Nikâh 4 No: 3219)

Bizim en güzel örneğimiz ve önderimiz **Resûlüllah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)’dir.

O her konuda bizim için en faydalı ve en doğru olanı tavsiye buyurmuştur. İbâdet konusunda da ölçülü olmamız gerektiğiyle ilgili bizi uyarmış, iyi bir müslüman olabilmek niyetiyle de olsa, aşırı gitmeyi uygun görmemiştir.

Zira farz ibâdetlerin dışında, güç ve takati aşacak derecede adeta kendine zulmederek yapılan nâfile ameller, bir müddet sonra kişiye ağır gelip eziyete dönüştürülebilir. Bunun neticesinde de ibâdetlere karşı bir soğukluk ve yılgınlık baş gösterebilir. Oysa Rabbimiz bizim meşakkat ve zorluk çekmemizi murad etmez. Nitekim bir âyet-i kerime’de:

“Allah-u Teala size kolaylık diler, zorluk dilemez.” (Bakara: 185) buyrulmuştur.

Onun için ibâdet çokluğundan ziyâde, az da olsa ibâdetin devamlı olması önemlidir. Nitekim **Efendimiz** (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur.

“Amellerin Allah-u Teâlâ’ya en sevimli olanı, az da olsa devamlı yapılandır.”

(Buhârî, İmân, 32; Müslim, Müsâfirîn, 218)

Sevgi ve Nefrette İfrat - Tefrit

İnsan duyguları olan bir varlıktır. Merhameti, acıması, vicdâni tarafı, sevgileri ve nefretleri vardır. Bunlar insanoğlunda var olan fitrî duygulardır. İşte bir Müslüman bu tür his ve duygularında haddi aşmamalı ve her konuda olduğu gibi sevgi ve nefretinde de ölçülü olup ifrat ve tefrite kaçmamalıdır. Sevdiği kimse hakkında aşırıya gitmemeli, nefret ettiği kimseye de tamamen düşmanca bir tavır takınmamalıdır. Zira ifrat ve tefrit derecesindeki aşırı uçlar her zaman yıkım getirir. Sevginin de, nefretin de aşırısı insanı zehirleyip helak edebilir. Nitekim **Abdullah İbni Mes’ûd** (Radıyallahu anh) şöyle demiştir:

“Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):

‘Söz ve davranışlarında ileri gidip haddi aşanlar helâk oldular.’ Buyurdu ve bu sözü üç defa tekrarladı.”

(Müslim, İlim 7; Ebû Dâvûd, Sünnet 5)

Hadis-i şerifte ifade edildiği gibi, sevgi ve nefrette ileri gidip haddi aşan Ehli Kitap, **Allah-u Teala**’nın lanetine çarpılmış ve helak olmuşlardır.

Mesela; Yahudiler, **İsa** (Aleyhisselam)’a karşı duydukları aşırı nefret sebebiyle Ona düşman oldular. Ne yazık ki, **Allah-u Teala**’nın o güzide peygamberini öldürmeye yeltendiler.

Aynı şekilde İsa (Aleyhisselam)’ın iffet timsali olan annesi **Hız. Meryem**’e olan nefretleri sebebiyle, ona da alçakça iftira etmekten çekinmediler.

Nefret konusunda haddi aşan bu tâife hakkında Rabbimiz şöyle buyuruyor:

“... Hız. Meryem’e (babasız çocuk doğurduğu için zinâ isnâdı ile) çok büyük bir iftira atmalarından ve ‘Allah’ın peygamberi Meryem oğlu İsa’yı öldürdük’ demeleri yüzünden (onların kalplerini mühürledik/lanetledik)...” (Nisa 156, 157)

Diğer taraftan Yahudiler, Üzeyr (Aleyhisselam)’a olan aşırı sevgileri sebebiyle, Ona (Hâşâ) **“Allah’ın oğlu”** diyecek kadar ileri gittiler.

Aynı şekilde **Hristiyanlar** da, **İsa** (Aleyhisselam)’ı sevmek konusunda çok aşırı gittiler. Öyle ki ifrat derecesindeki bu sevgi sebebiyle, Onu (Hâşâ) İlah kabul ettiler ve **“Allah’ın oğlu”** dediler.

Sevgide aşırı gidip haddi aşan bu kimseleri Kur’an-ı kerim şöyle haber veriyor:

“Yahudiler; ‘Üzeyr (Aleyhisselam) Allah’ın oğludur’ dediler. Hristiyanlar da; ‘Mesih (İsâ Aleyhisselam) Allah’ın oğludur’ dediler. Bu, onların ağızlarında geveledikleri (gerçeği yansıtmayan) sözlerdir. Daha önceki kâfirlerin (melekler Allah’ın kızlarıdır) sözlerine benzetiyorlar. Allah, onları kahretsin! Nasıl da haktan çevriliyorlar!” (Tevbe 30)

Neticede, sevgi ve nefrette aşırı gitmeleri sebebiyle, bu iki taife de Allah-u Teala’nın gazabını celbetti ve lânete müstehak oldular.

Hz. Ali (Radiyallahü anh)’ın Durumu

İsa (Aleyhisselam)’da olduğu gibi Hz. Ali (Radiyallahü anh)’a karşı da sevgide ve nefrette aşırı gidenler oldu. Bir fırka sevgide aşırı gitti ve Hz. Ali’yi adeta ilâhlaştırarak rubûbiyyetine itikad edip helak oldu; diğer bir fırka ise düşmanlıkta aşırı gidip öldürmeye teşebbüs ederek helak oldu. Bu meseleyle alakalı olarak Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), Hz. Ali (Radiyallahü anh)’a hitaben şöyle buyurmuştur:

“Senin sebebinle iki fırka helak olacaktır. Seni sevmekte aşırı giden ve sana buğzedip düşmanlık besleyen.”

Ve yine buyurmuştur ki:

“Ya Ali, seninle İsa (Aleyhisselam) arasında bir benzerlik vardır. Yahudi’ler ona düşman oldular, hatta annesine iftira ettiler. Hristiyanlar ise aşırı sevgilerinden dolayı O’nu kendi makamından daha da ileri bir makama çıkardılar.”

(Müstedrek Hâkim, c.3, s.123 - Târih-i Dımeşk. c.2, s.234; Suyûtî’nin “Tarihu’l Hulefâ”, s.173)

Hz. Ali (Radiyallahü anh), Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in bu hadis-i şerifini zikrettikten sonra şöyle buyurdu:

“Dikkat edin; (hiçbir suçum ve dahlim olmadığı halde) Benden dolayı iki grup helak olacaktır. Aşırı seven ve aşırı buğz eden... Hz. İsâ b. Meryem’in, Hristiyanlar’ın söylediklerinden beri olduğunu ilan ettiği gibi, Biz de onların, hakkımızda gulûv/taşkınlık edip bizi bulduğumuz yerin üzerine çıkarmalarından beriyiz.”

(Burada, Hz. Ali’yi çok sevdiğini iddia eden “Râfızîler” Hristiyanlara; nefrette aşırı giderek düşmanlık eden “Hârici taifesi” ise Yahudilere benzetilmiştir.)

Sevgi ve Nefrette Ölçü

Bir Müslüman her işinde ölçülü ve mütedil olması gerektiği gibi, sevgi ve nefretinde de “ifrat” ve “tefrit”e düşmemeli aşırılığa kaçmadan orta yolu seçmelidir. Bugün göklere çıkardığı kimseyi yarın yerin dibine batırmak veya bu gün sövüp saydığı bir kimseyi yarın öve öve bitirememek, bir Müslümana yakışmayan tutarsız ve güven zedeleyici bir davranıştır.

Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bu konuda bizleri çok açık bir şekilde uyarılmış, sevgi ve nefret konusunda dikkat etmemiz gereken şaşmaz ölçüyü şöyle beyan etmiştir:

“Dostunu severken ölçülü sev, zira günün birinde düşmanın olabilir. Düşmanına da ölçülü bir şekilde buğzet, çünkü günün birinde dostun olabilir.” (Tirmizî, Birr; 60)

Bu hadis-i şerif hepimizin kulağına küpe olmalı, sevdiğimiz veya nefret ettiğimiz kimseler hakkındaki ilişkilerimizde bu ölçüye göre hareket etmeliyiz.

Yani bir kimseyi ne kadar çok seversek sevelim, onunla bir gün bozuşabileceğimizi ve onun karşımızdaki safta yer alabileceğini hesaba katmalıyız. Hal böyle olunca, gizlenmesi gereken bazı zaaflarımızı, saklanması gereken bazı sırlarımızı ona söylememeliyiz. Yani dostumuz da olsa herkesle her şeyi paylaşmak, her şeyi anlatıp tüm sırları faş etmek doğru bir davranış değildir. Kim olursa olsun sırrımızı ve özelimizi lüzûmu kadar paylaşmalı, bazı mahrem bilgiler bizde kalmalıdır.

Zira bu gün çok sevdiğimiz adeta aramızdan su bile sızmayan kimse, gün gelir bize karşı tavır alıp aleyhimizde olabilir. İşte o zaman gizli kalması gereken sırlarımızı ortaya döküp bilinmesini istemediğimiz zaaflarımızla bizi vurabilir. Onun için atalarımız ne güzel söylemişler: **“Sırrını söyleme dostuna, o da söyler kendi dostuna, sonra saman gererler postuna.”**

Sevgide olduğu gibi, nefrette de aynı durum geçerlidir. Bu gün neredeyse kanlı-bıçaklı olduğumuz biri, belki yarın can-ciğer samimi olacağımız bir arkadaşımız haline gelebilir. Zira herkesin yanlışları ve hataları olabilir. Hiç kimse ne melektir ne de şeytan... Dolayısıyla karşımızdaki insanın bazı hatalarından dolayı çok ağır sözler sarf edip adeta onu yerin dibine batırmak, Nebevî ölçüye uymayan yanlış bir davranıştır.

Öfkeli ve kızgın olduğumuz zaman karşımızdaki kimseye insafli davranmalı, nefret sınırlarını aşmamalı ve ilerde bizi utandıracak, yüzümüz kızartacak ağır ifadeler kullanmamalıdır. Çünkü hadis-i şerifte de zikredildiği üzere, gün

gelir belki o kimseyle ilerde dost oluruz da, dün söylediğimiz ağır sözler sebebiyle onun yüzüne bakarken utanıp mahcup olabiliriz.

Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in koymuş olduğu ölçüye göre, düşmanımıza dahi ölçülü buğzmemiz gerekiyor, maalesef bazılarımız akrabalarıyla veya arkadaşlık yaptıkları kimselerle bile araları açılınca, buğz ve nefrette öylesine haddi aşıyorlar ve öylesine kanlı-bıçaklı duruma geliyorlar ki, **“ne cenâzeme ne cenâzene”** veya **“onunla aynı cennete bile girmem”** diyecek kadar, kin ve nefret duyguları adeta gözlerini karartıyor. Karşılıklı öylesine ağır sözler söyleniyor ki, ne birbirlerinin yüzüne bakacak hal, ne de birbirleriyle barışacak pay bırakmıyorlar. Basit bir öfkeyle başlayan nefretler, zamanla düşmanlığa dönüşüyor ve aradaki bütün köprüler yıkılıyor.

İslam, insanoğlunun zaaflarını biliyor ve ona buğz etme hakkı da tanıyor elbette. Fakat bunun ölçülü olmasını ve haddin aşılmasını istiyor. Eğer orta yol terkedilir ve aşırıya kaçılırsa, o zaman insan hem dünyada hem de ahirette kaybedenlerden olur hafezanellah.

Ya Benimsin Ya Toprağın

Son zamanlarda maalesef kadına şiddet ve kadın cinayetleri haberlerini sıkça duyar olduk. İşin enteresan tarafı ise karısını öldüren caniye, hâkim soruyor; “niçin yaptın?” Adam; **“çok seviyordum onun için yaptım hakim bey”** diyebiliyor. Karısını tabancayla başından vurarak öldüren adam, hâkim karşısında; **“eşimi çok seviyordum, kıskançlık yüzünden öfkemin kurbanı oldum, çok pişmanım”** diyerek kendini savunabiliyor.

Böyle sevgi olur mu, insan sevdiğine şiddet uygular veya öldürür mü?.. Bu sevgi değil, takıntı haline gelmiş bir hastalıktır.

Maalesef ülkemizde “**ya benimsin ya toprağın**” diyerek sevdiğini iddia eden, hastalıklı bir düşünce yapısına sahip takıntılı kimseler yok değil. Aslında bu, “**sevgi**” kılıfıyla karşı tarafı bir nevi ölümle tehdit etmektir. Yani böyle söyleyen kişi aslında şunu demek istemiş oluyor:

“Madem ben seni seviyorum, öyleyse sen de beni mecburen seveceksin. Öyle gidip elin adamıyla filan evlenemez, başkasına yâr olmazsın. Sen benim olacaksın, yoksa seni yaşatmam.”

Bazıları da “**Sensiz yaşayamam. Beni bırakırsan kendimi öldürürüm**” diyerek, (yine aşırı sevgi iddiasıyla) kendisine zarar vermekle karşı tarafı tehdit ediyor.

Bu gibi aşırı bağlılık ve ifrat derecesindeki sevgiler bir nevi vitamin zehirlenmesi gibidir ki, iki tarafa da zarar verir. Aşırı sevgi zamanla tutkuya, sonra da takıntı haline dönüşür. O zaman kişi, “**seviyorum**” iddiasıyla sevdiklerine hatta kendisine de zulmedip zarar verebilir. Dolayısıyla ifrat ve tefrit, yani uçlarda olmak hiçbir zaman sağlıklı bir netice vermez. Hatta uçta olanlar, her an uçurma yuvarlanabilir.

Yaratılanı Severiz Yaratandan Ötürü

Müslümanın her işi ölçülü olması gerektiği gibi, sevgisi de İslam’ın koyduğu ölçü ve kurallara uygun olmalıdır.

Allah-u Teala’nın yarattıklarını, birer fâni varlık olarak derecesine göre elbette severiz. Yûnus’un dediği gibi, “**Yaratılanı severiz Yaratandan ötürü**”

Ancak hiçbir şeyi Yaratandan daha fazla sevemeyiz. Zira Kur’ân-ı kerim, **Allah-u Teala’yı** ve Resûlünü her şeyden daha fazla sevmeyi bize emrediyor.

“**De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabalarınız kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah-u Teala’dan, Resûlünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgili ise, artık Allah-u Teala’nın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah-u Teala fâsiklar topluluğunu hidâyete erdirmez.**” (Tövbe; 24)

Bir hadis-i şerifte ise **Resûlullah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“**Sizden biriniz Beni, ana-babasından, çoluk-çocuğundan ve bütün insanlardan daha çok sevmedikçe (kâmil manada) iman etmiş olamaz.**”

(Buhari, İman; 8)

İnsanoğlu duyguları olan bir varlıktır. Elbette sevecek veya buğz edecektir. Ama bu sevgi ve buğz ölçülü ve Allah için olmalıdır. O zaman sevgisi de, nefreti de **Allah-u Teala** katında çok kıymetli bir amel haline gelir. Nitekim **Resûlullah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“**Amellerin en üstünü Allah için sevmek ve Allah için buğz etmektir.**”

Fî Emânillah!..

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

ABDULLAH İBİNİ ABBAS

(Radıyallâhü Anhüma)

- 4. Bölüm -

Kur'an ilimlerinde eşsiz bir yeri olan **İbni Abbas** (Radıyallahü anhüma) için "**Mekke Tefsir Mektebinin kurucusu**" denilir. Tüm hayatını Kur'an'ı anlamaya ve anlatmaya adanmış olan bu büyük sahabeye, sonraki devirlerde "**Sultanü'l-Müfessirîn/Müfessirlerin Sultanı**" lakabı verilmiştir.

Bununla birlikte fıkıh ilminde de önemli bir yere sahip olup Fıkıh ilminin temelini oluşturan kişilerdendir. Ve dört **Abdullah**'tan biri olarak, devrinde Mekke'nin fıkıh otoritesi olarak kabul edilmiştir.

Dört halife devrinde birçok fetvâlar veren **İbni Abbas** (Radıyallahü anhüma) fetvâlarının çokluğuyla meşhurdur. İbn **Hazm**, Onu fetvası en çok olan sahabe olarak kabul eder. Özellikle İslam miras hukuku "**Ferâiz**" alanındaki fetvâları müracaat kaynağı olmuştur.

İbni Abbas (Radıyallahü anhüma)'nın talebeleri arasında birçok büyük fakih bulunmaktadır. Mekke muhitinde yetişen fakihlerden bir müddet ilim tahsil eden İmamı Şafii'ye de gerek fıkıh, gerekse tefsir ve edebiyatta, dolaylı olarak tesir ettiği söylenebilir. **İkrime, Mücahid, Atâ, Saîd b. Cübeyr, Tâvus, Saîd b. Müseyyeb** gibi zatlar onun talebelerinden bazılarıdır.

Hz. Osman (Radıyallahü anh)'ın şehâdetinden itibaren, Medine'de çağdaşı olan sahabelerle birlikte uzun müddet müftülük yapmış ve **Resûlüllah**'tan hadis rivayet etmiştir.

İbni Abbas (Radıyallahü anhüma)'nın vefatında kendisine ait olan yazıların bir deve yükü olduğu kaynaklarda zikredilmektedir. **İbni Sa'd**, O'nun büyük sahabelerden sünnete dair sorup öğrendiklerini bir deftere kaydettiğini Tabakat'ında zikreder. Ayrıca vermiş olduğu fetvâların, **Ebu Bekir Muhammed b. Musa b. Yakub** tarafından yirmi cilt halinde toplandığı rivayet edilmekte ise de, bu eserler bu gün elimizde mevcut değildir.

İbni Abbas (Radıyallahü anhüma) tefsir, fıkıh ve hadisten başka, Arap edebiyatı ve ensab ilmi alanlarında da derin bilgiye sahipti. Aynı zamanda kudretli bir hatipti. Namazlardan sonra tesirli konuşmalar yapardı.

Abdullâh ibni Abbâs (*Radyallâhu Anhümâ*)nın Tâif'teki mescidinin arkasındaki mahzûn kabri-i şerîfi

Şayet dinleyenler arasında Arapça bilmeyenler varsa sözlerin onlar tarafından da anlaşılması için tercüman kullanırdı.

Meşhûr velîlerden **Şakîk-i Belhî**, bir hac mevsiminde **İbni Abbâs** (*Radyallahü anhüma*)'nın bir hutbesini dinlemişti. Hutbede bir sûre okumuş ve ardından tefsîrini yapmıştı. **Şakîk-i Belhî** Onun bu anlatımına hayrân olup demişti ki:

- **Onun gibi birini ne duydum, ne de gördüm. Eğer İranlılar ve Rumlar bu hutbeyi dinleselerdi, belki de hepsi Müslüman olurdu.**

İbni Abbas (*Radyallahü anhüma*)'nın son derece disiplinli ve muntazam bir çalışma sistemi vardı. İşlerini titizlikle belli bir plan dahilinde düzenler, sonra yapmış olduğu bu plana göre hareket ederdi.

Haftanın belirli günlerinde de geniş halk kitlelerine dînî ilimlerle ilgili dersler verirdi. Bu derslerde “tefsir, hadis, fıkıh, lisan, şiir, edebiyat, takrir” gibi pek çok konularda, o konuyla ilgisi olan herkesi tatmin edecek cevaplar verilirdi. Ayrıca Arap dili, şiiri ve edebiyatı üzerinde etraflı konuşmalar yapardı. İlminin üstünlüğü ve gayretli çalışmaları neticesinde **İbni Abbas** (*Radyallahü anhüma*)'yı bilmeyen kalmamış, ünü devlet sınırlarını dahi aşmıştı.

Bütün âlimler meclisine gelirdi Kendisine havâle edilen meselelere gâyet açık ve isâbetli cevaplar vermesiyle meşhûr oldu. Bu sebeple müşkillerini sormak üzere kendisine çok sayıda gelen oluyordu.

Suâl sormak için gelenlerin çok kalabalık olması sebebiyle, onları ellişer kişilik gruplar halinde yanına alır ve suallerine cevap verirdi.

Talebesi **Atâ bin Ebî Rebâh** der ki:

“İbni Abbâs (Radıyallahü anhüma)’nın ilim meclisinden daha üstün ve daha faydalı bir meclis görmedim. Âlimler, sâlihler, şâirler onun meclisine devam ederler, her biri ilme doymuş olarak huzûrundan ayrılırlardı.”

O’nun ilim meclisinin nasıl olduğu hakkında fikir sahibi olmak bakımından talebelerinden **Ebû Sâlih**’in anlattığı şu olay çok önemlidir:

“İnsanlar meselelerini sormak için **Abdullah bin Abbâs (Radıyallahü anhüma)**’nın evi önünde toplanmışlardı. Bu sebeple orada büyük bir izdiham olmuş, yollar insanlarla dolup taşmıştı. Kimsenin gelip geçmesi mümkün değildi. Hemen huzûruna girip, kapı önündeki durumu kendisine haber verdim. Bunun üzerine bana su getirmemi söyledi. Getirdiğim su ile abdest aldı sonra dedi ki:

- Şimdi çık ve dışarıdakilere söyle! Onlardan, Kur’ân-ı kerîm ve kırâat ilmine dâir soru sormak isteyenler gelsinler!

Dışarı çıkıp bunu o kalabalığa ilan ettim. O konuda soru sormak isteyenler içeri girdiler ve ev doldu taşı. Gelenler sorularını sordular ve cevaplarını fazlasıyla aldılar. Sonra **İbni Abbas (Radıyallahü anhüma)** onlara:

- Müsaade ederseniz diğer kardeşleriniz de gelecek, dedi. Oradakiler dışarı çıktılar. Sonra bana tekrar buyurdu ki:

- Şimdi Kur’ân-ı kerîmin tefsîr ve tevîli husûsunda bilgi edinmek isteyenler gelsinler!

Bunu da dışarıdakilere söyledim. Ve bu hususta soru sormak isteyenler içeri girdiler. Onlar da aynı şekilde evin odalarını doldurdular ve sorular sordular. Onların da suâllerini cevaplandırdı. Hepsinin kalbi mutmain olmuş vaziyette çıktılar. Arkasından tekrar:

- Harâm, helâl ve fıkihtan meselesi olanlar gelsinler! Buyurdu. Bunu da haber verdim, onlar da içeri girdiler. Evde yine boş yer kalmadı. Gelenler harâm, helâl ve fikhî mevzûlarda çeşitli suâller sordular. Onlara muknî deliller getirerek aydınlatıcı cevaplar verdi. Onlarda dışarı çıktılar. Sonra **İbni Abbas (Radıyallahü anhüma)** tekrar:

- Ferâiz (mîrâs) meselesine dâir suâlleri olanlar girsinler! dedi.

Bunu evin kapısı önünde bekleyen kalabalığa ilan ettim. Onlar da gelip evi doldurdular. Sorularını sorup cevaplarını aldılar ve çıktılar. Sonra buyurdu ki:

- Lügat ilminden ve edebiyattan sormak isteyenler girsinler, buyurdu.

Bunu da duyurdum. Onlar da gelip suâllerini sordular ve doyurucu bir şekilde cevaplarını aldılar. Böylece kapının önünde biriken o kalabalıktan sorusu olanların hepsi, teker teker eve girdiler ve teferruatlı bir şekilde cevaplarını aldılar. Bu duruma yakînen şâhit olduktan sonra anladım ki Kureyş, **Abdullah İbini Abbâs (Radıyallahü anhüma)** ile ne kadar iftihar etse azdır. Hayatımda, kapısında böyle kalabalık insanların toplandığı bir başka kimse görmedim.”

DEVAM EDECEK

DR. İHSAN ŞENOCAK

18 YIL ÖNCE MUHAMMED ALİ SÂBÛNÎ HOCAMLA YAPTIĞIM SÖYLEŞİ -1-

İhsan ŞENOCAK: Bismillahirrahmanirrahim. Hocam Kur'an-ı Kerim'in anlaşılabilmesi için İslâm'ın erken asırlarından bu tarafa uygulanan ve zaman içerisinde de tedvin edilerek metin hâline getirilen tefsir ve fıkıh usulü günümüzde modernist Müslümanların yenilenme çağrıları ile karşı karşıyadır.

Modernistler, mevcut tefsir ve fıkıh usulü ile Kur'an-ı Kerim'in anlaşılamayacağını, mutlaka batıların geliştirdiği çağdaş anlambilimin verilerinden istifade edilmesi gerektiğini söylemektedirler. Üç telif tefsirin sahibi olarak ne söyleyeceksiniz? Kur'an-ı Kerim'i anlarken fıkıh/tefsir usulünde yetersizlik gördünüz mü? Görmediyseniz, bu çağrının arka planında ne olabilir?

Ali SÂBÛNÎ: Allah Teâlâ'ya hamd ve O'nun bütün beşeriyete rahmet olarak gönderdiği Muhammed Mustafa'ya salat-u selam olsun.

Kur'an-ı Kerim Allah Teâlâ'nın bütün insanlığa gönderdiği Arabî bir kitaptır. Bütün insanlık onun

nuru ile aydınlansın diye nebilerin sonuncusu olan Muhammed Mustafa'ya -sallallahu aleyhi ve sellem- Arapça olarak indirilmiştir.

Çünkü Allah Resul'ü Arap'tı ve Arabî bir çevrede yaşıyordu. Bu yüzden fesahat ve beyanın zirvesi olan Kur'an da Arapça olarak indi. Niçin indiğini, gayesinin ne olduğunu bizzat kendisi açıklıyor: "Bu Kur'an, Rablerinin izniyle insanları karanlıktan aydınlığa çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır." (İbrahim:1)

Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'i irşat için indirdi. O, bütün alemi aydınlatacak, insanlık da onun nuru ile aydınlanacaktır. Kur'an'ın nurundan istifade edebilmek için, onu Arapça'nın esaslarına göre anlamalıyız.

Usul kitapları bunun için telif edilmiştir. Bütün müfessirler de bu esasları kullanmışlardır. Kur'an-ı Kerim'i anlamak için müsteşriklerin usulüne ya da onların geliştirdikleri anlambilime hem ihtiyacımız yok, hem de

kullanmamız durumunda Allah'ın muradına aykırı manalar ortaya çıkar. Bu nasıl olabilir ki?! Arapça'yı Arap gibi bilmeyenlerden Arapça inen Kur'an-ı Kerim'i anlamının usulünü nasıl alabiliriz?!

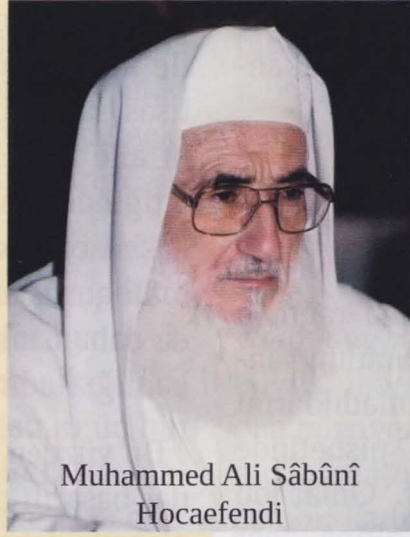
Müsteşrikler kısmen Arapça konuşabilirler; fakat ibarenin mantûk ve mefhumunu

Arap gibi anlayamazlar. Bu durum "Ben Türkçe'nin felsefesini sizin kadar iyi bilirim" dememe benzer. Kur'an-ı Kerim ilahi bir nur olarak indi. Nitekim Allah Teâlâ "Biz size apaçık bir nur (Kur'an) indirdik." (Nisa: 174) buyurmaktadır.

Bu yüzden onu anlayacak kişinin kalbinde nur olması gerekir. Nur olacak ki, nur olan Kur'an-ı Kerim'i anlayabilsin. Kalbinde zulmet olan ya da küfür ve fısk içinde yüzen kişiler Kur'an'ı doğru bir şekilde anlayamazlar. Çünkü Cenâb-ı Hakk böyle bir kalbi Kur'an'ı anlayacak şekilde açmaz.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "Yeryüzünde haksız yere büyüklük taslayanları âyetlerimden uzaklaştıracağım. (Onlar) her ayeti görseler de ona iman etmezler. Doğru yolu görseler de onu yol edinmezler. Ama sapıklık yolunu görseler onu hemen yol edinirler. Bu onların âyetlerimizi yalanlamaları ve onlardan gafil olmaları sebebiyledir." (A'raf: 146)

Bu âyet göstermektedir ki, âsîlerin ya da fâsıkların son nebî Muhammed aleyhisselam'a indirilen ve nur olan Kur'an'ı anlamaları mümkün değildir. Buna göre müsteşriklerin dar akılları ve yetersiz dil

Muhammed Ali Sâbûnî
Hocaefendi

bilgileri ile Allah'ın âyetlerini anlamaları nasıl mümkün olabilir?! Allâh, fâsıkları nurunu anlamaktan mahrum ederken kafirlere nasıl bu imkanı verebilir?! Bu durumdaki kişilerin anlamabilimlerini kullanmak sadece Kur'an'ın anlamını tahrif etmeye yarar. Bu, bâtl bir davadır.

Kur'an-ı Kerim'i anlamak isteyen kişi öncelikle meani, beyan, bedî', usul-u fıkıh, usul-ü tefsir... gibi ilimleri bilmesi gerekir. Aksi takdirde kendi görüşüne göre Kur'an'ı Kerim'i tefsir eder ki bu fahiş hatalara ve bâtl anlamlara irtikap edilmesine yol açar.

Tıpkı âyetleri zâhir anlamalarına göre tefsir edenlerin fâhiş hatalara düşmeleri gibi... Nitekim Adıyy b. Hatim -radiyallahu anh- Allah Resulü'ne -sallallahu aleyhi ve sellem- gelip şöyle der: "İşittim ki Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: 'sabahın beyaz ipliği (aydınlığı), siyah ipliğinden (karanlığından) ayırt edilinceye kadar yiyin, için.' (Bakara: 187)"

Bu âyet, Allah'ın Kitabı Kur'an'ı Kerim'dedir. Kitap Arapça, bu sahabi de Arap'tır. Fakat usul bilmediğinden ayeti anlayamıyor. Sahabi ayetten güneşin doğmasına yakın bir ana kadar yani beyaz ipin siyah ipten ayrılmasına kadar yemek yemeye devam etmeyi çıkarıyor. Halbuki "beyaz iplik" fecir vaktini yani tan yerinin ağırmaya başladığı anı, "siyah iplik" de gecenin karanlığını anlatmaktadır. Yoksa gerçek anlamda iplikleri birbirinden ayırmak değildir.

Bu yüzden asıl kaynaklara dönmemiz gerekir. Kur'an'ı Kerim, ihatası imkânsız bir deniz gibidir.

Lügat ve belagat bilmeyenler O'nun anlamlarını bulup çıkaramazlar. Müfessirlere bakın; her biri lügat, usul ve fesahatta zirve şahıslardır. Buna rağmen takrib yoluyla Allah'ın muradını anladılar. Kesin bir şekilde anladıklarını belirtmediler. Herkes nasibi nisbetinde Kur'an'dan istifade etmiştir. Onlar bu halde iken açıklamalarının altına "her şeyin en doğrusunu Allah Teâlâ bilir." kaydını düşmekten imtina etmediler.

Âmâ olanlar, gören kişilere yol gösteremezler. Müsteşrikler ulemaya nispetle âmâdırlar. Bu kişilerin Kur'an'ın anlaşılmasında referans kabul edilmeleri ya da görüşlerine itibar edilmesi âmânın görenlere yol göstermesine benzer. Müsteşrikler nasipsiz olmaları cihetiyle âmâdırlar.

Usul Bilmeyenler Kur'an'ın Muradını Anlayamazlar

İhsan ŞENOCAK: Çağdaş anlambilimden etkilenen yakın dönem tefsir te-lakkilerinin birçoğuna göre ahkam ayetlerinin mevcut halleriyle modern dünyada uygulama alanı bulmaları imkânsızdır. Bunlara göre, -örneğin- Müslüman bir kadına mirasta erkek kardeşinin yarısı kadar pay alacağını ya da iki kadının bir erkek şahide denk olabileceğini anlatmak güçtür. Böyle bir yaklaşım ya da usul, İslami bir esasla izah edilebilir mi?

Ali SÂBÛNİ: Bu usul değil, cehalet ve ahmaklıktır. Bunlar Kur'an'ın muradını anlayamayan câhil kişilerdir. Mesela şehadetle ilgili âyete bakalım: Bundaki sır

nedir? Bu konu maddi ve mâlî hususlar ile alakalıdır. Erkekler bu alanlarda ihtisas sahibidirler. Kur'an-ı Kerim kadını aile meselesinde ihtisas sahibi kabul ettiğinden mâlî hususlarda erkeği müte-hassis olarak görür. Erkek gece, gündüz mâlî hususlar ile ilgilenir. Zihni bu alanda daha canlıdır. mâlî meselelerde unutkanlığı kadına nispetle daha azdır.

Bu yüzden kadın mâlî işlerde erkek kadar başarılı olamaz. Sonra kadın, erkeğe nispetle daha unutkandır. Âyet bağlamında düşündüğümüzde kadının bu işlerle iştigal etmemesi unutkanlığının artmasına etki eder. Çünkü; insanın sahasına girmeyen işlerde zabdı zayıftır. Konuya kadın cihetinden bakıldığında onunda ihtisas sahibi olduğu alanlarda zabdının erkekten daha güçlü olduğu görülür. Mesela yemekle alakalı meselelerde kadın, bir gördüğü yemeği başarılı bir şekilde yapabilirken, erkek ön bilgiye sahip olmadığından kadın kadar tez kavrayamaz.

Kadın, erkek kadar mütemekkin de değildir. Daha duygusaldır. Daha unutkandır. Daha tez kızar. Allah Teâlâ kadın ve erkeğin mevcut konumlarına göre bu hükmü takdir etmiştir. Erkek de kadın da duygusal ve akıllı varlıklardır. Fakat kadının duygusallığı genelde aklına gâlip-tir. Bu durum göz ardı edilmemelidir. Allah Teâlâ kadını evin mürebbiyesi olarak yaratmıştır. Niçin? Çünkü çocukları yetiştirmede duygusallık ve şefkat önemlidir. Bunlar kadında daha öndedir.

Erkeğin akli genelde duygusallığına gâliptir. Ayrıca erkek, iktisadi hayatın içerisinde olduğundan ticari teamülleri daha iyi bilir. Bu itibarla onun mâlî işlerdeki konumu kadınınkinden daha güçlüdür. Erkeğin mirastan iki, kadının bir pay

almasına gelince; bahsettiğiniz kişiler bu hükmü anlamış olsalardı göreceklardı ki kadın (bir pay almasına rağmen) gerçekte erkekten daha müreffektir. Niçin?

Bir örnek üzerinden meseleyi değerlendirelim: Bir adam ölüyor ve geride bir erkek ve bir kız çocuk bırakıyor. Allah Teâlâ'nın hükmüne göre erkek iki, kız bir hisse alacak. Yani adamın üç bin riyalı olsa iki binini erkek, binini kız alacak. Bu çocukların her biri evlenecek. Bu açıdan bakıldığında iki bin riyal alan erkek evlenirken mehir verecek. Mirasın bin riyalını mehir verdiğini düşünelim geriye bin riyalı kalacak. Bin riyalı de ev kiralayacak, eşine elbise temin edecek, onun nafakasını sağlayacak, tedavi giderlerini karşılayacak.

Fakat kız böyle değildir. Miras kalan bin riyalın hepsi kendisine kalmaktadır. Harcama zorunluluğu yoktur. Çünkü o, mâlî hiçbir şeyle mükellef değildir. İşte sosyal adalet budur. Allah Teâlâ yarattığı insanın maslahat ve ihtiyacını en iyi bilendir: “Babalarınız ve oğullarınızdan, hangisinin size daha faydalı olduğunu bilemezsiniz. Bunlar (mirasla alakalı hükümler), Allah tarafından farz kılınmıştır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Nisa: 11)

Modernistlerin Kadın Telakkisi

İhsan ŞENOCAK: Hocam. Kadının şahadeti bağlamında konuya baktığımızda şöyle diyebilir miyiz; Kur'an-ı Kerim, kadını çocukların hem annesi hem de öğretmeni olarak görmektedir. Bugün her ne kadar kadın cemiyetin farklı noktalarında çeşitli konumlarda görev almış olsa da bu, Kur'an'ın telkin ettiği

bir cemiyet fotoğrafı değildir. Bu yüzden modernistlerin kadın telakkisi temelde Kur'an'la çelişmektedir. Onlar itirazlarını çelişen bu telakki üzerine bina etmektedirler...

Ali SÂBŪNİ: Evet kadının yeri evidir. Kadını evinden çıkarmak ona yapılan en büyük ihanettir. Kadını sokağa itenler ona hürriyet verelim derken onu tehlikenin içine ittiler. Nafakasını kendisi kazanan bir kadının mâlî işlerden vakit bulup asıl vazifesi olan annelikle ilgilenmesi ne kadar mümkün olabilir?! Bu yüzden İslam, modern dünyanın zıddına kadını mürebbiye olarak düşünmüş ve onun iffet ve kerametini korumuştur.

Modernistler akıllarıyla konuşmuyorlar. Kadına nafakanı kazan, hayatını kurtar, kamuya açıl, meslek sahibi ol diyorlar. Peki çocukları kim yetiştirecek?! Eğer çocukları anne terbiyesinden mahrum bırakırsak o zaman diledikleri gibi yaşarlar, kendileri bozuldukları gibi cemiyeti de bozarlar. Kadının çocuk terbiyesi ile ilgilenmesi mâlî meselelerle ilgilenmesinden daha önemlidir. Çünkü; çocuk terbiyesini en güzel anneler yapabilir. Buna rağmen kadının mâlî işlerde ilgilenmesinde bir beis yoktur.

Şehadetle alakalı ayet, malı korumayı da hedeflemektedir. Mal, canın yongasıdır. İslam malın israf edilmesine karşıdır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “Allah'ın sizin için geçim kaynağı yaptığı mallarınızı aklı ermezlere vermeyin.” (Nisa: 6)

Âyet, insanlara hitap etmektedir. Se-fih (aklı ermez kişi) malını harcıyor ona kimse karışamaz diyemezsiniz. İsraf edilen mallar milli serveti tüketir, bu da cemiyete zarar verir.

Bu yüzden mal korunmalıdır. Bunun hamilerinden biri de şahitlerin güvenilir olmalarıdır. Erkeğe nispetle daha çok unutan ve daha duygusal olan kadının erkek kadar güvenilir olmadığı aşıkardır.

Yeni Arayışların Arka Planı

İhsan ŞENOCAK: Buraya kadarki ifade ve örneklerinizden fıkıh ve tefsir usulünün modern dünyanın problemlerini çözebilecek şekilde Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasını temin edeceği çıkmaktadır. Hal bu iken niçin modernistler yeni usul arayışları içerisine girmişlerdir?

Ali SÂBŪNİ: Bu, öncelikle iman zayıflığından sonra da Kur'an'ın sırlarını ve hükümlerini anlamamaktan kaynaklanmaktadır. Kur'an-ı Kerim herkesin anlayabileceği bir kitap değildir. Lügat ve usul okumayan bir Müslüman onu anlayamaz. Bu yüzden Kur'an'ı anlayacak kişinin istinbat için gerekli olan ilimleri bilmesi gerekir. Çünkü hükmünün istinbatı sâlim bir anlayışa dayanmaktadır. Mesela Cenâb-ı Hakk "Onlar (kadınlar) size örtüdürler, siz de onlara örtüsünüz/hünne libasun leküm ve entüm libasun lehünne" (Bakara: 187) buyurmaktadır.

Kişi âyetin muradını anlayamazsa büyük bir hataya düşer. Nitekim lügat ve belagat ilminden mahrum bir Fransız, Kur'an-ı Kerim'i tercüme ederken ayette geçen "libas" kelimesini "pantolon" olarak çevirmiştir. Halbuki ayet-i kerime geçen "libas" kelimesinin anlamı bu değildir. Bir Arap da, "libas"ı "şalvar" olarak tefsir etmiştir. Ayette güçlü bir anlatım vardır.

Eşler arasındaki ilişkiden bahsedilmektedir. Elbise ve örtü nasıl insanı soğuk

ve sıcaktan koruyorsa eşlerde birbirlerine karşı koruyucu olurlar denmektedir. Buna göre "libas" kelimesinin anlamı "erkek kadın için, kadın da erkek için örtüdür." şeklindedir. Yani birbirlerini tamamlarlar.

Müfessir olduğunu zanneden kişi, tefsir usulünü ve hüküm istinbatı için gerekli olan ilimleri bilmezse kesinlikle Kur'an-ı Kerim'i anlayamaz. Arap dilini bilmeyen, beyan, bedi', meani gibi ilimlerden mahrum olan kişilerin Kur'an-ı anlama gayretleri beyhudedir. Bu ilimlere vakıf olan çocuklar bile bunlardan daha nasıpdardır.

Esmâ'nin anlattığı şu olay bunu tescil etmektedir: "Bir gün içerisinde derin manalar barındıran şiirler inşad eden dört beş karış boyunda bir kız çocuğuna rastladım. Şiirini işitince 'bu kız ne kadar fasih konuşuyor.' dedim. Çocuk bana şu şekilde karşılık verdi: 'yazıklar olsun sana! Şu ayetten sonra fesahat mı olur: "Musa'nın annesine, 'Onu emzir, başına bir şey gelmesinden korktuğun zaman onu denize bırak, korkma, üzülme. Çünkü biz onu sana döndüreceğiz ve onu peygamberlerden kılacağız' diye ilham ettik." (Kasas: 7)

Bu ayet son derece kısa olmasına rağmen iki emir (emzir ve denize bırak), iki nehiy (korkma, üzülme), iki haber (ilham ettik, başına bir şey gelmesinden korktuğun zaman) ve iki müjdeyi (biz onu sana döndüreceğiz, onu peygamberlerden kılacağız) bir araya getirmiştir. Bunu hiçbir beşer yapamaz."

Modernistler tefsirle alakalı ilimlere vakıf olsalardı yeni usul arayışlarına girmeyeceklerdi. Nasipsizlikleri bu kız çocuğu kadar Kur'an-ı anlamalarına engel olmuştur.

Kur'an-ı Kerim Bir Denizdir

İhsan ŞENOCAK: Kur'an-ı Kerim'i anlama noktasında hangi tefsirler ölçü alınmalıdır? "Şu tefsir, şundan daha başarılıdır" denebilir mi?

Ali SÂBŪNİ: Kur'an-ı Kerim bir denizdir. Tek başına hiçbir müfessir onu ihata edemez. Her müfessir onun farklı bir yönünü keşfetmiştir. Biri O'ndan fıkhî hükümleri çıkarmış, namaz, hac, zekat gibi... Diğeri belâğat perdesini kaldırmış, bir diğeri Arap Dili ile alakalı inceliklerine dikkat çekmiştir. Bir başkası kıssaların ihtiva ettiği haberleri izahta daha başarılı olmuştur. Tek başına bir müfessirin bütün yönleri ile Kur'an'ı anlaması beşer takatini aşan bir durumdur. O'nu anlamak için ihtisas gereklidir.

Ayrıca zaman ilerleyip geliştikçe mütekaddimin ulemaya nasip olmayan bazı Kur'an hakikatleri de ortaya çıkmaktadır. Mesela insan önceden yukarıya doğru çıkıldıkça oksijenin azalacağını bilmiyordu. Bugün biliyoruz ki, semaya doğru yükseldikçe oksijen azalmakta ve buna paralel olarak kişinin sadrı daralmaktadır. Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'in şu hakikatini doğru bir şekilde anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Allah Teâlâ kişinin kalbini aydınlatmak istediğinde onu İslam'a açar. Bir başkasının dalaletini isterse sanki semaya çıkıyor gibi onun kalbini daraltır: "Allah her kimi doğruya erdirmek isterse onun göğsünü İslam'a açar. Kimi de saptırmak isterse, onun da göğsünü göğe çıkıyormuşçasına daraltır, sıkır." [En'am: 125]

Âyetin zahir anlamı kişi semaya doğru çıkmak ister fakat buna gücü yetmez. Fakat gerçek anlam bu değildir. Semaya doğru ilerledikçe oksijenin azaldığını buna bağlı olarak kişinin nefesinin daraldığını bilmemiz bu ayetin sırrını ortaya çıkarmıştır.

"Evet bizim, insanın parmak uçlarını (benane) bile düzenlemeye gücümüz yeter." (Kiyame, 4) "Benane" parmak uçları demektir. Modern ilim parmak uçlarının sırrını ortaya çıkarana kadar bunun hikmeti bilinmiyordu. Fakat bugün anlaşılmıştır ki, bir insanın parmağındaki basit çizgiler bir diğer insana benzememektedir. İşte bu, Kur'an-ın îcazıdır. İnsanın yaratılışı da böyledir. Gayr-i Müslim bir tabip insanın yaratılışı ile ilgili ayetleri duyunca hayretini gizleyememiş ve "daha düne kadar bilinmeyen bu hakikatleri, ümmi olan Muhammed'in -salallahu aleyhi ve sellem- bilmesi mümkün değildir. Kur'an mutlaka Allah'ın vahyidir." demiştir.

Doktorun Müslüman olmasına sebep olan ayetlere bir bakın: "Sonra onu az bir su (meni) halinde sağlam bir karargaha (ana rahmine) yerleştirdik. Sonra bu az suyu 'alaka' haline getirdik. Alakayı da 'mudga' yaptık. Bu 'mudga'yı da kemiklere dönüştürdük ve bu kemiklere de et giydirdik. Nihayet onu bambaşka bir yaratık olarak ortaya çıkardık." (Mü'min: 13-14) "Sizi annelerinizin karnında bir yaratılıştan öbürüne geçirerek üç (kat) karanlık içinde oluşturuyor." (Zümer: 6) Kur'an'ı Allah Teâlâ vahyetmemiş olsaydı Araplar bu hakikatleri nereden bilebilirlerdi?!

Devâm edecek inşâallâh.

Mikmelli Sözler

*“Yerini bulmadıkça lüzumlu olan sözü de konuşma!
Çok kere faydalı söz yerini bulmaz da kaybolur gider.”*
Abdullah bin Abbâs (Radıyallahü anhüma)

*“Kendisinde hoşlanacağı bir şey gördüğünde ‘MâşâAllah lâ kuvvete illâ billah’
demeyen bir kimsenin durumuna şaşarım.
Zira Kur’an-ı kerimde: ‘Bağına girdiğin zaman;
MâşâAllah lâ kuvvete illa billah, deseydin ya!’ (Kehf: 39) buyrulmuştur.”*
Câfer-i Sâdık (Rahmetullahi aleyh)

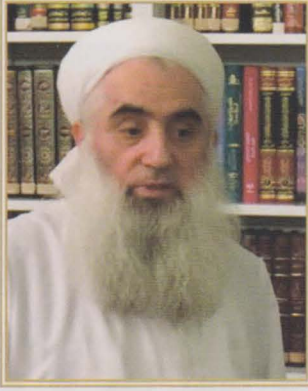
*“Duâ edin, duânız hemen kabul olacak denilse, ben duâyı kendim için değil
devlet büyükleri için yapardım. Çünkü benim iyiliğimle halk bir şey kazanmaz.
Ama idarecilerin iyi olmaları ile Müslümanlar çok şey kazanır.”*
Fudayl bin Iyaz (Kuddise sirruhu)

*“Ne zaman ki hasta olmuşsam,
bilin ki hanımlarınızdan biri çarşafını çıkartmıştır!..”*
Mahmud Efendi hazretleri (Kuddise sirruhu)

*“Ölüm anında inen iki musibet vardır ki; bu ikisinden daha feci ve daha acı
hiçbir yoktur. 1- Malı toplayandan malının tamamı alınır.
2- Bu malın hesabı, malı toplayandan suâl olunur.”*
Yahya bin Muâz (Rahmetullahi aleyh)

“Cahillere ve hak tanımazlara, sükût ile karşılık veriniz.”
Hacı Bektaş Veli (Kuddise sirruhu)

*“Ahlâk bozulunca fâsıklar salihlere, zâlimler âdillere,
kâfirler müslümanlara galip gelir.”*
Ebû Bekir Verrâk (Kuddise sirruhu)

HÜSEYİN AVNİ KANSIZOĞLU

İBNİ TEYMİYYE KİMDİR? -3

Geçen ay yayımlanan makalemize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Bismillâhirrahmânirrahîm. el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn ve's-salâtü ve's-selâmü alâ Seyyidi'l-mürselîn ve alâ âlihî ve ashâbihî ecma'în.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Sübkî ve es-Seyfü's-Sakîl'i

.....

İkinci Bahis

Allahın Fiilleri Muallel midirler?

İbni Kayyim: Keza, (Muattıl) Allah'ın emrinin ve îtkânının/(muhkem yapmasının) gayesi olan “hikmet” için, “yoktur” dediler.

Sübkî: Alimlere karşı şu cüretkârlığı'na, yalan ve iftirasına bakın!..

Kevserî: Bunu, mümin fırkalar arasında söyleyen, hiç bir kimse yoktur. Onlar dinden bizzarûre/kaçınılmaz olarak, Allah'ın, “Azîz ve Hakîm” olduğunu bilmişlerdir.

“Allah sübhânehû ve teâlâ'nın fiillerinin, maksadlarla seblendirilemeyeceği”ne gelince, bunun, “hikmeti, inkâr etmek”le alakası yoktur. Aksine bu, öyle bir hüküm vermekten korkmak ve sakınmak kabilinden bir şeydir.

“Allah'ı, bir iş yapmaya sevk eden maksad (ve hikmet) varmış da, o (maksad ve hikmet) olmasa, sanki Allah o işi yapmayacakmış” gibi bir hükme varmaktan korkuyorlar.

Çünkü, Kitab ve Sünnet'te böyle bir söz kullanıldığına gelmediği ve yine bunda başkasıyla kemâl talebi bulunduğu için, bunun sakınılacak ve kaçınılacak şeylerden olması gizli değildir.

Muhakkık fıkıh âlimlerinin, -biz onları anlatsak da anlatmasak da,- kurallara dönecek olan hikmetler ve maslahatların var olduğuna hükmetmelerine gelince; bunda korkacak bir şey yoktur. Aksine bu katıksız bir doğrudur. Bu, Allah'ın "(kendi) ihtiyar(ı/irâde ve seçimi) ile iş yapan olduğu"na inananlara göredir. Nitekim hak olan da budur.

Allah'ı vaciblik yoluyla iş yapan bir varlık olarak kabul edenlere gelince... Onlar ortada ne bir maksad ne de bir hikmet tasavvur etmezler. Burada vaciblik ile murad edilen mahmul şartıyla zaruret değildir.

Garibdir ki, İbni Kayyim, vacibliğe kaildir. O kadar ki, sen onu "öncesi olmayan hâdisler/sonradan olma şeyler" fikrini savunur halde görürsün. Bununla beraber bunların (olanların) maksadlarla illetlenmiş/sebeblendirilmiş olduğu kanaatinde olur. Bu birbirini yalanlayan şahadetlerden başka bir şey değildir.

İbni Kayyim: Cehm ve taraftarları Allah'ın muattal olduğuna, sonradan değişikliğe uğrayarak, Deyyân (Allah) ile kaim bir emir olmaksızın Allah'ın kâdir olduğu şey haline geldiğine hükmettiler.

Sübki: Maksudı "Allah'ın ezelden beri bir iş yapmakta olduğu"dur. Bu, "âlemin kadîm ve ezeli" olduğunu lazım getirir. Bu ise küfürdür.

Kevserî: Bu lâzım getirme "açıktır". "Mezhebin lâzımı Mezheb değildir" şeklinde söylenen söz, lüzûm (açık) olmadığı yerlerdedir. Öyleyse, akıllı olanın mezhebinin lâzım getirdiği, onun için mezhebtir. "Açık lâzım"ını inkâr ile beraber,

"lâzım"ın "melzûm"una (ayrılmayıp yapıştığı, beraber olduğu şeye) hükmeden, "bu lâzım"? kendisi için mezheb saymaz. Lâkin bu inkâr onu akıllılar rütbesinden düşürür. "Mezhebin lâzım?" hakkındaki tahkik (için hakikatının ortaya konması) işte budur. O halde, küfrü, "açık bir lüzûm" ile lâzım getirecek şeye inanan kimsenin işi "kafir" veya "akılsız bir yaratık" olmak arasında deverân eder.¹⁹

Üçüncü Bahis

Hâşâ Allah'ın Maddi Olarak Yüksekte Olduğu İddiası

İbni Kayyim: Sonra bir gurup geldi, Allah'ın sıfatlarını yalanlamaya, tenzih kalıbı içerisinde gizledi ve şöyle dedi: "Allah içimizde değil, kâinattan hariç de değildir". Hatta, "Kainâttan ayrı değil, içinde değil, aynı değil, göklerin ve Arşın üstünde ne Rab vardır ne Rahmân. Arşın üstünde ilâh yok. Orada yokluktan başka bir şey yok. Aksine Arşın Rabbinden olan payı yeryüzünün ve binaların temellerinin payıdır. Arşın üstünde olsa şu cisimler gibi olur" dedi.

Kevserî: Anlattığı kimseler, her bir mücessim ve sapığın düşmanları olan Ehl-i Sünnet'tir. Allah, âlemin içindedir denilmez. Nitekim dışındadır da denilmediği gibi. Allah Arşın üstünde istikrar etti/yerleşti de denilmez. Çünkü bu inançlar, ne Kitab'da ne de Sünnet'te gelmedi. Zira bunlar cisimlerin şânıdır. Kim Allah'ın âlemin içinde ve dışında olduğuna ve Allah'ın (bir yerde) yerleştiğine cevaz verirse o putperesttir. Ehl-i Sünnet'i bu inançlarında kesin (akli) deliller ve ayetler, teyid etmektedir. Bu hususta "Müşebbihe"nin elinde (değil delil) şübheye benzer bir şey (bile) yoktur. Nitekim, şu sapık Nâzım'a rağmen, bu gelecektir.

İbni Kayyim: Üstün ilim sahiblerinden biri, “Beni Yunus aleyhisselâm’a üstün tutmayın” hadisi hakkında, “denizin derinliklerindeki Yunus aleyhisselâm ile göklere çıkıp yedi gök tabakasını aşan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in ikisi oralarda Rablerine yakınlıkta birdirler”, diyor. Ey Sünnet yolundaki kimse! İlâhı’na hamdet. Değilmi ki seni iftiracının tahrifinden korudu. Vallahi! Rabbinden korkan, imanı olan bu te’vîle razı olmaz. Bu, hakîkaten dinden çıkmanın ta kendisidir. Hatta bu katıksız bir tahrif, en soğuk bir hezeyandır..... Böyle teviller dinleri ifsâd etti.

Sübkî: İşaret ettiği üstün kimseler... dir. Sözü edilen hadisi, söylediği şekilde tefsir etmesi sahihtir. Bu tefsiri, ondan önce İmam Mâlik yapmıştır. Bunu, fakih, imam, İskenderiye Kadısı, müfessir, nahivci, usulcu, hatîb, edîb ve bir çok ilimde mutehassıs Nâsiruddîn İbnü Münîr el-Mâlikî “El-Müktefâ fi Şrefi’l Mustafâ” isimli eserinde, Allah için cihet olup olmayacağını söylerken hikaye etti ve şöyle dedi: “İşte bu manada Mâlik (r.h.) Nebi sallallahu aleyhivesellem’in “Beni Yunus b. Metta’ya üstün tutmayın” sözünde işaret etti ve şöyle dedi: ‘(Hadisde) Yunus aleyhisselâmın hususiyetle zikredilmesi ancak şundandır; Nebi sallallahu aleyhi vesellem Arşa yükseltilmiş, Yunus aleyhisselâm da denizin dibine inmiş olmasına rağmen Allah’a nisbetleri birdir. Eğer üstünlük nisbetle olsaydı, Nebi aleyhisselâm Yunus b. Metta’dan mekan bakımından üstün olur ve O’nu üstün tutmayı yasaklamazdı.’” Sonra Fakîh Nâsiriddîn faziletin rutbeyle olduğunu açıklamaya başladı... Mâlik şu hadis’i, bu herifin “ilhaddır/dinden çıkmaktır” dediği sözle tefsir etmektedir. Öyleyse, Mulhid o’dur. Allah’ın la’neti üzerine olsun.

Kevserî: Sübkî’nin kitabında sözü edilen “Fâzıl/üstün”ün kim olduğu belli değil, çünkü orası Es-Seyfû’s-Sakîl’de yazılı değildir. Fâdıl İmâmu’l-Haremeyn’dir. Bazıları, İmamul-Haremeyn’in talebelerinden, onlar da İmamul-Haremeyn’den şu sözü nakletmiştir. Bunlardan biri de İbni Ferah el-Kurtubî’dir. O, “Tezkire”sinde, Kadı Ebu Bekir b. Arabî’den O, İmamul Haremeyn’in bir çok talebesinden onlar da İmam Haremeyn’den rivayet ettiler:

“Bir ihtiyaç sahibi, İmamul-Haremeyn’e geldi ve borcundan şikayet etti. İmam, “Belki Allah bir kapı açacak” diyerek, O’na beklemesini işâret etti. O esnada bir zengin geldi ve O’na “Allah’ın yönden münezzehtir olduğu”nun delilini”(-nin ne olduğunu) sordu. İmamul-Haremeyn, “bunun delilleri cidden çoktur. Bunlardan biri de Nebi Aleyhisselâm’ın, ‘kendisinin Yunus Aleyhisselâm’a üstün tutulmasını’ yasaklamasıdır”, dedi. Bunun, “hangi bakımdan Allah’ın cihetten/yönden münezzehtir olduğuna delâlet ettiğini” anlamak, oradakilere zor geldi. İçlerinden biri bu yasaklamanın “tenzîh’e nasıl delalet edeceğini sordu. İmamul-Haremeyn, şu ihtiyacı olanın isteğini karşılırsan, söylerim, dedi ve ihtiyaç sahibini gösterdi. O kişi, hacet sahibinin borcunu üstlendi. İmam bunun üzerine şu cevabı verdi: ‘Bu hadis göstermektedir ki, Nebi Aleyhisselâm Sidretü’l-Müntehâ’da iken, denizin içindeki balığın yanında bulunan Yunus Aleyhisselâm’dan Allah’a daha yakın değildir. Bu da gösteriyor ki, Allah yönlerden münezzehtir. Yoksa, “üstün tutmaktan yasaklamak” doğru olmaz?’ Oradakiler bu cevabı son derece güzel buldular.”

İmam Buharî’nin rivâyeti, “Sizden biriniz sakın, benim Yunus b. Metta’dan daha hayırlı olduğumu söylemesin” şek-

lindedir. Mana aynıdır. Bu hadisi Kadı İyâd Şifâ-i Şerîf’de Müellif’in lafzı gibi zikretmiştir.

Allah’a yön tayin etmeye “küfür” itlak eden kimseler, imâm’lar arasında son derece çoktur. Allah’ın cihetten münezzehtir olduğunun delillerinden biri de “kulun Allah’a en yakın olduğu vakit secdede olduğu andır.” hadisidir. Bu hadisi Nesâî ve başkaları rivayet ettiler.

İbni Kayyim: Mezheplerini Kuran’a dayandırıp hadise yapışanlar taifesi şöyle dedi; “Senin aradığın Allah, kulları üstündedir. Semanın üstündedir. Her mekânın üstündedir. O’dur hakîkaten Arşın üstünde istivâ eden. Her güzel söz sâdece O’na yükselir. Şükrân sâhibinin ameli sâdece O’na yükseltilir. Rûh (olan Cebrâil) ve melekler O’ndan iner, O’na çıkar. İsteyenlerin elleri sâdece O’na yönelir. Resûlullah sâdece O’na çıktı. Mesîh aleyhisselâm hakîkaten O’na yükseltilmiştir. Her bir mü’minin rûhu sâdece O’na yükselir. Lâkin onlardan ta’tîl sâhibleri (Allahın zâtını yahud sıfatlarını inkâr edenler) câhillik ve hizlân Allahın yardımından mahrum olup perişan olmak) hastalığıyla hasta olan kimseler hâline geldiler.”

Kevserî: Kurandaki ilâhî kelimeler şudur: “O’dur kulları üstünde kâhîr olan”. Allah, Kıptîler hakkında, “şübhesiz biz (Kıptîler), onlar (İsrâîl oğulları) üzerinde kâhîrleriz” buyurmaktadır. Bir cismin, başka bir cisim üzerine binmesi mümkün olmasına rağmen, (bu âyetten), Kıptîlerin Benî İsrâîl’in omuzları üzerine bindiğini anlamak, haya perdesini yırtmak olan işlerdendir. Ya bu, cisimden ve cisimle alakalı olan şeylerden münezzehtir olan Hak Teâla hakkında nasıl düşünebilir? Allah’ın “mekan üstünlüğü” ile kulların üstünde olduğuna itibar etmek, ayetle alaka-

sı olmayan bir ilhattır, haktan dönmektir. Allah’ın zâtının göklerden birinden ve her bir mekandan üstün olduğuna itibar etmek de aynı derecede sapıklıktır. Kurân’da bunu zayıf bir zanla gösteren ayet nerede? İstivâ ile, Mücessime’nin şeyhi Mukatıl b. Süleymân’a uyararak “istikrar”/yerleşmek murad ediyor idiyse, ayet bu hususta susmuş bir şey dememiştir.

Arazların ve manaların Allah’a yükselmesi bunun (madde olmayan şeylerin yükselmesini) “kabul etmek”ten mecâz olduğu ilk bakışta anlaşılacak olan delillerdendir. Meleklerin göklerden inmeleri ve göklere çıkmalarından ne olmu?? ?steyen kulların kasdı başkasına değil de, sadece Allah’adır. Lâkin elleri semaya kaldırmalarında Allah’ın zâtının semada karar kıldığıyla, alakası olmayan bir şeydir. Bu sadece duanın kiblesi ve nurların, yağmurların ve bereketlerin indiği yer olmasındandır: “Semadadır rızkınız”²⁰ Başın yönü zaman zaman değişen şeylerdendir. Nitekim bunu medreselerdeki küçük talebeler bilirler. Nâzımın ma’bûd’u sürekli bir yerden bir yere intikal halinde midir? Yer yüzünün diğer yerlerindeki dua edenlerin hali ne olacaktır? Bu, her tarafı kaplayan (koyu) bir cahilliktir.

Nebi Aleyhisselâm’ın İsrâsı (daha doğrusu Mi’râc’ı) Allah’ın mekanını kaplamak için değildir. Allah’ı mekandan tenzih ederiz. Aksine O’nu (Nebî sallallahu aleyhi ve selemi) Rabbi, en büyük ayetlerini O’na göstermek için gece götürdü (ve miraca çıkardı). Nitekim Kurân bunu ifade etti.

İsa Aleyhisselâm’ın makamı Mi’râc hadisesinden ortaya çıkmaktadır. Yazıklar olsun Nâzım’a!.. Sünnet’in ne de şaşırtıcı mertebede cahili imiş!.. Evet Hiristiyanlar arasında “Oğul’un semaya çıkarıldığı” “Baba”nın yanında “oturduğunu”

iddia edenler vardır. Ruhların semaya çıkışını teccime elverişli gören kimdir?

İbni Kayyim: Benimle beraber yolculuk eden Cengizhan'ın ordusu olan Cehm'in talebelerine, Sünnet taraftarları hakkında sordum; kimdir şunlar? Şöyle dedi(ler): "Müşebbihe, Mücessime!.. Söзlerini dinleme. Onlara lâ'net et. Kanlarının dökülmesi hükmünü ver. Onlar Cehmîdirler ve Hıristiyanlar'dan sapıktırlar. Onlarla 'Allah dedi' 'Resûlü dedi' sözleriyle mücadele etme. Onlardır o söze evlâ olanlar, en lâyük olanlar. Onlarla imtihan olursan, hadisleri ve Kurân'ı tev'il ve ilhad için, yalanlama üzerine muğalata yap."

Kevserî: Bak şu Haşevî'ye! Nasıl da Allah'ı cisim ve cisimle alakalı şeylerden tenzîh eden Ehl-i Sünnet'i Cengizhan'ın taraftarları yapıyor!..

Hâtîme

İslâmî meselelerdeki tefrit ve gevşeklik ile, insafı yok eden ifrat arasındaki i'tidâl ve istikâmet ancak, îman gayreti, din asabiyyeti, üstün himmet, akıl, idrak, firâset, muhakkîklık, ve mudekkîklık ile kazanılabilir...

Aktaramadığımız uydurma yahut zayıf veya manası tahrif edilmiş hasen ve sahih hadis, imamlara iftirâ, "İcmâ" idia-

ları ile ispât edilmeye çalışılan haşa "Allah'ın mekanı", "yukarda olması" gibi Firavun itikadı nevinden i'tikadlar, siyasi güçle Müslümanlara kabullendirilmeye çalışılmaktadır. Böyle bir zamanda çok dikkatli ve gayretli çalışmalarla oynanan oyununun üzerindeki sis perdesini def' etmek lazımdır.

İmâm Kevserî âbidevî eserleriyle buna en ileri seviyede muvaffak olmuştur. Mesele, onun yazdıklarını eli yüzü düzgün bir şekilde Türkçe'ye kazandırmaktan ibarettir. Bu arada itidâl ve istikâmeti de elden bırakmamak elzemdir. Yok etmeniz gerekenleri, yok edeyim derken saklamak zorunda olduklarınızı da kollamak ve kaybetmemeye mecbursunuz. Karşılıklı tarafların mevzuu ile alakalı olarak birbirlerine yazmış olduğu eserleri, erbabı olanların bulup bir mudakkik ve muhakkik gözüyle sabırla okuması, avam için anlaşılır bir halde yeniden yazıp izah etmeleri gerekir.

İlm-i Kelâm müderrislerinin Allah'ın sıfatları, sıfat ayetleri ve sıfat hadisleri bahsini yeniden geniş mülâhazalarla ortaya koymaları icap etmektedir. Sözü edilen şu muzırr akideler Türkçe'ye tamamıyla çevrilmiştir. Uyuşuk uyuşuk durmanın bir manası yoktur. Vesselâm....

Dipnotlar:

19 Yani, insanın Allah'ın "ezelden beri iş yapmakta, yani yaratmakta olduğu"na inanması "yaratılanların kadim olduğu"nu açıkça vasıtasız lazım getirir. "Alemin kadîm olması?" inancı "Allah'ın ezelde yaratması" inancından ayrılmayacak bir inançtır. Akıllılarca "Allah'ın ezelde yaratması"na inanıp da "alemin kadîm olduğu"na inanmamak olacak şey değildir.

Bir görüşün bir başka görüşe lüzûmu, yani yapışıp ondan ayrılmaması, bazen "açık" yani vasıtasız olur. Meselâ siz, bir varlık için, "ezeldir" dersiniz,

onun için "kadîmdir" demeniz, açık olarak "lâzım" olur. Bir yanda, bir şey için "ezelde yaratıldı" deyip de öte yanda, "Kadîm değildir" diyemezsiniz. Kezâ, "Allah'ın uzuv manasında eli var" diyen, öte tarafta "Allah cisim değildir" diyemez. Çünkü, "Uzuv olmak", "cisim olmay?" vâsıtasız ve açık olarak lâzım getirir. Zîra "cisim olmak", "organ olma"ya lâzımdır, ondan ayrılmaz. Sizin bir düşünceniz ikinci bir düşünceyi, o da üçüncü bir şeyi lâzım getirirse, birinci şeyin, ikinci şey vâsıtasıyla üçüncü şeyi lâzım getirmesine "açık olmayan" lüzûm derler ki, bu, size aid "mezheb" olmaz.

ZİKİRLER, DUÂLAR VE FAZÎLETLİ AMELLER

HAYIRLARA NÂİLİYET, ŞERLERDEN EMNİYET, ŞİFÂ VE RIZIK BEREKETİ İÇİN HİCRÎ AYIN BAŞINDA YAPILACAK MÜHİM VAZİFELER

1) Hicrî ay başında hilâl görüldüğü zaman (10 Hazîran Perşembe akşamı) o ay içerisinde hayırlara kavuşup şerlerden emîn olmak için **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) bâzı duâlar okurdu.

Bu hususta farklı rivâyetler mevcuttur. Kaynaklar için bkz.:

(Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:22790, 37/453); (İbnü Hibbân, es-Sahîh, rakam:888, 3/171); (Ebû Dâvûd, es-Sünen, rakam:5092, 4/324); (Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:22790, 37/453); (et-Taberânî, el-Mu‘cemü’l-kebîr, rakam:9191, 9/243); (et-Taberânî, Kitâbu’d-Du‘â, rakam:909-910, 2/1225-1226)

Her Ayın Hilâli Görüldüğünde Okunacak Duâlar

«اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الشَّهْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الْقَدَرِ وَمِنْ سُوءِ الْمَحْشَرِ»، «اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ وَالتَّوْفِيقِ لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ»، «أَمِنْتُ بِالَّذِي خَلَقَكَ.» (3 kere)
«اللَّهُمَّ اللَّهُ الَّذِي ذَهَبَ بِشَهْرِ شَوَّالٍ وَجَاءَ بِشَهْرِ ذِي الْقَعْدَةِ»، «هِلَالَ خَيْرٍ وَرُشْدٍ» (3 kere) «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذَا الشَّهْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ» (3 kere)
«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الشَّهْرِ؛ فَتَحَهُ وَنَصَرَهُ وَنُورَهُ وَبَرَكَتَهُ وَطُهُورَهُ وَرِزْقَهُ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا بَعْدَهُ»، «اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ الَّذِي خَلَقَنِي وَخَلَقَكَ وَقَدَّرَ لَكَ مَنَازِلَ وَجَعَلَكَ آيَةً لِلْعَالَمِينَ.»

2) İmâm-ı Sübkî (Rahimehullâh)ın beyânına göre; yeni ay görüldüğünde (10 Hazîran Perşembe akşamı) bu duâları okuduktan sonra Tebârike Sûresi’ni okumak sünnettir. Zîrâ onun bir ismi “Münciye” yâni “Kurtarıcı”dır.

Ayrıca o okunduğunda sekînet (feyiz, bereket ve telaşlardan yatışma) nâzil olur. Bu sûre bir ayın günleri sayısınca otuz âyet olduğundan, her bir âyeti hilâl görüldüğünde kendisini okuyan kişiyi, ay boyunca her bir gün gelecek felâketlerden muhâfaza eder. (İbnü Hacer el-Heytemî, İthâfü ehli’l-İslâm, sh:109; Nu‘mân el-Âlûsî, Gâliyetü’l-mevâ‘ız, sh:30)

3) İmâm-ı Bistâmî (Rahimehullâh)ın beyânı vechile; her kim ru’yet-i hilâl (gökteki ayın ilk görülme) vaktinde (10 Hazîran Perşembe akşamı) elini bedeninin üzerinde gezdirerek “eş-Şâfi” ism-i şerîfini 391 kere okursa **Allâh-u Te‘âlâ** ona zâhirî ve bâtınî hastalıklardan şifâ verir. (‘Abdurrahmân el-Bistâmî, Vasfü’d-devâ fi keşfi âfâti’l-vebâ, sh:26; ‘Isâmüddîn Taşköprizâde, Risâletü’ş-şifâ li-edvâi’l-vebâ, sh:76-77)

4) **İmâm-ı Terîmî** (Rahimehullâh)ın beyânı vechile; hilâl (yeni ay) görüldüğünde (10 Hazîran Perşembe akşamı) 41 kere Fâtiha-i Şerîfe okuyan kişi o ayın bereketlerine nâil olur ve şerlerinden emîn olur. (et-Terîmî, el-Vesâilü's-şâfi'a fi'l-ezkâri'n-nâfi'a, sh:451)

Her Çarşambanın Özellikle Ayın Son Çarşambasının Uğursuzluğundan Korunmak İçin Her Salı Çarşambaya Bağlayan (Bâhusus 8 Hazîran Salı) Gece(si) Okunacaklar

Mâü'l-Ayneyn Hazretleri'nin ehl-i hayırdan ve ehl-i ilimden olan güvenilir zatlardan naklettiğine göre, her çarşamba gecesini yâni salı çarşambaya bağlayan gece akşamla yatsı arasında:

100 kere: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.»

100 kere: «يَا خَالِقُ!»

100 kere: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ.»

100 kere de: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.»

okumaya devâm eden kişiyi **Allâh-u Te'âlâ** o sene incek bütün belâlardan muhâfaza eder. (Mâü'l-Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât, sh:168)

ŞEVVÂL AYININ FAZÎLETLİ AMELLERİ

ŞEVVÂL AYINDA (13 Mayıs Perşembe - 10 Hazîran Perşembe arasında) KILINACAK ÇOK MÜHİM BİR NAMAZ OLAN UTEKÂ (ÂZATLILAR) NAMAZI

Enes (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلَّى فِي شَوَالٍ ثَمَانِي رَكَعَاتٍ لَيْلًا كَانَ أَوْ نَهَارًا، يقرأ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَخَمْسَ عَشْرَةَ مَرَّةً ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾، فَإِذَا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ سَبَّحَ سَبْعِينَ مَرَّةً، وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعِينَ مَرَّةً، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي هَذِهِ الصَّلَاةَ إِلَّا أَتَبَعَ اللَّهُ لَهُ يَنَابِيعَ الْحِكْمَةِ فِي قَلْبِهِ، وَأَنْطَقَ بِهَا لِسَانَهُ وَأَرَاهُ دَاءَ الدُّنْيَا وَدَوَاءَهَا، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَنْ صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ كَمَا وُصِفَتْ لَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنْ آخِرِ سَجْدَةٍ حَتَّى يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ، وَإِنْ مَاتَ مَاتَ شَهِيدًا مَغْفُورًا لَهُ، وَمَا مِنْ عَبْدٍ صَلَّى هَذِهِ الصَّلَاةَ فِي السَّفَرِ إِلَّا سَهَّلَ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّيْرَ وَالذَّهَابَ إِلَى مَوْضِعِ مُرَادِهِ، وَإِنْ كَانَ مَدْيُونًا قَضَى اللَّهُ دَيْنَهُ، وَإِنْ كَانَ ذَا حَاجَةٍ قَضَى اللَّهُ حَوَائِجَهُ، وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا مِنْ عَبْدٍ يُصَلِّي هَذِهِ الصَّلَاةَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِكُلِّ حَرْفٍ وَبِكُلِّ آيَةٍ مَحْرَفَةً فِي الْجَنَّةِ»، قِيلَ: «وَمَا الْمَحْرَفَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟»، قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَسَاتِينُ فِي الْجَنَّةِ يَسِيرُ الرَّابِئُ فِي ظِلِّ شَجَرَةٍ مِنْ أَشْجَارِهَا مِائَةَ سَنَةٍ ثُمَّ لَا يَقْطَعُهَا.»

“Her kim Şevvâl ayı içerisinde gece veya gündüz sekiz rekât kılar, her rekâtında Fâtiha Sûresi’nden sonra on beş kere İhlâs Sûresi okur, namazını bitirince yetmiş kere ‘Sübhânellâh.’ der, sonra yetmiş kere de Nebî (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e (bana) salevât okursa, beni hak (dîn) ile peygamber olarak gönderen Allâh-u Te‘âlâ adına yemin ederim ki Allâh-u Te‘âlâ o kişi için kalbine hikmet pınarları akıtır ve dilini hikmetle konuşturur, ayrıca Allâh-u Te‘âlâ ona dünyânın derdini ve devâsını (başına gelen şeylerden nasıl kurtulacağını) gösterir.

Yine beni hak ile peygamber olarak gönderen Allâh-u Te‘âlâ’ya yemin ederim ki, her kim bu namazı târif edildiği üzere kılsa namazın son secdesinden başını kaldırmadan Allâh-u Te‘âlâ onun günahlarını bağışlar, öldüğünde ise affedilmiş bir şehid olarak vefât eder.

Hangi bir kul bu namazı seferdeyken kılsa Allâh-u Te‘âlâ mutlakâ ona istediği yere gidip gelmeyi kolay eder. Bu kulun borcu varsa Allâh-u Te‘âlâ borcunu ödettirir ve Allâh-u Te‘âlâ’dan bir isteği varsa onu yerine getirir.

Beni hak ile peygamber olarak gönderen Allâh-u Te‘âlâ’ya yemin ederim ki, hangi bir kul bu namazı kılsa okuduğu her âyet-i kerîmeye ve her harfine mukâbil olarak Allâh-u Te‘âlâ kendisine cennette bir mahrefe verir.”

Bunun üzerine: “Yâ Rasûlellâh! Mahrefe de nedir?” diye suâl edilince: “Cennetteki bahçelerdir ki, ağaçlarından bir ağacın altında atlı süvârî yüz yıl dolaşır da o ağacı(n kapladığı alanı gezmeyi) bitiremez.” buyurdu. (‘Abdülkâdir el-Cîlânî, el-Ğunye, 2/249; el-Üchûrî, Şerhu’l-Üchûrî ‘alâ Nazmihî fi’l-‘akâid, sh:321)

Şevvâl Ayı (Altı Günler) Orucu

(13 Mayıs Perşembe - 10 Hazîran Perşembe)

Ramazan ayından sonra gelen ay Şevvâl ayıdır. Bu ayda ayrı ayrı günlerde, haftada iki gün olmak üzere altı gün oruç müstehaptır. Bununla berâber arka arkaya altı gün oruç tutulmasında da, tercih edilen görüşe göre bir sakınca yoktur.

Pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmak her dâim sünnet olduğundan, Şevvâl ayında tutulacak olan nâfile oruçları bugünlerde tutmak daha evlâdır.

Bâzı âlimler ise Şevvâl ayındaki altı gün orucun, bayramdan sonra vakit geçirmeden hemen tutulmasının iyi olacağını bildirmişler ama “Bu oruçları aralıklı tutmak da câizdir.” demişlerdir.

Şevvâl orucunun fazîleti hakkında Ebû Eyyûb el-Ensârî (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ، كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ.»

“Her kim Ramazan orucunu tutar sonra da ona Şevvâl’den altı (gün oruç tutma)yı eklerse, bu (o kişi için) bütün seneyi oruç tutmak gibi olur.” (Müslim, es-Sahîh, es-Sıyâm:39, no:2815, 3/169; et-Tirmizî, es-Sünen, es-Savm:53, no:759, 3/132)

Şevvâl Ayının Son On Gününde (1 Hazîrân Salı - 10 Hazîran

Perşembe günü arası) **50 Fâtiha Okumanın Fazîleti**

Ulemânın beyânı vechile; Şevvâl ayının son on gününde her gün 50 kere Fâtiha Sûresi okuyana Kur'ân-ı Kerîm hatmi sevâbı verilir, onun için şehitlerin mükâfâtı hâsıl olur ve o sene kendisi hakkında hiçbir günah ve mâsiyet yazılmaz. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:62)

HARAM AYLARDA GÜNAHLARIN KATLANACAĞI

(Bu sene haram aylar 11 Hazîran (1 Zülka'de) Cumâ günü başlayıp
7 Eylül (30 Muharrem) Salı günü bitmektedir.)

Kurtubî (Rahimehullâh)ın beyânına göre; **Allâh-u Te'âlâ** bir şeye bir yönden değer verirse, onun bir tâne hürmeti olur. İki veyâ daha fazla yönden tâzim ettiği şeyinse, hürmet ve büyüklüğü birkaç yönden artar.

Bu nedenle, o şeyle alâkalı olarak yapılan iyi bir amelin sevâbı katlanacağı gibi, kötü amelin azâbı da kat kat olur.

Nitekim (Receb gibi) haram ayda, (Mekke gibi) haram bir beldede **Allâh-u Te'âlâ**'ya itâat edenin sevâbı, (Rebî'ulevvel) gibi helâl bir ayda, haram bir şehirde ibâdet edeninkiyle denk olmayacağı gibi, helâl ayda haram bir karyede itâat edenin mükâfâtı da, helâl ayda, (İstanbul gibi) helâl bir beldede ibâdet edenle eşit olmaz. Hattâ bu konular şahıslara göre bile değişebilir. Nitekim:

﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾

“Ey peygamber hanımları! Sizden çirkin bir iş yapana, azap iki kat katlanır.”

(el-Ahzâb Sûresi:30'dan) âyet-i kerîmesi bunun açık bir delîlidir. (el-Kurtubî, el-Câmi', 8/13; İbnü Receb, Letâifü'l-me'ârif, sh:224-225; el-Beyhâkî, Fedâilü'l-evkât, sh:86; el-Âlûsî, Rûhu'l-me'ânî, 6/133)

Ulemânın beyânı vechile; günah işlemek, her zaman yasaksa da, özellikle hürmetli ve yasaklı olan bu aylarda işlenen mâsiyet, aynen ihramlı iken ve Ka'be haremünde işlenmiş gibi kat kat fazla yazılır. Nitekim zinâ, her zaman ve mekânda haramsa da Ka'be'de ve Kadir Gecesi'nde kat kat haramdır.

İbnü Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ) bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde şöyle demiştir: **“Allâh** katında ayların sayısı on ikidir, sonra bunlar arasından dört tâneyi seçerek bunları haram kılmıştır, bunların hürmetlerini (saygınlıklarını) büyük tutmuştur, bunlarda işlenen günahları diğerlerine nispetle çok büyük saymıştır, bunlarda işlenen sâlih ameli de diğerlerine nazaran daha büyük sevapları mûcip kılmıştır.” (İbnü Ebî Hâtim, et-Tefsîr, rakam:93, 6/1791; el-Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, rakam:3806; İbnü Kesîr, et-Tefsîr, 7/198; es-Süyûtî, ed-Dürü'l-mensûr, 7/345-346)

Katâde (Radiyallâhu Anh)ın, bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde yapmış olduğu: **“Zulüm ve günah** her hâlükârda büyük bir cürümse de, **Allâh-u Te'âlâ**, dilediği günahı diğerlerinden büyük sayabilir. Bu yüzden 'Emirleri kırma ve yasakları irtikâb etme' anlamındaki zulüm, haram aylarda işlenirse, hiç şüphesiz ki diğer aylarda yapılan zulümlere göre daha ağır vebâl taşır.

O hâlde siz **Allâh-u Te‘âlâ**’nın büyük tuttuklarını önemseyin. Zîrâ akıl ve anlayış er-bâbı nezdinde işlerin büyüklüğü, **Allâh-u Te‘âlâ** indindeki önemine göre tespit edilir.’ şeklindeki beyânı bu görüşü teyid etmektedir.

Ahmed ibnü Hicâzî (*Kuddise Sirruhû*)nun beyânına göre; câhiliyet ehli bile, Receb ayında kılıçlarını kınına sokup savaşı bırakırken, Müslümanlar nasıl olur da o(nun gibi haram olan bir) ayda, gıybet, dedikodu ve iftirâ yaparak, insanların ırz ve haysiyetlerini rencide etmekten dillerini korumazlar.

Hâlbuki bâzı yerde dil, süngüden daha zararlıdır. Nitekim **Süfyân-ı Sevrî** (*Radiyallâhu Anh*) şöyle demiştir. “Bir insana ok atmak, laf atmaktan daha hafiftir. Zîrâ bâzen süngü şaşar da dil şaşmaz.” (*Ahmed ibnü Hicâzî, Tuhfetü’l-ihvân, sh:60*)

HARAM AY ORUCUNUN FAZİLETLERİ

(Bu sene haram aylar 11 Hazîran (1 Zülka‘de) Cumâ günü başlayıp 7 Eylül (30 Muharrem) Salı günü bitmektedir.)

Sene içerisinde haram ay dört tânedir. Bunlar da Zülka‘de, Zülhicce, Muharrem ve Receb-i Şerîf’tir. Üçü peş peşe, Receb-i Şerîf ise tektir. Bu sene Zülka‘de, Zülhicce ve Muharrem ayları 11 Hazîran Cumâ günü başlayıp 7 Eylül Salı günü bitecektir.

Haram ayların en üstünü, bir rivâyet Muharrem-i Şerîf ayı, diğer bir rivâyette ise Receb-i Şerîf’tir. Bu mübârek ayların oruçlarının fazîleti hakkında birçok hadîs-i şerîf ve rivâyet mevcuttur.

Nitekim **Ebû Mucîbe el-Bâhilî**’nin, babasından (*Radiyallâhu Anhümâ*) rivâyet ettiğine göre hangi ayları oruçlu geçirmesini tavsiye buyurduğunu sorması üzerine **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ona:

عَنْ أَبِي مُجِيبَةَ الْبَاهِلِيِّ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «...وَصُمُّ أَشْهُرَ الْحُرْمِ.»

“Haram ayları oruçlu geçir.” buyurmuştur. (*İbnü Mâce, es-Sünen, es-Siyâm:43, rakam:1741, 1/554*)

İbnü Abbâs (*Radiyallâhu Anhümâ*)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*):

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ شَهْرٍ حَرَامٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ شَهْرًا.»

“Haram aydan bir gün oruç tutana, Allâh-u Te‘âlâ her gününe karşılık bir ay (oruç tutmuş sevâbı) yazar.” buyurmuştur.

Rasûlüllâh (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)den gelen diğer bir rivâyette: “Haram aydan bir günün orucu, diğerlerinin otuzundan efdaldır.” buyrulmuştur. (*el-Ğazâlî, el-İhyâ, Kitâbu esrâri’s-savm, Fasıl:3, 1/281; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fedâilü şehri receb, rakam:5, 15, sh.52, 73*)

Enes ibnü Mâlik (*Radiyallâhu Anh*)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ حَرَامٍ؛ الْخَمِيسَ وَالْجُمُعَةَ وَالسَّبْتَ كُتِبَ لَهُ عِبَادَةٌ سَنَتَيْنِ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «سَبْعَ مِائَةِ سَنَةٍ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «تِسْعِمِائَةِ سَنَةٍ.»

“Her kim, herhangi bir haram aydan perşembe, cuma ve cumartesi olmak üzere üç günü oruçlu geçirirse, kendisine (tuttuğu her güne karşılık) iki sene, (başka bir rivâyette) yedi yüz sene, (diğer bir rivâyette ise) dokuz yüz sene ibâdet (sevâbı) yazılır.” (et-Taberânî, el-Mu‘cemü’l-evsat, rakam:1810, 2/468; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fedâilü şehri receb, rakam:14, sh:71; İbnü ‘Asâkir, Tarîhu Medîneti Dimesşk, 19/116; ed-Deylemî, Müsnedü’l-Firdevs, rakam:5696, 4/66; ‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/325; el-Heysemî, Mecma‘u‘z-zevâid, 3/19; es-Süyûtî, ed-Dürü‘l-mensûr, 4/185; el-Ğazâlî, el-İhyâ, Kitâbu esrârî’s-savm, Fasil:3, 1/281; ez-Zebidî, el-İthâf, 4/256; ‘Alî el-Mütakî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:24173, 8/561)

Enes (Radiyallâhu Anh)ın bu hadîs-i şerîf hakkında: “Ben bunu **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)den işitmemişsem, kulaklarım sağır olsun.” dediği rivâyet edilmiştir. (el-Beyhakî, Fezâilü’l-evkât, rakam:308, 1/537; el-Kâzerûnî, el-Müsellesât, sh:247-250; et-Temmâm, el-Fevâid, rakam:589-590; Ahmed ibnü Hicâzî, Tuhfetü’l-ihvân, sh:10)

İnsanlar içinde bu faziletleri en iyi bilenler, hiç şüphesiz ki sahabe-i kirâm ve tâbi‘în-i izâm oldukları için **İbnü Ömer, Üsâme ibnü Zeyd, Hasen-i Basrî, Ebû İshâk es-Sebî‘î** (Radiyallâhu Anhüm) gibi zatlar, haram ayların tümünü oruçlu geçirirlerdi.

Süfyân-ı Sevrî (Radiyallâhu Anh): “Oruç tutmak için bana en sevgili vakit, haram aylardır.” derdi. (İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü’l-me‘ârif, sh:229)

ZÜLKA‘DE AYININ NAMAZLARI

İlk Gece (10 Hazîran Perşembe’yi 11 Hazîran Cumâ’ya bağlayan gece) **Namazı**: Bu mübârek haram ayın ilk gecesinde otuz rekât kılınır, her rekâtında Zilzâl (İzâ Zülzile) Sûresi okunur, namaz bitince Amme Sûre-i Celîle’si kırâat olunur.

Dokuzuncu Gece (18 Hazîran Cumâ’yı 19 Hazîran Cumartesi’ye bağlayan gece) **Namazı**: İki rekât kılınıp, her rekâtta Fâtiha’dan sonra Müzzemmil Sûresi okunur, selamdan sonra 3 kere Yâsîn-i Şerîf okunur. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:62)

Mühim Bir Not: Târif edilen herhangi bir namazda okunması îcâb eden sûreyi ezbere bilmeyen kişi bilen bir kişinin arkasında o namazı cemâatle edâ edebilir. Buna da imkân bulamayan kişi o sûrenin yerine aynı sayıda İhlâs Sûresi okur ki, bu hüküm umûmîdir. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:7)

HER HASTALIK İÇİN DEVÂ OLAN BİR SIĞINMA DUÂSI

İbnü Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)dan merfûan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، يَرْفَعُ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «هَذِهِ الْكَلِمَاتُ دَوَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ: «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ وَأَسْمَائِهِ كُلِّهَا عَامَّةٍ مِنْ شَرِّ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ وَشَرِّ الْعَيْنِ اللَّامَةِ، وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ، وَمِنْ شَرِّ أَبِي قَتْرَةَ وَمَا وَلَدَ» ثَلَاثٌ وَثَلَاثُونَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَتَوْا رَبَّهُمْ فَقَالُوا:

«وَصَبَّ وَصَبَّ بِأَرْضِنَا»، فَقَالَ: «خُذُوا تُرْبَةً مِنْ أَرْضِكُمْ وَامْسَحُوا بِوَصِيكُم (وَفِي رِوَايَةِ الْقُرْطُبِيِّ نَوَاصِيكُم) رُفِيَّةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ عَلَيْهَا صَفْدًا أَوْ كَتَمَهَا أَحَدًا فَلَا أَفْلَحَ أَبَدًا.»

“İşte şu kelimeler her dertten (kurtaracak) büyük bir devâdır (ki o kelimeler de): ‘Ben (arı vesâir haşerat gibi sokup) öldürmeyen ve (yılan gibi sokup) öldüren her türlü zehire sâhip canlıların şerrinden, kötülük dokunduran gözün şerrinden, hasedini ortaya çıkararak hasetçinin şerrinden, İblis’in ve doğurduklarının şerrinden Allâh-u Te‘âlâ’nın o tastamam olan (kendisinde hiçbir kusur bulunmayan, faydalı, şifâli, faziletli, bereketli ve tesirini hiçbir şeyin engelleyemeyeceği âyetlerine ve) kelimelerine sığınırım.’ (duâsıdır.)

Otuz üç tâne melek Rablerine gelerek: ‘Bizim (görevli bulunduğumuz) arâzimizde hasta var, hasta var.’ dediler. O (Allâh-u Te‘âlâ) da: ‘Kendi arâzinizden bir toprak alın ve Muhammed (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in rukyesini (şifâ duâsını o toprak üzerine okuyup) o hastanıza sürün. (Kurtubî’nin rivâyetine göre;)/Alınlarınıza sürün./

Kim bun(u insanlara öğretip ulaştırmasın)a karşılık bir ücret alırsa yahut bunu herhangi bir kimseden gizlerse artık o kişi ebediyyen iflâh olmaz (kurtuluşa eremez).’ buyurdu.”

(İbnü Ebi’d-Dünyâ, el-Maraz ve’l-keffârât, rakam:187, sh:148; et-Taberânî, el-Mu‘cemü’l-evsat, rakam:6093, 6/166; Ebû Ya‘lâ, el-Müsned, rakam:2417, 4/305; ed-Deylemî, el-Firdevs bi me’sûri’l-hitâb, rakam:6958, 4/330; el-Kurtubî, et-Tefsîr, 13/157-158; Aynı mlf, et-Tizkâr fi ezfali’l-ekzâr, sh:164-165; el-Heysemî, Mecma‘u’z-zevâid, rakam:8508, 11/339-340; es-Süyûtî, Câmi‘u’l-ehâdîs, rakam:3860, 5/128; Benzeri rivâyetler için bkz: Abdülmelik ibnü Habîb, el-‘Ilâc bi’l-ağziyyeti’t-tabî‘iyyeti ve’l-a‘şâb, sh:112, 114; ed-Deylemî, el-Firdevs bi me’sûri’l-hitâb, rakam:8937, 5/516; İbnü Hacer, el-Ğarâibül mültekata, rakam:3397, 8/396-398; es-Süyûtî, Câmi‘u’l-ehâdîs, rakam:3860, 5/127; ‘Alî el-Müttakî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:28397, 28398, 10/68-69)

Faydalı Mâlûmât

Bu hadîs-i şerîfte bu kelimelerin her derde devâ olduğu zikredilmiş, aynı zamanda bu duâdan ne şekilde istifâde edileceği de beyân edilmiştir.

Buna göre herhangi bir derde tutulan veya hastalığa dûçar olan kişi yaşadığı memleketin toprağından bir miktar eline alıp bu duâyı onun üzerine okuyup üfleyecek, sonra o toprağı ağrıyan yerine ve özellikle alnına sürecektir. Eğer ağrı bölgesel değilse o zaman sadece alnına sürecektir.

Bu duâyâ “Muhammed (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) rukyesi” denildiği için bu işlemler yapılırken ayrıca duânın öncesinde ve sonrasında salevât-ı şerîfe okumaya devâm etmek tesiri artıracaktır.

Zâten duâların kabûlü Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e salât-ü selâm okumaya bağlıdır. Nitekim Ömer ibnü’l-Hattâb (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir:

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «إِنَّ الدُّعَاءَ مَوْقُوفٌ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا يَضَعُهُ مِنْهُ شَيْءٌ حَتَّى تُصَلِّيَ عَلَيَّ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.»

“Şüphesiz ki (yaptığın bir) duâ gök ile yer arasında bekletilir, sen Nebîn (Muhammed) (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e salât okuyuncaya kadar ondan hiçbir şey (kabul makamına) yükselmez.” (et-Tirmizî, es-Sünen, rakam:486, 2/356)

Şeyh Süleymân-ı Dârânî (Rahimehullâh) şöyle demiştir:

قَالَ الشَّيْخُ أَبُو سُلَيْمَانَ الدَّرَانِيُّ: «إِذَا سَأَلْتَ اللَّهَ حَاجَةً فَابْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ ادْعُ بِمَا شِئْتَ، ثُمَّ اخْتِمِ بِالصَّلَاةِ عَلَيْهِ، فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ بِكَرَمِهِ يَقْبَلُ الصَّلَاتَيْنِ، وَهُوَ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَدَعَ مَا بَيْنَهُمَا»
“Allâh’tan bir hâcet isteyeceğin zaman Nebî (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e salât okumakla başla, sonra dilediğin duâyı yap, sonra yine ona salât okuyarak bitir. Zîrâ Allâh-u Sübhânehü keremiyle iki salâtı mutlakâ kabûl ederken onların arasındakini reddetmeyecek kadar kerem (ve iyilik) sâhibidir.” (el-Ğazâlî, İhyâu ‘ulûmi’ d-dîn, 2/98; ‘Alî el-Kârî, Mirkâtü’l-mefâtîh, 2/751; İbnü ‘Âbidîn, Reddû’l-muhtâr, 4/115; el-Mübârekfûrî, Tuhfetü’l-Ahvezî, 2/499)

Duânın Okunuşu

«أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ وَأَسْمَائِهِ كُلِّهَا عَامَّةٍ مِنْ شَرِّ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ
وَشَرِّ الْعَيْنِ اللَّامَةِ، وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ، وَمِنْ شَرِّ أَبِي قَتْرَةَ وَمَا وَلَدَ.»

MUHAMMED (Sallellâhu Te‘âlâ Aleyhi ve Sellem)İN:

**“BU RUKYİYİ GİZLEYEN FELÂH BULMASIN.” BUYURARAK
ÜMMETİNE ÖĞRETTİĞİ MADDÎ-MÂNEVÎ HASTALIKLARIN
İLACI OLAN SIĞINMA DUÂSİ VE ÂYET-İ KERÎMELER**

**Alaca, Delilik, Cüzam, Karınla İlgili Hastalıklar, Verem, Sıtma ve
(Sihir, Nazar, Akıl Kaybı, Korku, Panik Atak, Çarpıntı ve Ritim Bozukluğu Gibi)
Ruh Hastalıklarından Şifâ Bulmak İçin Yazılacak Bir Duâ ile
Âyet-i Kerîmeler ve Yapılacak İşlemler**

**Ebü Ümâme ve İbnü Abbâs (Radiyallâhu Anhum)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte
Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:**

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «يَنْفَعُ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الْبَرَصِ وَالْجُنُونِ وَالْجُدَامِ وَالْبَطْنِ وَالسُّلِّ وَالْحُمَّى وَالنَّفْسِ إِذَا كَتَبْتَ أَنْ تَكْتُبَ بَرَعْفَرَانٍ أَوْ عَسَلٍ أَوْ بِمَشْقٍ: «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ وَأَسْمَائِهِ كُلِّهَا عَامَّةٍ مِنْ شَرِّ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ وَمِنْ شَرِّ الْعَيْنِ اللَّامَةِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ وَمِنْ شَرِّ أَبِي قَتْرَةَ وَمَا وَلَدَ»... هَذِهِ الْكَلِمَاتُ دَوَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ،... ثَلَاثَةٌ وَثَلَاثُونَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَتَوْا رَبَّهُمْ فَقَالُوا: «وَصِبْ وَصِبْ بِأَرْضِنَا»، فَقَالَ: «خُذُوا تُرْبَةً مِنْ أَرْضِكُمْ وَامْسَحُوا بِوَصِييِكُمْ (وَفِي رِوَايَةِ الْقُرْطُبِيِّ نَوَاصِيِكُمْ) رُفِيَةً مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَخَذَ عَلَيْهَا صَفْدًا أَوْ كَتَمَهَا أَحَدًا فَلَا أَفْلَحَ أَبَدًا.»

“Allâh-u Te‘âlâ’nın izniyle barasdan (alaca hastalığından), delilikten, cüzamdan, karın hastalıklarından, veremden, sıtmadan ve (sihir, büyü, nazar ve akıl kaybı nedeniyle ârız olan korku, panikatak, çarpıntı ve ritim bozukluğu gibi) ruh hastalıklarından (kurtulmak için) fayda veren şey, yazacağın zaman senin safran veyâ bal yâhut mişk (aşırı boyası yâhut kırmızı çamur diye bilinen bir boyadan elden edilen mürekkep) ile:

‘Ben (arı vesâir haşerat gibi sokup) öldürmeyen ve (yılan gibi sokup) öldüren her türlü zehire sâhip canlıların şerrinden, kötülük dokunduran gözün (ve nazarın) şerrinden, hasedini ortaya çıkardığı vakit hasetçinin şerrinden, İblis’in ve doğruduklarının şerrinden Allâh-u Te‘âlâ’nın o tastamam olan (kendisinde hiçbir kusur bulunmayan, faydalı, şifâlı, fazîletli, bereketli ve tesirini hiçbir şeyin engelleyemeyeceği âyetlerine ve) kelimelerine ve umûmî mânâda tüm isimlerine sığırım.’ diye yazmandır (sonra onu suyla bozup içmendir).”

Sonra Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu: “İşte bu kelimeler her dertten (kurtaracak) büyük bir devâdır.” ...

“Otuz üç tâne melek Rablerine gelerek: ‘Bizim (görevli bulunduğumuz) arâzimizde hasta var, hasta var.’ dediler. O (Allâh-u Te‘âlâ) da: ‘Kendi arâzinizden bir toprak alın ve Muhammed (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in rukyesini (şifâ duâsını o toprak üzerine okuyup) o hastanıza sürün. (Kurtubî’nin rivâyetinde ise;) /Alınlarınıza sürün./

Kim bun(u insanlara öğretip ulaştırmasın)a karşılık bir ücret alırsa yahut bunu herhangi bir kimseden gizlerse artık o kişi ebediyyen iflâh olmaz (kurtuluşa eremez).’ buyurdu.”

(‘Abdülmelik ibnü Habîb, el-‘Ilâc bi’l-ağziyeti’t-tabî‘iyyeti ve’l-a‘şâb, sh:112, 114; ed-Deylemî, el-Firdevs bi me’sûri’l-hitâb, rakam:8937, 5/516; el-Kurtubî, et-Tefsîr, 13/157-158; Aynı mlf, et-Tizkâr fî efzali’l-ekâr, sh:164-165; İbnü Hacer, el-Ğarâibü’l-mültekata, rakam:3397, 8/396-398; es-Süyûtî, Câmi‘u’l-ehâdîs, rakam:3860, 5/127; ‘Alî el-Müttakî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:28397, 28398, 10/68-69; Benzeri rivâyetler için bkz: İbnü Ebi’d-Dünyâ, el-Maraz ve’l-keffârât, rakam:187, sh:148; et-Taberânî, el-Mu‘cemü’l-evsat, rakam:6093, 6/166; Ebû Ya‘lâ, el-Müsned, rakam:2417, 4/305; ed-Deylemî, el-Firdevs bi me’sûri’l-hitâb, rakam:6958, 4/330; el-Heysemî, Mecma‘u’z-zevâid, rakam:8508, 11/339-340; es-Süyûtî, Câmi‘u’l-ehâdîs, rakam:3860, 5/128)

Faydalı Mâlûmât

- 1) Hadîs-i şerîfte geçen hastalıkların beyânî lügatlarda şu şekilde tertîb edilmiştir:
  - a) “Baras”; insanın derisinde zuhûr eden ve derinin rengini bozan alaca hastalığıdır.
  - b) “Cünûn”; delilik, akıl kaybı, ne yaptığını bilmeme gibi illetler olarak tefsir edilmiştir.
  - c) “Cüzâm”; tabiblerin iyileştirmekten âciz kaldığı bulaşıcı bir hastalıktır ki insanın derilerinin lime lime dökülmesine sebep olur.
  - d) “Batın”; karınla ve mideyle ilgili hastalıklardan ibârettir ki; kronik ishal, şişkinlik, hazımsızlık, iştahsızlık, çölyak, mîde ve bağırsak sorunlarının hepsi buna dâhildir
  - e) “Süll” ise; ciğerle ilgili verem ve tüberküloz gibi hastalıklardan ibârettir.
  - f) “Hummâ”; ateşli sıtma veyâ soğuk sıtma şeklinde iki kısma ayrılıp insanı titreten, vücutta iltihâbı artıran ve nihâyet ağır karaciğer hastalığına yol açan bir illettir.
  - g) “Nefs” tâbirinden ise; maraz-ı nefsi, akıl ve ruh hastalıkları, genel mânâda psikolojik sorunlar murâd edilmektedir ki; sebepsiz yürek sıkıntısı, unutkanlık, kafa dağınıklığı, vesvese, takıntı, korku, panik atak, çarpıntı ve ritim bozukluğu gibi hastalıkların tümü buna dâhildir. Zîrâ bu gibi illetlerin maddî sebepleri olabileceği gibi ekseriyetle bunlar sihir, büyü ve nazar gibi mânevî şeylerin etkisinden meydana gelen rûhânî hastalıklar sınıfından sayılır.

Zâten bu duâ ile birlikte yazılması tavsiye edilen ve aşağıda maddeler hâlinde zikredilecek olan âyet-i kerîmelerden Yûnus Sûresi'nin 81. âyeti ile Tâhâ Sûresi'nin 69. âyeti sihri iptâlî ile alâkalıdır.

2) Hadîs-i şerîfte bu duânın yazılması zikredilmişse de okunması da sünnettendir. Nitekim **İbnü Ebi'd-Dünyâ, Taberânî** ve **Ebû Ya'la'**'nın rivâyetlerinde:

«هَذِهِ الْكَلِمَاتُ دَوَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ..»

“İşte şu kelimeler her deritten (kurtaracak) büyük bir devâdır.” (İbnü Ebi'd-Dünyâ, *el-Maraz ve'l-keffârât*, rakam:187, sh:148; **et-Taberânî**, *el-Mu'cemü'l-evsat*, rakam:6093, 6/166; **Ebû Ya'la'**, *el-Müsned*, rakam:2417, 4/305) buyrulurak bu kelimelerin her türlü derde devâ olduğu zikredilmiş, aynı zamanda bu duâdan ne şekilde istifâde edileceği de beyân edilmiştir.

Buna göre herhangi bir derde tutulan veyâ hastalığa dûçar olan kişi yaşadığı memleketin toprağından bir miktar eline alıp bu duâyı onun üzerine okuyup üfleyecek, sonra o toprağı ağrıyan yerine ve özellikle alnına sürecektir. Eğer ağrı bölgesel değilse o zaman sadece alnına sürecektir.

Bu duâyâ “**Muhammed** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) rukyesi” denildiği için bu işlemler yapılırken ayrıca duânın öncesinde ve sonrasında salevât-ı şerîfe okumaya devâm etmek tesiri artıracaktır. Nitekim bunun delilleri bir önceki duânın îzahında zikredilmiştir.

3) Bu duânın bu gibi hastalıkların şifâsını ve her türlü derdin devâsını temin etmesi için şunlar yapılmalıdır:

a) Hastanın bulunduğu memleketin toprağından bir miktar alınıp bu duâ onun üzerine okunup üflenir, sonra o toprak bölgesel bir ağrı varsa o bölgeye ve hastanın alnına sürülür. Rûhânî hastalıklarda ise sadece alına sürülür.

b) Bu sığınma duâsı yazılıp üstte taşınır.

c) Safrandan yâhut aşî boyasından yapılma bir mürekkep ile porselen veyâ camdan mâmul temiz bir kaba yazılır sonra üzerine temiz bir su dökülür, daha sonra hasta bu sudan üç kere içer.

Bir sonraki maddede ise **İbnü Habîb** ve **Kurtubî** (*Rahimehumellâh*)ın bu duâyâ ilâveten yazılacak âyetlerin nasıl içileceği ve devamında neler yapılacağı husûsundaki nakilleri yazılmıştır ki bu duâ ile birlikte aşağıda zikredilecek maddelerin tatbik edilmesi çok daha ziyâde tesir hâsıl edecektir.

4) Bu Duâyâ İlâveten Yazılacak Olan Âyet-i Kerîmeler

İmâm-ı Mâlik (*Rahimehullâh*) ile arasında bir vâsita bulunan büyük muhaddis ve Mâlikî fakîhi (v. 238) **Abdümelik ibnü Habîb** (*Rahimehullâh*) ile büyük müfessir **Kurtubî** (*Rahimehullâh*)ın beyanları vechile; **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in bu rukyesini (sığınma duâsını) temiz bir porselen veyâ cam tabağı yazdıktan sonra ilâveten şu âyet-i kerîmeler de yazılır:

- c) Kur'ân'ın Fâtiha'sı
- b) Bakara Sûresi'nin başından dört âyet-i kerîme ("Elif Lâm Mîm"den "el-Müflihûn"a kadar)
- c) Bakara Sûresi'nin 163-164. âyet-i kerîmeleri
- d) Âyete'l-Kürsî ve peşi sıra gelen iki âyet-i kerîme (Bakara Sûresi: 255-257)
- e) Bakara Sûresi'nin sonundan üç âyet-i kerîme (284-286)
- f) Âl-i Imrân Sûresi'nin başından on âyet-i kerîme
- g) Âl-i Imrân Sûresi'nin sonundan on âyet-i kerîme (191-200)
- h) Nisâ Sûresi'nin ilk âyet-i kerîmesi
- ı) Mâide Sûresi'nin ilk âyet-i kerîmesi
- i) En'âm Sûresi'nin ilk âyet-i kerîmesi
- j) A'râf Sûresi'nin ilk âyet-i kerîmesi
- k) A'râf Sûresi'nin 54-56 âyet-i kerîmeleri
- l) Yûnus Sûresi'nin 81. âyet-i kerîmesi
- m) Tâhâ Sûresi'nin 69. âyet-i kerîmesi
- n) Sâffât Sûresi'nin ilk on âyet-i kerîmesi (Lâzib'e kadar)
- o) Haşr Sûresi'nin "Lev Enzelnâ"dan itibaren son dört âyet-i kerîmesi
- ö) İhlâs Sûre-i Celîlesi
- p) Mu'avvizeteyn (Felâk-Nâs sûreleri)
- 5) Bu âyet-i kerîmelerin yazılmasından sonra yapılacaklar şöyle sıralanmıştır:
- a) Bu âyetlerin yazılmasından sonra o yazı temiz bir suyla üç kere yıkanılarak bozulur.
- b) Sonra ağrısı olan kişi ondan üç defâda üç yudum içer.
- c) Müteâkiben hasta kişi namaz abdesti gibi bir abdest alır.
- d) O abdestten sonra yine namaz için abdest aldığı gibi bu âyetlerin suyuyla abdest alır.
- e) Sonra o suyu başının, göğsünün ve sırtının üzerine döker, fakat o suyu tahâret bölgelerine sürmez.
- f) Sonra iki rekat (hâcet niyetiyle) namaz kılar ve akabinde Allâh-u Azze ve Celle'den şifâ talep eder.
- g) Bu işlemleri üç gün boyunca üç kere tekrâr eder.

(‘Abdûlmelik ibnü Habîb, *el-'Ilâc bi'l-ağziyeti't-tabî'ıyyeti ve'l-a'sâb*, sh:112, 114; **el-Kurtubî**, *et-Tefsîr*, 13/157-158; **Aynı mlf**, *et-Tizkâr fî efzali'l-ezkâr*, sh:164-165)

Sığınma Duâsı ile Âyet-i Kerîmelerin Okunuşu ve Yazılışı

«أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ وَأَسْمَائِهِ كُلِّهَا عَامَّةً مِنْ شَرِّ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ وَمِنْ شَرِّ الْعَيْنِ
اللَّامَةِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ وَمِنْ شَرِّ أَبِي قَتْرَةَ وَمَا وَلَدَ»، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ، ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ﴿الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ ﴿مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ
وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ ﴿إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ
عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾، ﴿الْم﴾ ﴿ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ﴾ ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ ﴿أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾، ﴿وَالْهُكْمُ
إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أُنزِلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَضْرِيحِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾، ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ
الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ
بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا
يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى
الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾، ﴿اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ
تُبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخَفَوهُ يَحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ﴿أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ
وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ ﴿لَا
يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ
أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ

لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٠﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿١٠١﴾ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿١٠٢﴾ مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿١٠٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿١٠٤﴾ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٥﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٠٦﴾ رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿١٠٧﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٠٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠٩﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١١٠﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخُلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١١١﴾ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١١٢﴾ رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١١٣﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١١٤﴾ لَا يَغُرَّتْكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١١٥﴾ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١١٦﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ﴿١١٧﴾ وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١١٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١١٩﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا

وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي
الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿٢﴾ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ
الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ﴿٣﴾ ﴿الْمَصِّ ﴿٤﴾ كِتَابٌ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي
صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنذِرَ بِهِ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَى اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ
مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ إِلَّا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾ ﴿أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ
لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧﴾ ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ
اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ﴿٨﴾ ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَابِطٌ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُضِلُّ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ ﴿٩﴾ ﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا
يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى﴾ ﴿١٠﴾ ﴿وَالصَّافَاتِ صَفًّا ﴿١١﴾ فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿١٢﴾ فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿١٣﴾ إِنَّ
إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿١٤﴾ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿١٥﴾ ﴿إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا
بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ ﴿١٦﴾ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿١٧﴾ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَذَّفُونَ مِنْ
كُلِّ جَانِبٍ ﴿١٨﴾ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿١٩﴾ إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿٢٠﴾
فَاسْتَفْتِهِمْ أَهْمُ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ﴾ ﴿٢١﴾ ﴿لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ
عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ
﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
﴿٢٤﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ﴾ ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢٧﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٢٨﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ ﴿٢٩﴾
﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿٣٠﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٣١﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣٢﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي
الْعُقَدِ ﴿٣٣﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ ﴿٣٤﴾ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿٣٥﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٣٦﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣٧﴾
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٣٨﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٣٩﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ ﴿٤٠﴾

MÜCERREBÂT-I SENÛSÎ'DEN FAYDALI İLİMLER

1) Cin Çarpan Çocuğun Bu Hâlden Kurtulması İçin Yazılıp Taşınacak Nуска

Cin çarpmasına mübtelâ olmuş küçük çocuk için yazılacak nуска şu şekildedir:

﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿۱﴾ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿۲﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿۳﴾ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿۴﴾﴾
«عَطَّلَ اللَّهُ عَنْكَ أَيُّهَا الصَّغِيرُ هَذَا الْقَرِينَ الْمَكِيرَ بِالْقُرْآنِ وَالنَّبِيِّ الْكَرِيمِ»،
﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿۱﴾ تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ﴾
﴿أَعْجَزَ اللَّهُ عَنْكَ أَيُّهَا الصَّغِيرُ هَذَا الْقَرِينَ الْمَكِيرَ وَكَفَاكَ شَرَّهُ وَأَذَاهُ وَحَفِظَكَ وَرَعَاكَ﴾
﴿وَنَجَّاكَ مِنْ بَلَائِهِ بِفَضْلِهِ وَإِحْسَانِهِ﴾، ﴿وَالهُكْمُ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾

Nuskada Yazılanların Mânâsı

“Güneş (sarık gibi) dürüldüğü (ve ışığı giderildiği) zaman, yıldızlar da (gökteki yerlerinden) düştüğü zaman, dağlar da (yeryüzünden koparılıp havada) iyice yürütüldüğü zaman, (Arapların en kıymetli malı olan) on aylık yüklü develer de (sâhiplerinin ilgisizliği yüzünden) başıboş bırakıldığı zaman...” (et-Tekvîr Sûresi:1-4)

“Ey küçük çocuk! Kur’ân-ı Kerîm’in ve kıymetli Nebî (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)in hürmetine bu hîleci musallat cinnîyi Allâh-u Te‘âlâ senden boşa çıkarsın (alılıkoy-sun).”

“Şüphesiz ki Biz, uğursuzluğu sürekli olan (ve ayın son çarşambasına denk gelen) bir günde üzerlerine pek soğuk bir fırtına gönderdik ki; o (rüzgâr, yerde kazdıkları oyuklara girip birbirine sıkıca tutunan dünyânın en uzun ve en güçlü) insanları(nı) yerlerinden koparıyor (sonra onları havaya fırlatırken kafalarını bedenlerinden ayırıp, başsız cesetler halinde yere çalıyor)du. Sanki onlar kökünden sökül(üp yere düş)müş hurma kütükleriydi.” (el-Kamer Sûresi:19-20)

“Ey küçük çocuk! Bu hilekâr cinnîyi Allâh-u Te‘âlâ sana karşı âciz bıraksın, onun şerrine ve eziyetine karşı sana kâfi gelsin, seni koruyup muhâfaza etsin, fazl-u ihsânı ile seni onun belâsından kurtarsın.”

“Sizin İlâhınız ancak bir tek İlâhtır. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur, (çünkü O, esaslarıyla ve ayrıntılarıyla tüm nîmetlerin sâhibi olan bir) Rahmân’dır, (yarattıklarına çok acıyan bir) Rahîm’dır.” (el-Bakara Sûresi:163)

(es-Senûsî, el-Mücerrebât, -Diyerbi’nin Mücerrebât’ının hâmişinde-, sh:92-93)

2) Kötü Rüyâlar Görmemek İçin Yapılacaklar

a) Uyumadan önce uykuda ihtilam (rüyâlanıp cünüp) olmaktan ve kötü rüyâlardan korunmak için okunacaklar şunlardır:

﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿۱﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿۲﴾ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿۳﴾﴾ إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿۴﴾، «صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَخَذَلَ الشَّيْطَانَ وَجُنْدَهُ.»

Okunacakların Mânâsı

“Andolsun o göğe ve târika! Hem sana ne bildirdi ki târik nedir? (O, ışığıyla karanlığı) **delici olan yıldızdır. Hiçbir nefis yoktur ki, mutlakâ onun üzerinde** (amellerini kollayan ve onu şerlerden) **koruyan biri vardır.** (Nitekim her insanın yanında, onun yaptıklarını yazan ve onu kaderi dışındaki tehlikelerden koruyan farklı melekler bulunmaktadır.)” (et-Târik Sûresi:1-4)

“Allâh-u Te‘âlâ vaadinde sâdık oldu (sözünü tuttu), kuluna yardım etti, şeytanı ve ordusunu da hezîmete uğrattı. (Öyleyse bize de şeytana ve ordusuna karşı yardım edecektir.)”

b) Aynı mesele için sağ uyluğa (belle diz arasına parmakla ve Arapça) «أَدَمَ» “Âdem” ve sol uyluğa da «حَوَاءَ» “Havvâ” yaz(ıp öylece uyuy)an kişi (Allâh-u Te‘âlâ’nın izniyle uykusunda) ihtilam olmaz ve kötü rüyâlar görmez.

(es-Senûsî, el-Mücerrebât, -Diyerbi’nin Mücerrebât’ının hâmişinde-, sh:93-94)

3) Kaybın Bulunması İçin Okunacak Duâ

İnsanın bir şeyi kaybolduğu zaman şu duâyı okumalıdır:

«اللَّهُمَّ يَا عَالِي الشَّرَفِ، يَا وَاسِعَ الْكَنَفِ بِحَقِّ أَهْلِ الشَّرَفِ، أُرْدُدْ عَلَيَّ مَا تَلَفَ بِحَقِّ فَاطِمَةَ وَأَبِيهَا وَبِعِلِّيَّهَا وَبِنَيْهَا»، «إِنَّ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ»، «وَلَوْ تَرَى إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ»، «اللَّهُمَّ اجْبُرْ لِي مَا تَلَفَ مِنِّي، وَعَوِّضْنِي بِدَلَّةٍ خَيْرًا مِنْهُ، بِحَقِّ ﴿يَسَّ﴾ وَالْقُرْآنِ، وَ ﴿صَ﴾ وَالْقُرْآنِ، وَ ﴿قَ﴾ وَالْقُرْآنِ، وَ ﴿نَ وَالْقَلَمَ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾، وَبِحَقِّ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَأَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَمَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَأَهْلِ طَاعَتِكَ أَجْمَعِينَ، أُرْدُدْ عَلَيَّ ضَالَّتِي وَأَعِثْ لَهْفَتِي وَأَجِبْ دَعْوَتِي، اللَّهُمَّ لَا تَفْتِنِّي بِهَلَاكِهَا وَلَا تُتَعِبْنِي فِي طَلَبِهَا، وَلَا تَحْرِمْنِي تَعْوِضَهَا بِحَقِّ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَائِيلَ وَعِزْرَائِيلَ، وَمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَجَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ، عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَاءِ نَفْسِهِ وَزِينَةِ عَرْشِهِ وَمِدَادِ كَلِمَاتِهِ، كُلَّمَا ذَكَرَكَ وَذَكَرَهُمُ الذَّاكِرُونَ وَغَفَلَ عَن ذِكْرِكَ وَذَكَرَهُمُ الْغَافِلُونَ.»

Okunacak Duânın Mânâsı

“Ey Allâh! Ey şerefi yüce olan! Ey himâyesi geniş olan! Şeref ehli olan Fâtîme (annemiz (Radyallâhu Anhâ)) ile babası (Rasûlüllâh (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)), kocası (Alî (Radyallâhu Anh)) ile oğulları (Hasen ve Hüseyin (Radyallâhu Anhümâ)) hakkı için; kaybolan şeyi bana geri döndür.”

“Şüphesiz ki o (iyilik veyâ kötülük dâhil her şey), bir hardal tânesi ağırlığında olsa ve o bir kaya içerisinde veyâ göklerde yâhut yerde(-ki en gizli mekânda da) bulunsa (son derece küçük ve gizli olmasına rağmen) yine de Allâh onu getirecektir. Muhakkak ki Allâh (ilmiyle her gizliye ulaşan bir) Latîf’tir, (gizli kapalı tüm yönleriyle her şeyden hakkıyla haberdâr olan bir) Habîr’dir.” (Lokmân Sûresi:16’dan)

“(Habîbim!) O (kâfir ola)nların dehşete kapıldıkları o ânı bir görecek olsaydın (elbette çok müthiş bir manzarayla karşılaşmış olurdun)! Artık (o zaman) hiçbir kaçış (imkânı) yoktur.” (Sebe Sûresi:51’dan)

“Ey Allâh! Benden kaybolan şeyi benim için (geri getirerek) telâfi eyle. (Eğer zâyi olmuşsa) bana onun yerine daha hayırlısını ihsân eyle.

‘Yâsîn’ (Sûresi) ve Kur’ân hakkı için, ‘Sâd’ (Sûresi) ve Kur’ân bahşına, ‘Kâf’ (Sûresi) ve Kur’ân hürmetine, ‘Nûn! O (Levh-i Mahfûz’un ve meleklerin) kalem(lerin)e ve sürekli yazmakta oldukları şeylere andolsun’ (Nûn Sûresi:1) (âyet-i kerîmesi) hatırına, sâlih kullarının, (hak üzere) gönderilmiş peygamberlerinin, (Sana mânen son derece yakın kılınan) mukarreb meleklerinin ve Sana ibâdet edenlerin cümlesi hakkı için (Senden istiyorum ki); kaybımı bana geri döndür, bu telâşım da bana yardım et ve duâmı kabûl eyle.

Ey Allâh! O kaybımı helâk etmekle beni fitneye (belâya) dûçâr eyleme, onu aramak husûsunda beni yorup perîşan etme, (şâyet bulamazsam da daha iyisine nâil olarak) onun yerini dolduracak bir şey elde etmekten beni mahrum etme.

Cibrîl, Mîkâîl, İsrâfîl, Azrâîl (Aleyhimüsselâm) ve Muhammed (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) hakkı için ve bütün nebîler ve peygamberler bahşına (duâmı kabûl eyle)!

Allâh-u Te‘âlâ’nın mahlûkâtının adedince, Zâtı’nın rızâsını kazandıracak kadar, Arşı’nın ağırlığınca, (sonsuz) kelimelerinin (bitmez tükenmez) mürekkebi kadar, Seni ve o peygamberleri zikredener zikrettiği sürece ve Senden ve o peygamberlerin zikrinden gaflet edenler gâfil olduğu müddetçe Allâh-u Te‘âlâ’nın salât ve selâmı hepsinin üzerine olsun.”

(es-Senûsî, el-Mücerrebât, -Diyerbî’nin Mücerrebât’ının hâmişinde-, sh:96-97)

